

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ & ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ο Αρχαίος Μεσογειακός Κόσμος: Ιστορία & Αρχαιολογία

Πήλινα ειδώλια ένθρονων γυναικείων μορφών
από το Λειβήθριο άντρο του Ελικώνα στη Βοιωτία

Γεωργία Γεωργιάδου

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Ρέθυμνο 2016

ΓΕΩΡΓΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ

**Πήλινα ειδώλια ένθρονων γυναικείων μορφών
από το Λειβήθριο άντρο του Ελικώνα στη Βοιωτία**

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

**Υποβλήθηκε στο Τμήμα Ιστορίας & Αρχαιολογίας
της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Κρήτης για την απόκτηση
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ
στην Κλασική Αρχαιολογία**

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Καθηγήτρια Παυλίνα Καρανασάση, Επόπτις

Καθηγητής Νικόλαος Σταμπολίδης, Μέλος

Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Μποσνάκης, Μέλος

ΡΕΘΥΜΝΟ 2016

*στη μητέρα μου Ελένη
και σε όσους δεν παραιτούνται από τις επιθυμίες τους*

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία αφορά στα πήλινα ειδώλια ένθρονων γυναικείων μορφών της ύστερης αρχαϊκής και κλασικής περιόδου από το Λειβήθριο άντρο του Ελικώνα στη Βοιωτία. Τα ειδώλια που χρονολογούνται στα τέλη του 6^{ου} – αρχές του 5^{ου} αι. π.Χ. ανήκουν σε τύπους με καταγωγή από την Αττική, την Κόρινθο και κυρίως την ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία. Η παρουσία των ιωνικών τύπων συνέχισε και ολοκληρώθηκε στην πρώιμη κλασική περίοδο. Ήδη από τις αρχές της πρώιμης κλασικής περιόδου και μέχρι τα μέσα του 4^{ου} αι. π.Χ., όπου εντοπίζονται τα τελευταία παραδείγματα ένθρονων γυναικείων μορφών, άνθισε, υπό την επίδραση της αττικής τέχνης, η τοπική παραγωγή με δικές της δημιουργίες. Η ταύτιση του σπηλαίου με το άντρο των Λειβηθρίδων Νυμφών και της Νύμφης Κορώνειας σε συνδυασμό με την παρουσία των μορφών που μελετώνται, φανερώνει ότι οι λατρεύτριες επισκέπτονταν το ιερό και προσέφεραν τα ειδώλια ως αναθήματα, προκειμένου να ζητήσουν προστασία ή να ευχαριστήσουν για τα σημαντικά γεγονότα που σηματοδοτούσαν τον κύκλο της ζωής τους, όπως ο γάμος και η τεκνοποίηση.

SUMMARY

This MA thesis is referred to the enthroned female figures made of clay of the late archaic and classical period from the Leibethrian cave of Mount Helicon in Boeotia. The figurines that date back to the late 6th – early 5th century B.C. belong to types which originate from Attica, Corinth and especially eastern Greece and Ionia. The presence of the Ionic types was continued and completed in the early classical period. From the beginning of the early classical period and until the middle of the 4th century B.C., when the last examples of the enthroned female figures were found, the local production with its own creations managed to flourish, under the influence of the attic art. The identification of the cave as the grotto of the Leibethrides Nymphs and Nymph Koroneia in conjunction with the presence of the figures that are examined, shows that the worshipers were visiting the shrine and offered these figurines as votive offers, in order to ask for protection or to thank for the important events that signaled their lifecycle, like the marriage and the child bearing.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	vii
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	1
Περιγραφή του αντικειμένου της έρευνας	1
Στόχοι της έρευνας και διάρθρωση της μεταπτυχιακής εργασίας	2
Ζητήματα που προέκυψαν κατά την έρευνα	2
2. ΤΟ ΣΠΗΛΛΑΙΟ	4
Τοποθεσία	4
Περιγραφή	4
Ευρήματα	5
Ταύτιση	6
3. ΤΥΠΟΙ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΙΔΩΛΙΩΝ	8
Γενικά	8
Τύπος I	11
Τύπος II	67
Τύπος III	72
Τύπος IV	74
Τύπος V	76
Τύπος VI	78
Τύπος VII	80
Τύπος VIII	81
Τύπος IX	83
Τύπος X	85
4. Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ	87
Οι ένθρονες γυναικείες μορφές	87
Οι ένθρονες γυναικείες μορφές που φέρουν διακριτικά σύμβολα	90
Η Κυβέλη	90

Η Αφροδίτη	91
Η Άρτεμις	92
Μορφές με άλλα σύμβολα	94
Οι ένθρονες γυναικείες μορφές χωρίς διακριτικά σύμβολα	95
Η καθιστή στάση	95
Η ενδυμασία	96
Οι «κούκλες»	98
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	100
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ – ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	108
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΔΩΛΙΩΝ	118
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι. Πίνακες Τύπων – Ομάδων	

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ολοκλήρωση του Προγράμματος των Μεταπτυχιακών Σπουδών στην Κλασική Αρχαιολογία του Τμήματος Ιστορίας – Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κρήτης και της ανά χείρας εργασίας αποτελούν για μένα τη νίκη ενός προσωπικού στοιχήματος που έθεσα όταν αποφοίτησα από το αντίστοιχο τμήμα στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το κλείσιμο ενός σημαντικού, γεμάτου εμπειρίες κύκλου και το ελπιδοφόρο άνοιγμα ενός νέου. Τα χρόνια που παρεμβλήθηκα δεν με απομάκρυναν από την επιθυμία μου να διευρύνω τις σπουδές μου στην αρχαιολογία, αντιθέτως με οδήγησαν περισσότερο κοντά σε αυτή.

Αν και η εκπόνηση μίας μελέτης είναι μοναχική διαδικασία, αρκετοί άνθρωποι, τους οποίους αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω, συνέβαλαν σε αυτή. Ευχαριστώ θερμά την επίτιμη Έφορο Αρχαιοτήτων κυρία Βιβή Βασιλοπούλου, η οποία με σπάνια γενναιοδωρία μου παραχώρησε την άδεια μελέτης του αρχαιολογικού υλικού. Τις κυρίες Στέλλα Κατσαρού – Τζεβελέκη και Νέλλη Σκουμή, αρχαιολόγους στην Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας Νότιας Ελλάδος, οι οποίες διευκόλυναν την εργασία μου στην Εφορεία παρέχοντάς μου ό, τι χρειάστηκα. Το Πανεπιστήμιο Κρήτης, τα μέλη της τριμελούς επιτροπής, τους καθηγητές Νίκο Σταμπολίδη και Δημήτρη Μποσνάκη, και ιδιαιτέρως την επόπτριά μου, καθηγήτρια Παυλίνα Καραναστάση για τις πολύτιμες συμβουλές και την ηθική συμπαράσταση.

Τον φίλο αρχαιολόγο Φάνη Μαυρίδη που με ενημέρωσε για την ύπαρξη του συγκεκριμένου υλικού. Τη φίλη εικαστικό Μαρία Κρίγκα για τη φιλοτέχνηση του εξωφύλλου. Τον φίλο και συνάδελφο Δημήτρη Σακκά για τις εποικοδομητικές συζητήσεις και τις εύστοχες παρατηρήσεις. Την αγαπημένη μου φίλη και συνάδελφο Αντωνία Τζωρτζάτου τόσο για την ψυχολογική όσο και για την πρακτική υποστήριξη που μου προσέφερε. Τη μητέρα μου Ελένη Καίσαρη και την αδελφή μου Ειρήνη Γεωργιάδου, οι οποίες βρίσκονται πάντα δίπλα μου και με στηρίζουν σε κάθε μου προσπάθεια.

Αθήνα, Απρίλης 2016

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ – ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

*Τιμαρέτα πρὸ γάμοιο τὰ τύμπανα, τὴν τ' ἐρατεινὴν
σφαῖραν, τὸν τε κόμας ῥύτορα κεκρύφαλον,
τάς τε κόρας, Λιμνάτι, κόρα κόρα, ὡς ἐπεικές,
ἄνθετο, και τὰ κορᾶν ἐνδύματ', Ἄρτέμιδι.
Λατώα, τὸ δὲ παιδὸς ὑπὲρ χέρα Τιμαρετείας
θηκαμένα, σώζοις τὰν ὀσίαν ὀσίως.*

Παλατινὴ Ανθολογία VI, 280

Περιγραφή του αντικειμένου της έρευνας

Η παρούσα εργασία αφορά στα πλήηνα ειδώλια ένθρονων γυναικείων μορφών της ύστερης αρχαϊκής και κλασικῆς περιόδου από το Λειβήθριο άντρο του Ελικώνα στη Βοιωτία, η άδεια μελέτης των οποίων μου παραχωρήθηκε από το ΥΠΠΟΑ τον Ιούλιο του 2013. Στο σπήλαιο έχουν επίσης αποκαλυφθεί πρωϊμότερα πλήηνα ειδώλια που αναπαριστούν ένθρονες γυναικείες μορφές, τα οποία ωστόσο δεν συμπεριλαμβάνονται στη σχετική άδεια και, κατά συνέπεια, στην παρούσα μελέτη. Ο αριθμός των ειδωλίων που εμπίπτει στο πλαίσιο αυτής αγγίζει τα 1150, συμπεριλαμβανομένων των ακέραιων και τμηματικά ή θραυσματικά σωζόμενων ειδωλίων. Αρκετά από αυτά ενδεχομένως συνανήκουν, ενώ για ορισμένα δεν είναι σαφές αν αναπαριστούν μορφές σε καθιστή ή όρθια στάση. Από το σύνολο των ειδωλίων επιλέχθηκαν αυτά που σώζονται σε τέτοιο βαθμό ώστε να μπορούν να ενταχθούν με ασφάλεια σε συγκεκριμένους εικονογραφικούς τύπους – ομάδες και να δώσουν ενδιαφέρουσες πληροφορίες, προκειμένου η μελέτη τους να είναι ολοκληρωμένη στο πλαίσιο της μεταπτυχιακής εργασίας. Βάσει αυτού του κριτηρίου, καταγράφηκαν, φωτογραφήθηκαν και μελετήθηκαν διεξοδικά 282 ειδώλια.

Στόχοι της έρευνας και διάρθρωση της μεταπτυχιακής εργασίας

Η μελέτη στοχεύει εν πρώτοις στην παρουσίαση του κοροπλαστικού υλικού και τη διατύπωση τυπολογικών, μορφολογικών και χρονολογικών παρατηρήσεων. Επίσης, στην απόδοση των ειδωλίων σε εργαστήρια, τον εντοπισμό των ξένων εισαγωγών και επιδράσεων και, ως εκ τούτου, των εμπορικών και άλλων σχέσεων. Επιπλέον, στην ανάλυση των χαρακτηριστικών της τοπικής παραγωγής και, επομένως, στην σκιαγράφιση του τοπικού, πολιτισμικού χαρακτήρα. Τέλος, λαμβάνοντας υπόψη τον αναθηματικό ρόλο των ειδωλίων, επιχειρείται η διερεύνηση των σχέσεων των προσφορών αυτών με τις λατρευόμενες θεότητες και αναζητάται η ταυτότητα του λατρευτικού χαρακτήρα του σπηλαίου και των αναθετών.

Το πρώτο μέρος της εργασίας περιλαμβάνει πληροφορίες για το σπήλαιο και τους τύπους – ομάδες στις οποίες εντάχθηκαν τα ειδώλια. Επίσης, εδώ γίνεται προσπάθεια να ερμηνευθούν οι μορφές που αναπαριστώνται και να εξαχθούν τα συμπεράσματα της μελέτης. Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει κατάλογο, όπου κάθε ειδώλιο παρουσιάζεται ξεχωριστά, με τη σειρά που υποδεικνύεται από τον αριθμό καταγραφής που έχει λάβει στην Εφορεία Παλαιoανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας Νότιας Ελλάδος, στις αποθήκες της οποίας φυλάσσεται το σύνολο του υλικού που προέκυψε από την ανασκαφή του σπηλαίου. Επίσης, περιλαμβάνει παράρτημα με πίνακες των ειδωλίων ομαδοποιημένων κατά τύπους – ομάδες, προς διευκόλυνση του αναγνώστη.

Ζητήματα που προέκυψαν κατά την έρευνα

Κατά την εκπόνηση της έρευνας αντιμετωπίστηκαν ζητήματα που προέκυψαν από τη φύση του υλικού και έχουν να κάνουν με την ταξινόμησή του, τη χρονολόγησή του και την εξέταση του πηλού από τον οποίο είναι κατασκευασμένα τα ειδώλια. Η ταξινόμηση των κατασκευασμένων από μήτρες πήλινων ειδωλίων σε τύπους – ομάδες συνιστά αρκετές φορές, όπως και στη συγκεκριμένη περίπτωση, μία περίπλοκη διαδικασία, εξαιτίας των μικρών διαφοροποιήσεων που παρουσιάζουν τα ειδώλια μεταξύ τους, γεγονός που οφείλεται στις αλλαγές και την ανάμειξη στοιχείων που επέφερε η ευρεία διακίνηση των μητρών και των αρχετύπων. Επιπλέον, η μακροχρόνια και συνεχής χρήση τους προκαλούσε φθορές, οι οποίες έχουν πολλές

φορές ως αποτέλεσμα τα επιμέρους χαρακτηριστικά των ειδωλίων να γίνονται δυσανάγνωστα.¹

Η χρονολόγηση αποτελεί ένα επιπλέον ζητούμενο. Γενικά στην ειδωλοπλαστική και ειδικά στα αναθηματικά ειδώλια, στα οποία θρησκευτικοί κυρίως λόγοι καθόριζαν το συμβολικό περιεχόμενο, οι τύποι επιβίωναν για μεγάλα χρονικά διαστήματα, τα επιμέρους στοιχεία επαναλαμβάνονταν και οι αλλαγές γίνονταν αργά.² Το ίδιο ισχύει και για τα πήλινα ειδώλια των ένθρονων γυναικείων μορφών, τα οποία εντάσσονται σε μία συντηρητική παράδοση και ακολουθούν συγκεκριμένα στερεότυπα. Στη νεκρόπολη των Αλών, όπου αυτού του τύπου ειδώλια εντοπίστηκαν μαζί με χρονολογήσιμα συνευρήματα, αποδεικνύεται ότι ειδώλια που διαφέρουν λίγο μεταξύ τους απέχουν χρονικά.³ Στην περίπτωση του Λειβήθριου άντρου δεν υπάρχει η δυνατότητα στρωματογραφικών συσχετισμών και διάκρισης χρονολογήσιμων συνόλων, εξαιτίας των αλληπάλληλων λαθρανασκαφών που έχει υποστεί το σπήλαιο. Έτσι, η μελέτη των ειδωλίων περιορίστηκε σε συγκρίσεις και συσχετισμούς με παράλληλα που έχουν δημοσιευτεί από άλλες περιοχές και σε αντιστοιχίες με άλλες μορφές τέχνης.⁴

Ένα τελευταίο ζήτημα συνιστά η απουσία αναλύσεων στη σύσταση του πηλού από τον οποίο είναι κατασκευασμένα τα ειδώλια, που θα έδιναν απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με την προέλευση. Ως εκ τούτου, η εξέταση του πηλού περιορίστηκε στη μακροσκοπική παρατήρηση της υφής και ομοιογένειάς του, ενώ για τον χαρακτηρισμό του χρώματός του χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Munsell Soil Color Charts, Baltimore 1994.

¹ Μποσνάκης 2014: 157. Μπόνιας 1998: 66. Μόρτζος 1985: 73.

² Higgins 1967: 58. Μπόνιας 1998: 66. Πέππα-Παπαιωάννου 1985: 182, όπου αναφέρει ότι τα ειδώλια, εξαιτίας της πολυάριθμης παραγωγής τους σε εύπλαστο και φθινό υλικό, μπορεί να συνεχίζουν μία μόδα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Μόρτζος 1985: 73.

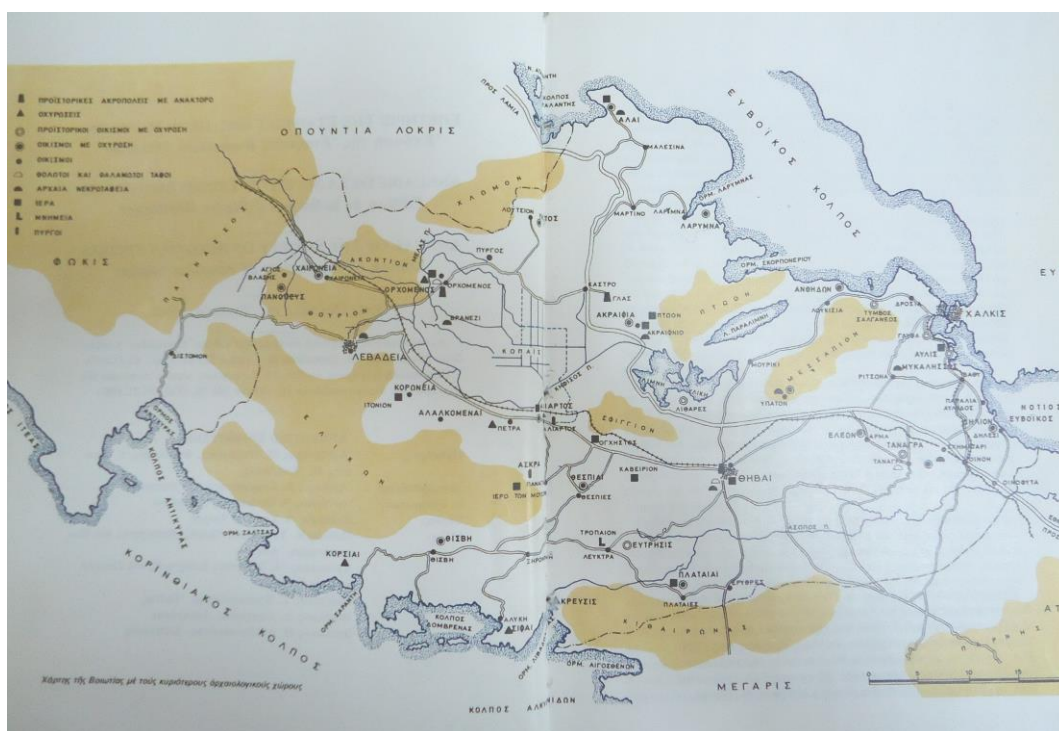
³ Δάφφα-Νικονάνου 1974: 102. Για τις ανασκαφές στη νεκρόπολη των Αλών βλ. Goldman & Jones 1942: 365-421.

⁴ Χατζηλαζάρου & Βασιλοπούλου 2008: 473. Ζαμπίτη & Βασιλοπούλου 2008: 446, υποσημ. 3. Πρέπει να διευκρινιστεί ότι η τυπολογική μελέτη των κατασκευασμένων από μήτρες ειδωλίων και η χρονολόγηση που προκύπτει από αυτή αφορούν, επί της ουσίας, στις μήτρες και τα αρχέτυπα από τα οποία κατασκευάστηκαν και όχι στα ίδια τα ειδώλια. Η χρονολόγηση, με άλλα λόγια, προσφέρει ένα *terminus post quem* για την κατασκευή και τη χρήση τους, βλ. Μπόνιας 1998: 65 και Μόρτζος 1985: 73-74.

2. ΤΟ ΣΠΗΛΑΙΟ

Τοποθεσία

Το σπήλαιο της Νύμφης Κορώνειας ή αλλιώς Άντρο Λειβηθρίδων Νυμφών βρίσκεται στις ΒΑ πλαγιές του όρους Ελικώνα στη Βοιωτία, στο βουνό Κορυφή, σε υψόμετρο 823μ., Δ του χωριού Αγία Τριάδα του Δήμου Κορώνειας (εικ. 1). Αποκαλύφθηκε το 1984 από κάτοικο της περιοχής και την έρευνά του ανέλαβε από το 1987 η Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας.⁵

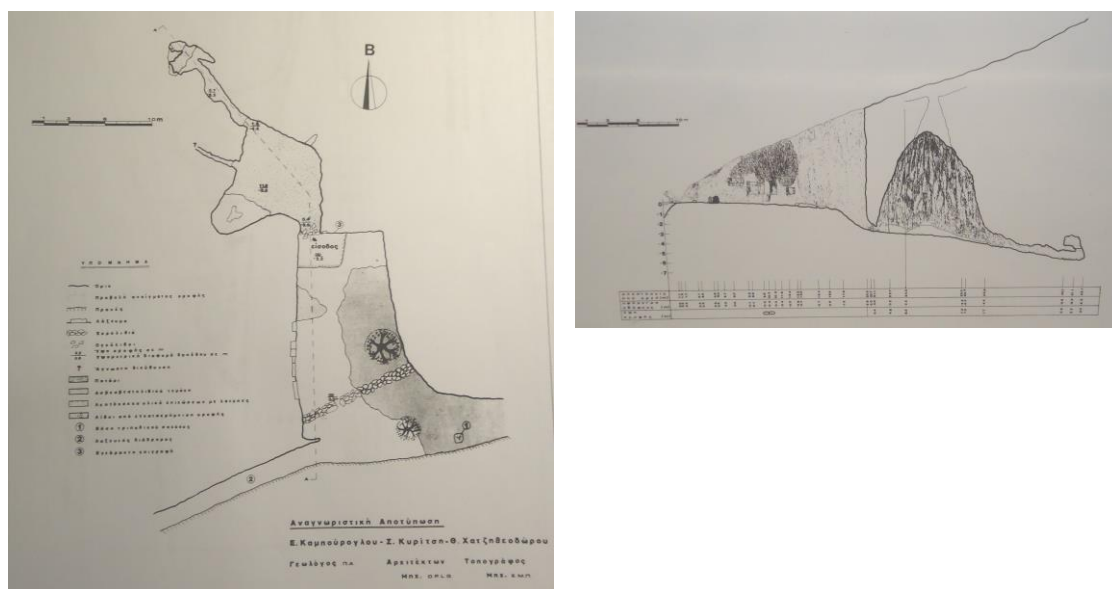
Εικ. 1. Χάρτης της Βοιωτίας με τους κυριότερους αρχαιολογικούς χώρους.
(Δημακοπούλου – Κόνσολα 1981: σχ. 1)

Περιγραφή

Η μικρών διαστάσεων είσοδος του σπηλαίου βρίσκεται στη Β πλευρά. Μονοπάτι λαξευμένο κατά την αρχαιότητα οδηγεί σε υπαίθριο χώρο μπροστά από

⁵ Κυπαρίσση-Αποστολικά 2008: 33-36, εικ. 34-36. Βασιλοπούλου 2000: 405. Καμπύρογλου et al 1987: 251. Γενικά για το σπήλαιο βλ. Βασιλοπούλου 1995: 832-834, Βασιλοπούλου 1994: 844-845, Βασιλοπούλου 1987: 703.

την είσοδο (εικ. 2α-β). Στο ΝΑ άκρο του χώρου αυτού, αντιδιαμετρικά του μονοπατιού, υπάρχει βράχος με τρία λαξεύματα, ο οποίος χρησιμοποιήθηκε ως βάση τριποδικού σκεύους, πιθανόν για την στήριξη πυρσού. Στη Δ πλευρά του υπαίθριου τμήματος υπάρχουν έξι λαξευμένες εσοχές, πιθανόν για την τοποθέτηση αναθηματικών αναγλύφων. Το εσωτερικό του σπηλαιίου αποτελείται από περίπου κυκλική αίθουσα μεγ. διαμ. 10μ., μεγ. ύψ. οροφής 16μ., τοιχώματα σχεδόν κατακόρυφα και άνοιγμα στην οροφή διαστάσεων 1,20μ. x 0,70μ., σε ύψος κατά προσέγγιση 12μ. Στο ΒΔ τμήμα της και περίπου στο κέντρο της αίθουσας ανοίγεται διάδρομος μεγαλύτερος από 5μ. μήκος. Στο ΒΔ άκρο της αίθουσας ανοίγεται στενός και σχετικά χαμηλός διάδρομος μήκους σχεδόν 10μ., διαστάσεων 1,80 x 1,20μ., προς το τέρμα του οποίου στενό άνοιγμα οδηγεί σε μικρό θάλαμο. Χαρακτηριστικό της αίθουσας και του θαλάμου είναι η χρονοειδής μορφή και η καθ' ύψος μεγαλύτερη από την κατά πλάτος ανάπτυξη.⁶

Εικ. 2α-β. Κάτοψη και τομή του σπηλαιίου.
(Καμπούρογλου et al. 1987: 255 – 256, εικ. 7 & 7α)

Ευρήματα

Το δάπεδο καλύπτεται από επιχώσεις πάχους περίπου 8μ., η ανασκαφή των οποίων έφερε στο φως κατάλοιπα προϊστορικών χρόνων (νεολιθικής και εποχής του Χαλκού) και ιστορικών χρόνων (από την αρχαϊκή μέχρι τη ρωμαϊκή εποχή). Συγκεκριμένα, έχουν προκύψει περισσότερα από 700 αγγεία, η πλειονότητα των

⁶ Βασιλοπούλου 2000: 406. Καμπούρογλου et al 1987: 257-258.

οποίων προέρχεται από αττικά και κορινθιακά εργαστήρια και ορισμένα από βοιωτικά και ευβοϊκά. Κατά κύριο λόγο απαντώνται αγγεία πόσεως, όπως κύλικες, σκύφοι, κοτύλες, κάνθαροι, οινοχόες, αλλά και πινάκια, εξάλειπτρα, πυξίδες, λήκυθοι, αρυβαλλοειδή λυκήθια, μυροδοχεία, επίνητρα, θυμιατήρια και μικύλλα αγγεία. Επίσης, εντοπίστηκε μεγάλος αριθμός λυχναριών. Περισσότερα από 5000 είναι τα ειδώλια που αποκαλύφθηκαν: σανιδόμορφα, πεπλοφόροι, ένθρονες γυναικείες μορφές, ταναγραίες, ειδώλια του τύπου του γυμνού εφήβου, ερμαϊκές στήλες, προτομές, ανάγλυφοι πίνακες και ζωόμορφα ειδώλια (περιστέρια, χοίροι, κριάρια, λαγοί και χελώνες), ειδώλια που απεικονίζουν την Αφροδίτη, τον Πάνα, τον Έρωτα, την Άρτεμη και τον Ερμή, αλλά και μικρογλυπτική. Επίσης, οστέινα αντικείμενα, όπως βελόνες, περόνες, χτένα, φλογέρες, μεγάλο σύνολο αστραγάλων (6.350), ομοιώματα αντικειμένων, όπως τραπεζάκια, ανάκλινα, δίφροι, φορμίσκοι, καρποί (ρόδια, μήλα, σύκο) και παιδικά παιχνίδια (κούκλες, κουδουνίστρες). Τέλος, κοσμήματα (χάνδρες, περιάπτα, σφηκωτήρες, περόνες), νομίσματα και γραφίδες.⁷

Ταύτιση

Το σπήλαιο έχει ταυτιστεί με το Άντρο των Λειβηθρίδων Νυμφών. Πρώτος ο Στράβων (*Γεωγραφικά* IV, 2, 25, 409 – 410) αναφέρει: «Ὁ μὲν οὖν Ἑλικὸν οὐ πολὺ διεστηκῶς τοῦ Παρνασσοῦ... ἐνάμιλλός ἐστιν ἐκείνῳ κατὰ τε ὕψος καὶ περίμετρον· ἄμφω γὰρ χιονόβολα τὰ ὄρη καὶ πετρῶδη, περιγράφεται δ' οὐ πολλῆ χώρᾳ. Ἐνταῦθα δ' ἐστὶ τό τε τῶν Μουσῶν ἱερὸν καὶ ἡ Ἴππου Κρήνη καὶ τὸ τῶν Λειβηθρίδων νυμφῶν ἄντρον».⁸ Ο Πausanίας (*Βοιωτικά* IX, 34, 4) φτάνοντας στην Κορώνεια και πριν συνεχίσει την πορεία του προς τον Ορχομενό περιγράφει: «Κορωνείας δὲ σταδίους ὡς τεσσαράκοντα ὄρος ἀπέχει τὸ Λιβήθριον· ἀγάλματα δὲ ἐν αὐτῷ Μουσῶν τε καὶ Νυμφῶν ἐπὶ κλησὶν ἐστὶ λιβηθρίων· καὶ πηγαί (τὴν μὲν Λιβηθριάδα ὀνομάζουσιν, ἡ δὲ ἐτέρη Πέτρα) γυναικὸς μαστοῖς εἰσὶν εἰκασμένοι, καὶ ὁμοιον γάλακτι ὕδωρ ἀπ' αὐτῶν

⁷ Έκθεση-Αναφορά στην Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας. Για την αρχαϊκή και κλασική κεραμική από το σπήλαιο βλ. Ζαμπίτη & Βασιλοπούλου 2008. Για ειδώλια Αφροδίτης από το σπήλαιο βλ. Vassilopoulou et al 2015: 473-480. Για ειδώλια από το σπήλαιο που απεικονίζουν τον Πάνα βλ. Χατζηλαζάρου & Βασιλοπούλου 2008: 473-494. Για αρχαϊκά ειδώλια από το σπήλαιο βλ. Βασιλοπούλου 2000: 406-431.

⁸ Baladié 1996: 98.

ἄνεισιν».⁹ Παρατηρούνται δύο γραφές για τη λέξη Λειβηθρίδαι ή Λιβηθρίδαι, η πρώτη από τον Στράβωνα και η δεύτερη από τον Πausανία.¹⁰ Το σπήλαιο απέχει περίπου 7,5 χλμ. από τη θέση με την οποία ταυτίζεται σήμερα η αρχαία Κορώνεια, απόσταση που συμπίπτει απόλυτα με τα 40 στάδια που αναφέρει ο Πausανίας. Επίσης, οι πηγές με τους καταρράκτες που υπάρχουν σε απόσταση περίπου 150μ. Δ του σπηλαίου θα μπορούσαν να ταυτιστούν με τις πηγές Λιβηθριάδα και Πέτρα, και το βουνό Κορυφή με το Λιβήθριον όρος. Το ιερό αναφέρεται και από τον Πλούταρχο (*Ερωτικός*, 748): «Ἐν Ἐλικῶνι παρὰ ταῖς Μούσαις, ὃ Φλαουιανέ, τὰ Ἐρωτίδεια Θεσπιέων ἀγόντων ἄγουσι γὰρ ἀγῶνα πενταετηρικὸν ὥσπερ καὶ ταῖς Μούσαις καὶ τῷ Ἐρωτι φιλοτίμως πάνυ καὶ λαμπρῶς».¹¹

Η δυσπρόσιτη θέση του σπηλαίου και τα πολλά νερά είναι γνωστό ότι συνδέονται με τη λατρεία των Νυμφών, η οποία συνυπάρχει, όπως και αλλού, με τη λατρεία του Πάνα και του Ερμή στον ίδιο χώρο.¹² Ιδιαίτερης σημασίας εύρημα αποτελεί η εγχάρακτη επιγραφή «ΝΥΜΦΗ ΚΟΡΩΝΕΙΑ» σε δύο στίχους πάνω από την είσοδο του σπηλαίου. Η Νύμφη αυτή φαίνεται ότι «συγκατοίκησε» ταυτόχρονα ή διαδοχικά με τις Λειβηθρίδες. Η ταύτιση του σπηλαίου με το Ἄντρο των Λειβηθρίδων Νυμφών στον Ελικώνα υποστηρίζεται τέλος από ικανό αριθμό εγχάρακτων επιγραφών σε αγγεία και σε αρχαϊκό σανιδόμορφο ειδώλιο.¹³

⁹ Παπαχατζής 1981: 219, 503.

¹⁰ Μητροπούλου: 1995: 333-334. Καμπούρογλου et al 1987: 251.

¹¹ Flacelière 1952: 41.

¹² Larson 2007: 153. Καμπούρογλου et al 1987: 260-263.

¹³ Βασιλοπούλου 2000: 406, 411 & 422, εικ. 8, όπου παρουσιάζεται το ειδώλιο με την αναθηματική επιγραφή «Λειβηθριάδες», το οποίο χρονολογείται στα τέλη του 6^{ου} αι. π.Χ. Ζαμπίτη & Βασιλοπούλου 2008: 449. Καμπούρογλου et al 1987: 258.

3. ΤΥΠΟΙ – ΟΜΑΔΕΣ ΕΙΔΩΛΙΩΝ

Γενικά

Η αρχαία λέξη «τύπος» ορίζει τη μήτρα ή το αρχέτυπο από το οποίο αυτή κατασκευαζόταν. Στη σύγχρονη έρευνα, η λέξη «τύπος» περιλαμβάνει ειδώλια που προέρχονται από την ίδια σειρά μητρών και, ως εκ τούτου, μοιράζονται κοινά εικονογραφικά χαρακτηριστικά, και περιγράφεται από μικρό σύνολο λέξεων. Ένας τύπος σπάνια προέρχεται από ένα μόνο εργαστήριο, ενώ ένα εργαστήριο δεν κατασκεύαζε μόνο έναν τύπο ειδωλίων, ο οποίος πολλές φορές κατασκευαζόταν και από άλλα υλικά.¹⁴ Τα ειδώλια από το Λειβήθριο άντρο που εξετάζονται στην ανά χείρας εργασία μπορούν να κατηγοριοποιηθούν στους εξής δέκα τύπους (Τύπος I – X): ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς (Τύπος I), που κρατά λιοντάρι (Τύπος II), περιστέρι (Τύπος III), με το δεξί χέρι ανάμεσα ή κάτω από το στήθος (Τύπος IV), που κρατά ελάφι (Τύπος V), τύμπανο (Τύπος VI), μικρό ζώο (Τύπος VII), κυλινδρικό (Τύπος VIII) και ορθογώνιο κιβωτίδιο (Τύπος IX), και τέλος φιάλη και ελάφι (Τύπος X).

Η ταξινόμηση βάσει στυλιστικών κριτηρίων περιγράφεται στις «ομάδες» ειδωλίων. Αυτές περιλαμβάνουν ειδώλια που μοιάζουν μεταξύ τους και ίσως είναι κατασκευασμένα από τον ίδιο τεχνίτη ή το ίδιο εργαστήριο, ο οποίος φαίνεται ότι χρησιμοποίησε το ίδιο αρχέτυπο, ίσως και να το δημιούργησε, αν και πολλά ειδώλια της ίδιας ομάδας έχουν απομακρυνθεί από αυτό κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας.¹⁵ Σύμφωνα με αυτόν τον άξονα, οι τύποι στους οποίους κατηγοριοποιήθηκαν τα πήλινα ειδώλια των ένθρονων γυναικείων μορφών από το Λειβήθριο άντρο μπορούν να ταξινομηθούν σε ομάδες και υποομάδες αυτών, όπως φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα, όπου αριθμούνται τα παραδείγματα κάθε τύπου, είτε πρόκειται για ακέραια ειδώλια είτε για τμήματα ειδωλίων.

¹⁴ Nicholls 1952: 217-218.

¹⁵ Nicholls 1952: 218-219.

ΤΥΠΟΣ	ΟΜΑΔΑ	ΥΠΟΟΜΑΔΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΔΩΛΙΩΝ
I	1	1A	11
		1B	1
	2	2A	3
		2B	3
	3	3A	9
		3B	10
		3Γ	2
	4		1
	5		13
	6		2
	7		2
	8		2
	9		4
	10	10A	17
		10B	21
		10Γ	30
	11		9
	12	12A	6
		12B	2
		12Γ	1
12Δ		1	
12E		4	
12ΣΤ		1	
13		9	
14		12	
15	15A	13	
	15B	7	
	15Γ	4	
16		28	
17		14	
18		1	
19		3	
II	1		1
	2		1
	3		5
	4		3
III			4
IV	1		1
	2		1
V			12
VI			1
VII			1
VIII			1
IX			4
X			1
Πίνακας ταξινόμησης των ειδωλίων των ένθρονων γυναικείων μορφών από το Λειβήθριο άντρο σε Τύπους, Ομάδες και Υποομάδες			

Τα ειδώλια κατασκευάζονταν σε μεγάλες ποσότητες από μήτρες, οι οποίες εξυπηρετούσαν τη μαζική παραγωγή τους. Τα ίδια χρησιμοποιούνταν ως πρότυπα για την κατασκευή μητρών, από τις οποίες κατασκευάζονταν άλλα ειδώλια, μικρότερα σε μέγεθος, εξαιτίας της συρρίκνωσης του πηλού, και σε πολλές περιπτώσεις διαφορετικά ως προς τις λεπτομέρειες, τις οποίες οι τεχνίτες συχνά άλλαζαν στις μήτρες. Πολλές φορές αυτή η διαδικασία λάμβανε χώρα μακριά από το κέντρο όπου είχε κατασκευαστεί το πρωτότυπο και τα προϊόντα της μπορούν να ταξινομηθούν σε «σειρές», οι οποίες περιγράφουν τα ειδώλια που προέρχονται από τις ίδιες μήτρες, και στη συνέχεια σε «γενιές». Αυτός ο τρόπος ταξινόμησης, ο οποίος βασίζεται στη μελέτη της τεχνικής της κατασκευής των ειδωλίων και απαιτεί συγκεκριμένες και λεπτομερείς μετρήσεις, δεν θα αποτελέσει αντικείμενο έρευνας της ανά χείρας εργασίας, δίνει όμως ερέθισμα για περαιτέρω έρευνα στο μέλλον.¹⁶

¹⁶ Nicholls 1952: 219-226. Επίσης, Nicholls 1982: 89-91, όπου αναφέρει ότι αυτή η μέθοδος ταξινόμησης, αν και δόκιμη, εγείρει ερωτήματα, όπως στην περίπτωση των ειδωλίων με διαφορετικά σώματα και πανομοιότυπα κεφάλια. Σε αυτή την περίπτωση, ίσως τα πρότυπα είχαν κοινή ταυτότητα, κατασκευάστηκαν από τον ίδιο τεχνίτη την ίδια χρονική περίοδο, αλλά τα κεφάλια ήταν ξεχωριστά και στη συνέχεια χρησιμοποιήθηκαν σε μήτρα για ολόκληρα ειδώλια. Muller 1990: 52-55.

ΤΥΠΟΣ Ι

Ομάδα 1Α (ΠΙΝΑΚΑΣ 1 & 2Α)

ΑΚ 1524, 1543, 1550, 1560, 1562, 1563, 1575, 1606, 1780, 1891 & 1915

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς τα κάτω. Φορά χαμηλή στεφάνη, που καλύπτει τμήμα του μετώπου. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς πτερύγια, που φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και ενσωματώνεται στον άνω κορμό. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου αποδίδονται πλαστικά, η μύτη προεξέχει αρκετά και το πηγούνι πηγαίνει προς τα μέσα (**εικ. 3**). Το σώμα έχει φαρδείς ώμους, στενεύει ελαφρά στη μέση και ανοίγει χαμηλότερα. Η μορφή φορά ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Επίσης, απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού δημιουργώντας έντονο φούσκωμα, και το οποίο στη συνέχεια πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά του κρύβοντας τα μαλλιά και τα αυτιά, καλύπτει τους ώμους και τα χέρια μέχρι το ύψος των πήχεων, και τέλος συγκρατείται με τα χέρια πάνω στα γόνατα για να φτάσει μέχρι τις κνήμες. Η πλαστική απόδοση του ιματίου από τους ώμους και κάτω είναι ευδιάκριτη μόνο στο ΑΚ 1780 και όχι στα υπόλοιπα της ομάδας, ενδεχομένως εξαιτίας της ευρείας και συνεχούς χρήσης των μητρών.

Εικ. 3. Ειδώλιο ΑΚ 1780 από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά. Η επιφάνεια έδρασης είναι κλειστή στα ΑΚ 1562, 1575 & 1780 έχει μικρή κυκλική οπή και στο ΑΚ 1563 μικρή σχισμή.¹⁷

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Μεγάλος αριθμός πανομοιότυπων ειδωλίων εντοπίστηκε στη Ρόδο (**εικ. 4**), τα οποία χρονολογούνται μεταξύ του γ' και δ' τετάρτου του 6^{ου} αι. π.Χ., αν και υπάρχουν αμφιβολίες για το πότε ξεκίνησε η παραγωγή τους.¹⁸ Σχετίζονται με τα ειδώλια και τα πλαστικά αγγεία από τη λεγόμενη «Ομάδα της Αφροδίτης» (**εικ. 5**), της οποίας τόπος καταγωγής θεωρούταν παλιότερα η Ρόδος, αλλά ενδεχομένως είναι η Σάμος ή κάποια άλλη ιωνική πόλη, όπως η Μίλητος, ενώ τα ειδώλια και τα πλαστικά αγγεία που εντάσσονται σε αυτή αποτέλεσαν προϊόντα εξαγωγής στην κυρίως Ελλάδα. Χρονικά τοποθετείται στο δεύτερο τέταρτο του 6^{ου} αι. π.Χ., επιβίωσε μέχρι το 500 π.Χ. και το τέλος της σχετίζεται με την Ιωνική επανάσταση. Η «Ομάδα της Αφροδίτης» τεχνοτροπικά συνδέεται στενά, ίσως αντιγράφει, τα γλυπτά της Σάμου και της Μιλήτου. Οι μορφές είναι ογκώδεις και πληθωρικές, με πρόσωπα γεμάτα, που έχουν απαλά περιγράμματα. Τα παραδείγματα της ομάδας είναι κατασκευασμένα από πήλο που ποικίλει μεταξύ του ανοιχτού καφέ και ανοιχτού πορτοκαλί, πλούσιο σε προσμίξεις και με τραχιά επιφάνεια. Διακοσμούνται με ποικιλία μη στιλπνών χρωμάτων.¹⁹

¹⁷ Οι πληροφορίες που αφορούν στα τεχνικά χαρακτηριστικά από εδώ και στο εξής αναφέρονται στα ειδώλια, τα οποία σώζονται σε βαθμό τέτοιο που επιτρέπει τη διατύπωση συμπερασμάτων.

¹⁸ Blinkenberg 1931: 516, πίν. 96, αρ. 2129, 2133, 2137.

¹⁹ Higgins 1967: 30, 32-36, 46, πίν. 13Α, όπου αναφέρει ότι η μορφή εκτός από την στεφάνη και το μάτιο στο κεφάλι φορά ταινία. Szabó 1994: 122-123, ο οποίος αναφέρεται στις επιδράσεις της «Ομάδας της Αφροδίτης» στα βοιωτικά ειδώλια "genre groups", αλλά και σε πιθανές επιδράσεις της βοιωτικής κοροπλαστικής στην ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία στις αρχές του 5^{ου} αι. π.Χ. Bell 1981: 15, πίν. 5, αρ. 10, όπου αναφέρει ότι ο τύπος είναι γνωστός από τάφους της Σικελίας του β' μισού του 6^{ου} αι. π.Χ. και ταυτίζει τη μορφή με την Περσεφόνη.

Εικ. 4. Από τη Λίνδο.
(Blinkenberg 1931: πίν. 96, αρ. 2129 & 2133)

Εικ. 5. Αγγείο της «Ομάδας της Αφροδίτης».
550 π.Χ.
(Higgins 1967: πίν. 13A)

Οι μορφές της μεγάλης πλαστικής των αρχαϊκών χρόνων στην Ιωνία αποτελούν σημείο αναφοράς για τα ειδώλια της ομάδας. Στα πρωϊμότερα αγάλματα των Βραγχίδων από τα Δίδυμα και της Φιλείας από το σύνταγμα του Γενέλεω στη Σάμο συναντάται η ίδια ιερατική στάση με τους βραχίονες τοποθετημένους παράλληλα στους μηρούς, οι επιβλητικές διαστάσεις του σώματος, η λιτότητα των ενδυμάτων με τις μεγάλες επίπεδες επιφάνειες χωρίς πτυχώσεις και η πολύ χαμηλή στεφάνη πάνω από το ιμάτιο που καλύπτει μέρος του μετώπου.²⁰

Ως προς τα τεχνικά χαρακτηριστικά, τα ειδώλια από τη Ρόδο είναι κατασκευασμένα από μήτρα, κοίλα στο εσωτερικό, με χειροποίητη την πίσω όψη, χωρίς άνοιγμα. Η επιφάνεια έδρασης άλλοτε αφήνεται ανοιχτή και άλλοτε μένει κλειστή με οπή, η οποία δημιουργείται με το δάχτυλο ή με εργαλείο, ή χωρίς οπή.²¹

Οδεύοντας προς την έξοδο από τον 6^ο αι. π.Χ. και κατά την είσοδο στον 5^ο αι. π.Χ. ο όγκος του κεφαλιού, του λαιμού και της πλάτης μειώνεται,²² όπως στην περίπτωση των ΑΚ 1524, 1543, 1550, 1560, 1606 & 1915 από το Λειβήθριο άντρο.

²⁰ Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: 82-83. Huysecom-Haxhi 2009: 50, πίν. 9-15. Για τις καθιστές μορφές της πλαστικής των αρχαϊκών χρόνων στη Σάμο και την Ιωνία βλ. γενικά Alford 1978: 55-84. Ειδικά για το γλυπτό της Φιλείας και τα αγάλματα των Βραγχίδων βλ. 55-59. Επίσης, για τα αγάλματα των Βραγχίδων βλ. Greaves 2002: 117-120, εικ. 3.17. Για το γλυπτό της Φιλείας βλ. Walter-Karydi 1985: 91-104, πίν. 26, εικ. 2 και Buschor 1934: εικ. 90-91.

²¹ Higgins 1967: 61. Σύμφωνα με τον Breitenstein 1941: 18, αρ. 159, η μικρή κυκλική οπή αποτελεί χαρακτηριστικό του υστεροαρχαϊκού τύπου της ένθρονης γυναικείας μορφής του αττικού εργαστηρίου, το οποίο δανείζεται το ιωνικό εργαστήριο.

²² Καλτσάς 1998: 70, 89, 108, 216, 270, πιν. 71γ (τα μαλλιά διακρίνονται πάνω από το μέτωπο), 93γ, 119β, 223α.

Ως προς τη διακόσμηση των ειδωλίων της Ομάδας 1, ακολουθείται η τεχνική της πολυχρωμίας (τεχνική Β), η οποία αρχικά εφαρμόζεται παράλληλα με την τεχνική Α²³ και κυριαρχεί στο β' μισό του 6^{ου} αι. π.Χ., όταν τα βοιωτικά εργαστήρια κοροπλαστικής σταματούν να παράγουν τα χαρακτηριστικά σανιδόσχημα ειδώλια, τους ίππους και τους ιπείς και υιοθετούν την τάση της εποχής προς τον νατουραλισμό. Σύμφωνα με την εν λόγω τεχνική, η οποία χρησιμοποιείται από ολόκληρο τον ελληνικό κόσμο, το ειδώλιο καλύπτεται με λευκό επίχρισμα και μετά το ψήσιμο κοσμείται με ερυθρό και λιγότερο με μαύρο και κίτρινο χρώμα.²⁴ Συγκεκριμένα, η χρήση του παχύρεστου λευκού επιχρίσματος σε ολόκληρο ή το μπροστινό τμήμα των ειδωλίων που σημειώνεται στη Βοιωτία γύρω στο 550 π.Χ., φαίνεται ότι ήρθε από την Ιωνία μέσω του Άργους, καθώς έχουν εντοπιστεί ειδώλια αργίτικης προέλευσης ή τεχνοτροπίας με λευκό παχύ επίχρισμα, το οποίο αξίζει να σημειωθεί ότι στα βοιωτικά αγγεία χρησιμοποιήθηκε αρκετά χρόνια αργότερα.²⁵

Ο Τύπος Ι – Ομάδα 1Α συνιστά δημοφιλή τύπο (εικ. 6), δείγματα του οποίου εξαγονταν στην ηπειρωτική και βόρεια Ελλάδα, την Πελοπόννησο και τα νησιά. Γενικά, ευρήματα που αποδίδουν ιωνικά μοντέλα της αρχαϊκής και κλασικής περιόδου διακινούνταν και αντιγράφονταν στη Μεσόγειο. Για τον λόγο αυτό, είναι αδύνατον να εντοπιστεί ο χώρος παραγωγής τους χωρίς ανάλυση του πηλού, πρόβλημα που συνδέεται με την κινητικότητα των ιώνων τεχνιτών, οι οποίοι εξήγαγαν όχι μόνο τα μοντέλα αλλά και τις τεχνικές τους.²⁶

²³ Ανδρειωμένου 2007: 18-19. Η τεχνική Α εφαρμόζεται στα βοιωτικά ειδώλια από το 640-600 π.Χ. Τα ειδώλια καλύπτονται με λεπτό ή παχύτερο στρώμα διαφανούς αλειφώματος και κοσμούνται με ειδικά διαλυμένο πηλό, ο οποίος μετά την όπτηση μετατρέπεται σε γάνωμα. Τα επιμελέστερης κατασκευής ειδώλια καλύπτονται με παχύτερο, υποκίτρινο στρώμα διαφανούς αλειφώματος και, εκτός από το γάνωμα, για τη διακόσμησή τους χρησιμοποιείται το ερυθροϊώδες, ενώ στα μελαμβαφή ειδώλια ορισμένες λεπτομέρειες αποδίδονται με λευκό, μη απολεπιζόμενο χρώμα.

²⁴ Ανδρειωμένου 2007: 19. Szabó 1994: 122, ο οποίος χαρακτηρίζει ως σημαντική καινοτομία της εποχής το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις το άσπρο χρησιμοποιείται ως χρώμα και όχι ως γάνωμα.

²⁵ Jenkins 1934: 32, υποσημ. 1, 39.

²⁶ Πέππα-Παπαιωάννου 2011: 82-83, 177, 266, 335, εικ. 26, πίν. ΣΤ' 702. Pisani 2006: 276-277, 296-297, εικ. 3, για παράλληλο πιθανόν από τη Μήλο. Κόκκου-Βυριδή 1999: 122, 235, πίν. 50, αρ. Β163. Καλτσάς 1998: 80-81, 131, 270, πίν. 82α, 147γ, ο οποίος αναφέρει ότι οι μορφές εκτός από την στεφάνη και το μιάτιο στο κεφάλι φορούν καλύπτρα. Boardman & Hayes 1966: 152, 154, πίν. 98, αρ. 40. Ειδικά για το ΑΚ 1563 από το Λειβήθριο άντρο, στο οποίο δηλώνεται η πλαστικά διαμορφωμένη παρυφή του ενδύματος στον λαιμό και το κεφάλι βλ. Huysecom-Haxhi 2009: 87-88, 90, πίν. 9, αρ. 1266-1267. Boardman & Hayes 1966: πίν. 99, αρ. 42. Breitenstein 1941: 20, πίν. 20, αρ. 180 (πιθανότατα αττικής προέλευσης μίμηση του ιωνικού τύπου κρίνοντας από τον πηλό).

Εικ. 6. Από τη Συλλογή του Αρχαιολογικού Μουσείου του Πειραιά.
Ύστερη αρχαϊκή εποχή.
(Πέππα – Παπαιωάννου 2011: εικ. 26, πίν. ΣΤ' 702)

Η έναρξη των εισαγωγών των προτομών, των πλαστικών αγγείων και των μητρών αναθηματικών ειδωλίων από την ανατολική Ελλάδα στη Βοιωτία μπορεί να τοποθετηθεί με βεβαιότητα στην στροφή από τον 6^ο αι. π.Χ. στον 5^ο αι. π.Χ. λαμβάνοντας υπόψη τα ευρήματα στους τάφους της Ριτσώνας και των Αλών.²⁷ Πάντως, στην πλειονότητά τους τα ειδώλια που ανήκουν σε τύπους της ανατολικής Ελλάδας και αποκαλύφθηκαν στη Βοιωτία είναι κατασκευασμένα από ντόπιους πηλούς, επομένως, αποτελούν βοιωτικές παραγωγές.²⁸ Το γεγονός ότι οι ένθρονες γυναικείες μορφές με ιμάτιο και άλλοι τύποι με καταγωγή από την ανατολική Ελλάδα λ.χ. ο τύπος “temple boy”, συναντώνται ευρέως στη Βοιωτία, περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη περιοχή, και εξελίσσονται ως τύποι, όπως αποδεικνύεται και ακολούθως, δεν μπορεί να εξηγηθεί μόνο από την εκτεταμένη εισαγωγή μητρών αλλά οδηγεί στην πολύ ενδιαφέρουσα σκέψη ότι κοροπλάστες από την ανατολική Ελλάδα μετανάστευσαν και ίδρυσαν εργαστήρια εδώ, υιοθετώντας συγχρόνως τοπικά στοιχεία και «εξελληνίζοντας» την ανατολική παραγωγή.²⁹

²⁷ Ure 1934: 70-71, πίν. XVIII. Goldman & Jones 1942: 375-383.

²⁸ Szabó 1994: 127, όπου κάνει ιδιαίτερη αναφορά στις ροδιακές προτομές. Για παράλληλο από τάφο της Ομάδας Β στις Αλές, οι οποίοι χρονολογούνται μεταξύ του 525-480 π.Χ., βλ. Goldman & Jones 1942: 379, πίν. VI, αρ. 1-c-5.

²⁹ Szabó 1994: 128.

Ομάδα 1B (ΠΙΝΑΚΑΣ 2B)

AK 1818

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς. Φορά ψηλό, κυλινδρικό πόλο. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος πάνω από τους ώμους της μορφής και απολήγει σε ημικυκλικά πτερύγια. Τα χαρακτηριστικά του μακρόστενου προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μύτη προεξέχει αρκετά και το πηγούνι πηγαίνει προς τα μέσα. Η μορφή φορά απτύχωτο, χεριδωτό χιτώνα, που καλύπτει εντελώς το σώμα, και απτύχωτο ιμάτιο, που πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους και καλύπτει τα αυτιά. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω όψη είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Έχει μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πίσω όψη.

Διακόσμηση

Σώζει ίχνη λευκού επιχρίσματος στην επιφάνεια.

Το μοναδικό παράδειγμα από το Λειβήθριο άντρο που αντιπροσωπεύει τον Τύπο I – Ομάδα 2B, όπως και ο Τύπος I – Ομάδα 1A, έχει σχέση με τα ειδώλια από τη λεγόμενη «Ομάδα της Αφροδίτης». Ωστόσο, ο πόλος δεν εμφανίζεται στα πλαστικά αγγεία της τελευταίας.³⁰ Μολονότι η ροδιακή ταυτότητα του τύπου έχει αμφισβητηθεί,³¹ θεωρείται προϊόν της ροδιακής τέχνης ή γενικότερα των ανατολικών εργαστηρίων. Σε αντίθεση όμως με τον Τύπο I – Ομάδα 1A, η παραλλαγή με πόλο δεν πιστοποιείται στη μνημειακή πλαστική. Ενδεχομένως, οι ίωνες κοροπλάστες αντλούσαν τα πρότυπα για αυτές τις μορφές στις αναπαραστάσεις γυναικών με πόλο

³⁰ Bell 1981: 17. Higgins 1967: 36, πίν. 13B, ο οποίος αναφέρει ότι ο πόλος παραπέμπει στην Ήρα αλλά η απουσία χαρακτηριστικών προσφορών ή η παρουσία δύο συμβόλων ταυτόχρονα (περιστέρι και παιδί) υποδεικνύει ότι η ταυτότητα της θεότητας δεν είχε διαμορφωθεί.

³¹ Robinson 1931: 8.

στην ίδια στάση σε αναθηματικούς ναΐσκους που στεγάζουν τη θεά, η οποία συχνά ταυτίζεται με την Κυβέλη.³²

Εμφανίστηκε στα τέλη του 6ου αι. π.Χ. σε διάφορες θέσεις στη λεκάνη της Μεσογείου, όπως σε φοινικικές νεκροπόλεις,³³ σε τάφους της Σικελίας³⁴ και αλλού, σε πολλές παραλλαγές (εικ. 7, 8α-β) και συνέχισε στον 5^ο αι. π.Χ. έχοντας δεχτεί μικρές αλλαγές.³⁵

Εικ. 7. Από τη Ρόδο.
(Heuzey 1883: πίν. 11, εικ. 2)

Εικ. 8α-β. Από το Ηραίο στην Περαχώρα.
(Jenkins 1940: πίν. 114, αρ. 283α-β)

Στην εν λόγω ομάδα εντάχθηκε ένα μοναδικό παράδειγμα από το Λειβήθριο άντρο (AK 1818), στο οποίο παρατηρείται μείωση του όγκου, το ερεισίνωτο απολήγει σε πτερύγια και τα μαλλιά αποδίδονται πλαστικά πάνω από το μέτωπο. Θυμίζει

³² Huyssecom-Haxhi 2009: 50, πίν. 10, αρ. 1276, 1282, πίν. 11, αρ. 1293. Για τους ναΐσκους βλ. Langlotz 1975: πίν. 60.

³³ Heuzey 1883: 9, πίν. 11, εικ. 1-2. Το πρώτο από την πόλη Μάραθο της Φοινίκης, το δεύτερο από τη νεκρόπολη της Καμείρου. Στο τελευταίο, ο ψηλός πόλος είναι η *κίδαρις*, δάνειο από τις ανατολικές θεότητες, που έδωσε το όνομά του στην Κιδάρια Δήμητρα. Για τη χρονολόγησή του γύρω στο 520 π.Χ. βλ. Mollard-Besques 1954: 36, πίν. XXVI, αρ. B 202.

³⁴ Bell 1981: 17, πίν. 7, αρ. 21, το οποίο έχει εξογκωμένα μάτια, όπως το AK 1818 από το Λειβήθριο άντρο.

³⁵ Higgins 1954: 51-52, πίν. 13-14, αρ. 68-72, το ένα άγνωστης προέλευσης, τα τέσσερα από την Κάμειρο & 52, πίν. 14, αρ. 73, για πιθανό αντίγραφο του ροδιακού τύπου από τη Σικελία. Breitenstein 1941: 13, πίν. 12, αρ. 121-122, από τη Ρόδο. Αναφέρει ότι το δεύτερο είναι μεταγενέστερο, γιατί έχει κοντό μιάτιο & 24-25, πίν. 22, αρ. 236-237, για αντίγραφο του ροδιακού τύπου από τη Σικελία. Jenkins 1940: 195, 252, πίν. 114, αρ. 283a-b, όπου η μορφή ταυτίζεται με την Ήρα. Blinkenberg 1931: 513-514, πίν. 96, αρ. 2119-2120. Robinson 1931: 8-9, πίν. 5, αρ. 20, όπου η μορφή, η οποία φορά συχνά κάλαθο, ταυτίζεται με την Άρτεμη. Ο Walters χαρακτηρίζει τις μορφές αυτές χθόνιες θεότητες, βλ. Walters 1903: 101-102.

εισηγμένο ειδώλιο από τάφο της Ομάδας Β στη νεκρόπολη των Αλών, οι τάφοι της οποίας χρονολογούνται μεταξύ του 525 – 480 π.Χ.³⁶

Σημαντικό στοιχείο καινοτομίας στο ειδώλιο από το Λειβήθριο Άντρο αποτελεί το ορθογώνιο άνοιγμα στην πίσω όψη, το οποίο κάνει την εμφάνισή του το 480 π.Χ., μαζί με την ανοιχτή επιφάνεια έδρασης.³⁷ Το κατασκευαστικό αυτό χαρακτηριστικό πιθανότατα επινοήθηκε στη Βοιωτία, αλλά δεν πρέπει να θεωρείται αποκλειστικά βοιωτικό. Ορισμένοι ερευνητές θεωρούν ότι χρησίμευε στον κοροπλάθο αποκλειστικά στη συνένωση της μπροστινής έκτυπης με τη χειροποίητη πίσω όψη,³⁸ ενώ άλλοι ισχυρίζονται ότι αποτελεί άνοιγμα εξαέρωσης της υγρασίας και προστάτευε το ειδώλιο από το σκάσιμο κατά το ψήσιμο, αν και θεωρητικά θα αρκούσε το άνοιγμα στην επιφάνεια έδρασης.³⁹ Επιπλέον, παρατηρείται ότι κάποιες φορές κατασκευάζονται σειρές ειδωλίων, ορισμένα από τα οποία έχουν άνοιγμα εξαέρωσης στην πίσω όψη και άλλα όχι.⁴⁰

³⁶ Goldman & Jones 1942: 378, πίν. VI, αρ. I-a-1. Η μορφή από τις Αλές φοράει ενώτια και περιδέραιο, τα μαλλιά δεν διακρίνονται πάνω από το μέτωπο και τέσσερις πλόκαμοι φτάνουν μέχρι το στήθος.

³⁷ Higgins 1967: 58.

³⁸ Χατζηδημητρίου 2014: 13-14, εικ. 8, υποσημ. 29-30. Πέππα-Παπαϊωάννου 2003: 199, υποσημ. 50.

³⁹ Higgins 1986: 66. Higgins 1967: 3.

⁴⁰ Πέππα-Παπαϊωάννου 2003: 218.

Ομάδα 2Α (ΠΙΝΑΚΑΣ 3Α)

AK 1587, 1807 & 1808

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς κάτω. Φορά ψηλή και πλατιά στεφάνη, καθώς και ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, κάτω από τον οποίο το στήθος διαγράφεται. Δηλώνεται πλαστικά η παρυφή του ενδύματος χαμηλά γύρω από το λαιμό. Η μορφή φορά επίσης απτύχωτο μάτιο, που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού, πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους, αλλά δεν δηλώνεται με πλαστικό τρόπο χαμηλότερα.⁴¹ Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε οριζόντια, ημικυκλικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά. Στο AK 1807 αποδίδονται με κάθετα, παράλληλα μεταξύ τους γραμμίδια και στο AK 1808 το μέτωπο στέφει σειρά από μικρούς μαργαριταρόσχημους βοστρύχους.

Πηλός καθαρός, εκτός από του AK 1807 που έχει προσμίξεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια εσωτερικά είναι εξολοκλήρου κοίλα, εκτός από το AK 1808 που είναι κοίλο από τη μέση και κάτω με κάθετη κυλινδρική οπή να διατρέχει το άνω τμήμα του κορμού του. Η επιφάνεια έδρασης του AK 1587 είναι ανοιχτή. Τα τοιχώματα των ειδωλίων είναι χοντρά.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στον θρόνο.

⁴¹ Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: 81, υποσημ. 87, όπου αναφέρει ότι δεν είναι σαφές αν το ένδυμα είναι χιτώνας ή πέπλος και παραθέτει βιβλιογραφία σχετική με το ερώτημα.

Εκατοντάδες ειδωλίων αυτού του τύπου βρέθηκαν θαμμένα γύρω από την Ακρόπολη των Αθηνών μετά τη δεύτερη περσική εισβολή, το 480 π.Χ.⁴² Έχει διατυπωθεί η θεωρία ότι πρόκειται για αντίγραφα ξύλινου αγάλματος της θεάς Αθηνάς, το οποίο ήταν στημένο στο Ερέχθειο, αλλά υπάρχουν πολλές αντιρρήσεις επ' αυτής.⁴³ Πάντως, η μόνη εκδοχή που με βεβαιότητα ταυτίζεται με την Αθηνά είναι αυτή της μορφής που φέρει κράνος και αιγίδα.⁴⁴

Ο τύπος γίνεται πολύ δημοφιλής στα τέλη του 6^{ου} – αρχές του 5^{ου} αι. π.Χ. (εικ. 9)⁴⁵ και επιβιώνει μέχρι το 450 π.Χ. Τα πρωιμότερα παραδείγματα βρίσκουν παράλληλα στα πλαστικά κεφάλια των αττικών αγγείων του Νικοσθένη, τα οποία χρονολογούνται γύρω στο 520 π.Χ., και τα τελευταία σε ροδιακό ταφικό σύνολο που χρονολογείται γύρω στο 450 π.Χ.⁴⁶ Πληθώρα παραδειγμάτων έχει εντοπιστεί σε νεκροταφεία και ιερά της Αττικής και μάλιστα σε ιερά της Αθηνάς και της Άρτεμης, γεγονός που εξηγείται αν ληφθεί υπόψη ότι η στεφάνη συνδέεται με τη νεαρή ηλικία και τις παρθένες θεές.⁴⁷ Παρόμοια ειδώλια έχουν εντοπιστεί στη Βοιωτία και τη γύρω περιοχή, όπως στη Θήβα,⁴⁸ το Ακραιφνιο (εικ. 10),⁴⁹ την Τανάγρα,⁵⁰ την ακρόπολη των Αλών⁵¹ και την Κίρρα στους Δελφούς.⁵² Το γεγονός ότι εντοπίζονται και σε περιοχές εκτός Αττικής υποδεικνύει τη διείσδυση της αττικής επιρροής σε αυτές.

⁴² Η εισβολή των Περσών το 480 π.Χ. αποτελεί *terminus ante quem* για τις όρθιες και καθιστές γυναικείες μορφές ως προς τη δημιουργία των τύπων και δεν αποκλείει φυσικά το γεγονός αυτοί να συνεχίστηκαν να παράγονται και μετά την εισβολή, βλ. Brooke 1921: 321.

⁴³ Higgins 1986: 94, 96. Brouskari 1974: 35-36, εικ. 30-32, 34. Higgins 1967: 72, πίν. 29, όπου κάνει αναφορά σε πανομοιότυπο ειδώλιο στο Βερολίνο αφιερωμένο στην Εκάτη.

⁴⁴ Alroth 1989: 53-54, εικ. 22. Για την απουσία διαφοροποιήσεων στον τύπο ως ένδειξη προσκόλλησης στην παράδοση, σε αντίθεση με την περίπτωση του Αρποκράτη στη Ναύκρατη της Αιγύπτου βλ. Gutch 1899: 89-90.

⁴⁵ Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: 80-82, 177, 266, 334, εικ. 25, πιν. Ε' 690. Huysecom-Haxhi 2009: 329, πίν. 52. Το ΑΚ 1808 από το Λειβήθριο άντρο μοιάζει με το αρ. 1652 και τα ΑΚ 1587 & 1807 με το αρ. 1653. Κόκκου-Βυριδή 1999: 123, 241, 255, πιν. 51, αρ. Β215-Γ37. Jenkins 1940: 248, πίν. 108, αρ. 271 με κόμμωση παρόμοια με του ΑΚ 1808 από το Λειβήθριο άντρο.

⁴⁶ Higgins 1967: 72.

⁴⁷ Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: 82, όπου αναφέρεται η άποψη ότι ο τύπος με την ψηλή στεφάνη δεν εξαγόταν εκτός των ορίων της Αττικής. Για παραδείγματα από την Ακρόπολη, την Αγορά, την Ελευσίνα, τη Βραυρώνα και για τις γενιές αυτού του τύπου ειδωλίων, σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν στις σελ. 8 & 10 ανωτέρω, βλ. Nichols 1982: 89-122, ειδικά 115-116, πίν. 28c για το ΑΚ 1587 από το Λειβήθριο άντρο.

⁴⁸ Mollard-Besques 1954: 14-15, πίν. X, αρ. Β 83-Β 84.

⁴⁹ Αραβαντινός 2010: 154, 209.

⁵⁰ Higgins 1986: 94, 96, εικ. 108, ο οποίος το χρονολογεί μεταξύ του 525-475 π.Χ., ενώ η Mollard-Besques 1954: 15, πίν. XI, αρ. Β 85 στο τελευταίο τέταρτο του 6ου αι. π.Χ.

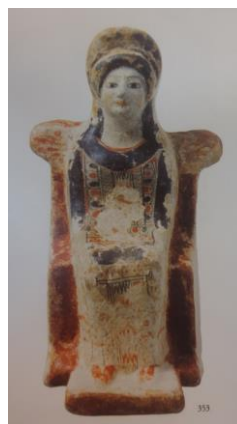
⁵¹ Goldman 1940: 467-468, εικ. 160, αρ. 2.

⁵² Luce 1992: 269, εικ. 9.

Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι στις περιοχές αυτές κατασκευάζονται από τοπικούς πηλούς και διακοσμούνται σύμφωνα με το τοπικό ύφος.⁵³

Εικ. 9. Από τη Συλλογή του Αρχαιολογικού Μουσείου του Πειραιά. Τέλη (;) 6^{ου} αι. π.Χ. (Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: εικ. 25, πιν. Ε' 690)

Εικ. 10. Από το Ακραιφνιο. Αρχές 5^{ου} αι. π.Χ. (Αραβαντινός 2010: σελ. 209)

Χαρακτηριστικά της αττικής κοροπλαστικής αυτής της περιόδου είναι ο εσωτερικά κοίλος κορμός από τη μέση και κάτω (**εικ. 11**), το ευρύ άνοιγμα στην κάτω επιφάνεια της βάσης, οι ημικυκλικές απολήξεις του θρόνου στα άνω άκρα του ερεισίνωτου και το ευρύ υποπόδιο. Επίσης, η κόμμωση, η ψηλή στεφάνη και τα χαρακτηριστικά του προσώπου: το μέτωπο είναι χαμηλό, τα οφρυακά τόξα σχηματίζουν τόξο, τα ζυγωματικά είναι τοποθετημένα ψηλά και τονίζονται, οι βολβοί των ματιών εξογκωμένοι, οι παρειές επίπεδες, η μύτη μικρή και τονισμένη στην άκρη, το στόμα μικρό, το πηγούνι στρογγυλό και δυνατό.⁵⁴ Στο πρόσωπο των μορφών από το Λειβήθριο άντρο διαγράφεται ένα αδιόρατο χαμόγελο, το οποίο παραπέμπει στο αρχαϊκό μειδίαμα, που δεν συναντάται από τον 5^ο αι. π.Χ. και εξής.⁵⁵

⁵³ Mollard-Besques 1954: 15.

⁵⁴ Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: 80-81.

⁵⁵ Higgins 1967: 62.

Εικ. 11. Ειδώλιο AK 1808 από το Λειβήθριο άντρο.
Διακρίνεται το άνω τμήμα του κορμού, το οποίο διατρέχει κάθετα κυλινδρική οπή.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Ομάδα 2B (ΠΙΝΑΚΑΣ 3B)

AK 1588, 1589 & 1914

Περιγραφή της ομάδας

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς κάτω. Φορά στεφάνη, καθώς και ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, κάτω από τον οποίο το στρογγυλό στήθος διαγράφεται έντονα. Η μορφή φορά επίσης απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού, πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους αλλά δεν δηλώνεται με πλαστικό τρόπο χαμηλότερα. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής. Στην περίπτωση του AK 1588 απολήγει σε οριζόντια, ημικυκλικά πτερύγια, ενώ στην περίπτωση του AK 1914 τα πτερύγια είναι τριγωνικά. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του γεμάτου προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Τα μαλλιά πέφτουν στους ώμους καλύπτοντας τα αυτιά. Στην περίπτωση του AK 1588 σχηματίζουν ταινία από βοστρύχους που περιβάλλει το μέτωπο και τα αυτιά κοσμούνται με δισκοειδή ενώτια.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά, εκτός από το AK 1914 που είναι συμπαγές. Η επιφάνεια έδρασης είναι κλειστή με μικρή κυκλική οπή.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια.

Τα ειδώλια που εντάχθηκαν στον Τύπο I – Ομάδα 2B μοιράζονται κοινά χαρακτηριστικά με αυτά του Τύπου I – Ομάδα 2A. Διαφέρουν κυρίως ως προς το μέγεθος, καθώς τα τελευταία είναι μεγαλύτερα (βλ. «Κατάλογο» για τις διαστάσεις), και με χοντρά τοιχώματα. Επίσης, η στεφάνη που φορούν οι μορφές της Ομάδας 2A είναι ψηλότερη και πλατιά. Τέλος, το στρογγυλό και σχετικά ψηλά τοποθετημένο στήθος των μορφών της Ομάδας 2B διαγράφεται περισσότερο έντονα.

Η λιτότητα στη φόρμα, όπως στον Τύπο I – Ομάδα 2A, καθώς και η δομή του προσώπου παραπέμπουν χωρίς αμφιβολία σε αττική προέλευση (εικ. 12). Μεγάλος αριθμός αντίστοιχων παραδειγμάτων διακινούνταν στη Μεσόγειο στα τέλη του 6^{ου} αι. π.Χ. και τουλάχιστον μέχρι το α' τρίτο του 5^{ου} αι. π.Χ.⁵⁶ Όσον αφορά στη Βοιωτία και τη γύρω περιοχή, πανομοιότυπα ειδώλια έχουν εντοπιστεί στη Θήβα,⁵⁷ τον Ορχομενό (εικ. 13),⁵⁸ την Τανάγρα,⁵⁹ τη Ριτσώνα⁶⁰ και τις Αλές.⁶¹

Εικ. 12. Από τη Συλλογή του Μουσείου Ακρόπολης. (Brouskari 1974: εικ. 33)

Εικ. 13. Από τον Ορχομενό. 6^{ος} – αρχές 5^{ου} αι. π.Χ. (Αραβαντινός et al 2014: 53, εικ. 4, αρ. 1)

⁵⁶ Huysecom-Haxhi 2009: 324-328, πίν. 51, αρ. 1644-1648. Κόκκου-Βυριδή 1999: 123, 235-237, πίν. 50-51, αρ. B165-175. Leyenaar-Plaisier 1979: 13-14, πίν. 2, αρ. 10-11. Brouskari 1974: 35-36, εικ. 33. Laumonier 1956: 70, πίν. 7, αρ. 80. Blinkenberg 1931: 529-530, πίν. 100, αρ. 2186, 2188. Jenkins 1940: 253, πίν. 108, αρ. 292. Furtwängler 1906: 384, πίν. 110, αρ. 12.

⁵⁷ Mollard-Besques 1954: 15, πίν. XI, αρ. B 87 (πρόκειται πιθανόν για εισαγωγή του τελευταίου τετάρτου του 6^{ου} αι. π.Χ., καθώς ο πηλός μοιάζει αττικός).

⁵⁸ Αραβαντινός et al 2014: 52-53, εικ. 4, αρ. 1.

⁵⁹ Higgins 1986: 94, 96, εικ. 109. Webster 1950: 17, πίν. 18.

⁶⁰ Ure 1934: 69-70, πίν. XIX, αρ. 82.40, όπου οι βόστρυχοι πάνω από το μέτωπο διαμορφώνονται σε γλωσσίδα.

⁶¹ Leyenaar-Plaisier 1979: 43-44, πίν. 15, αρ. 71.

Η αττική τέχνη, από εδώ και στο εξής, κατά τη μετάβαση δηλαδή από την ύστερη αρχαϊκή στην κλασική περίοδο, θα παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στην εξέλιξη της κοροπλαστικής τέχνης στη Βοιωτία. Σύμφωνα με τον Szabó, ενώ η ανατολική Ελλάδα και η Ιωνία δάνεισε τύπους στη Βοιωτία, η Αττική εμπλούτισε τους ήδη υπάρχοντες και έδωσε έμπνευση στους ντόπιους κοροπλάστες για νέες δημιουργίες, προαναγγέλλοντας τους τύπους της κλασικής περιόδου. Οι τύποι της ανατολικής Ελλάδας και της Ιωνίας που εμφανίζονται στη Βοιωτία κατά την ύστερη αρχαϊκή περίοδο θα αποκτήσουν καινούριο περιεχόμενο στις επόμενες δεκαετίες, κάτω από την επιρροή της αττικής τέχνης.⁶²

⁶² Szabó 1994: 131.

Ομάδα 3Α (ΠΙΝΑΚΑΣ 4)

AK 1585, 1893, 1902, 1906, 1907, 1911, 1917, 1921 & 2061

Ομάδα 3Β (ΠΙΝΑΚΑΣ 5 & 6Α)

AK 1529, 1564, 1577, 1578, 1580, 1583, 1584, 1586, 1812 & 1903

Ομάδα 3Γ (ΠΙΝΑΚΑΣ 6Β)

AK 1515 & 1574

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς τα κάτω. Η μορφή AK 1515 κλίνει προς τα πίσω. Στην Ομάδα 3Α το σώμα στενεύει από τους ώμους και κάτω σχηματίζοντας ανεστραμμένο τρίγωνο. Στην Ομάδα 3Β ο άνω κορμός εγγράφεται σε ορθογώνιο, ενώ το σώμα στενεύει από τη μέση και κάτω, εκτός από αυτό των μορφών AK 1529, 1564 & 1812 και της Ομάδας 3Γ, των οποίων ολόκληρο το σώμα εγγράφεται σε ορθογώνιο. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής. Στην περίπτωση της Ομάδας 3Α απολήγει σε λοβόσχημα πτερύγια, εκτός από το AK 1585 & 2061 όπου δηλώνεται με πλάτυνση, της Ομάδας 3Β δηλώνεται με πλάτυνση, εκτός από το AK 1578 όπου ενσωματώνεται στον άνω κορμό, και της Ομάδας 3Γ δημιουργεί γώνιασμα. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος.

Τα χαρακτηριστικά του στρογγυλού ή ωοειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά ποδήρη, απτύχωτο, χειριδωτό χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Η παρυφή του ενδύματος χαμηλά γύρω από το λαιμό δηλώνεται πλαστικά. Επίσης, φορά απτύχωτο μάτιο, που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού, και το οποίο στη συνέχεια, πέφτει δεξιά και αριστερά του, καλύπτει τους ώμους και τα χέρια μέχρι το ύψος των πήχεων, και τέλος, σε ορισμένες μορφές, συγκρατείται με τα χέρια πάνω στα γόνατα για να φτάσει μέχρι τις κνήμες. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο και σχηματίζουν χωρίστρα. Στην περίπτωση των Ομάδων 3Α και 3Β τα αυτιά καλύπτονται από το μάτιο, ενώ στην περίπτωση της Ομάδας 3Γ από τα μαλλιά. Η μορφή φορά στεφάνη. Το AK 1586 συγκεντρώνει στοιχεία και από τις δύο ομάδες 3Α και 3Β, και η μορφή που αναπαριστά είναι η μόνη της οποίας τα

μαλλιά περιβάλλουν το μέτωπο χωρίς να σχηματίζουν χωρίστρα αλλά μικρές, κάθετες τούφες.

Πηλός (Ομάδα 3A) καθαρός, εκτός από του AK 1893 & 1902 που έχει προσμίξεις.

Πηλός (Ομάδα 3B) καθαρός, εκτός από του AK 1903 που έχει προσμίξεις.

Πηλός (Ομάδα 3Γ) καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά (Ομάδα 3A)

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού, εκτός από το AK 1585 που είναι εξολοκλήρου κοίλο και το AK 1921 που είναι συμπαγές.

Τεχνικά χαρακτηριστικά (Ομάδα 3B)

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού, εκτός από το AK 1529 & 1812 που είναι εξολοκλήρου κοίλα. Η επιφάνεια έδρασης των AK 1578, 1580 & 1586 είναι ανοιχτή, ενώ των AK 1564 & 1577 κλειστή με μικρή κυκλική οπή.

Τεχνικά χαρακτηριστικά (Ομάδα 3Γ)

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά. Η επιφάνεια έδρασης είναι κλειστή με μικρή κυκλική οπή.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια, ερυθρό χρώμα στον χιτώνα, τα αυτιά, το πτερύγιο του θρόνου και κίτρινο στο ιμάτιο, την στεφάνη και το ερεισίνωτο του θρόνου.

Τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 3, περισσότερο αυτά της Ομάδας 3A και το AK 1586 της Ομάδας 3B, εξαιτίας του τριγωνικού άνω κορμού, μοιάζουν με ειδώλιο από τη Λίνδο, το οποίο χρονολογείται στο α' μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. (εικ. 14).⁶³ Οι μορφές διατηρούν τη μετωπική στάση και τους φαρδείς ώμους των αρχαϊκών χρόνων, καθώς, επίσης, τη λιτή απόδοση της ένδυσης με τις επίπεδες επιφάνειες χωρίς πτυχωσεις που καλύπτουν το σώμα, και τη συμβατική απόδοση των χαρακτηριστικών

⁶³ Blinkenberg 1931: 530-531, 537, πίν. 102, αρ. 2219. Στο πιθανότατα ιωνικού εργαστηρίου ειδώλιο από τη Λίνδο τα μαλλιά δεν σχηματίζουν χωρίστρα, το στήθος τονίζεται και τα πτερύγια του ερεισίνωτου του θρόνου είναι τετραγωνισμένα.

του προσώπου, ωστόσο οι μαλακές φόρμες τις τοποθετούν στην εποχή της μετάβασης από την αρχαϊκή στην κλασική εποχή. Καινοτομία του 5^{ου} αι. π.Χ. και τυπικό χαρακτηριστικό του αυστηρού ρυθμού αποτελεί η χωρίστρα των μαλλιών στη μέση πάνω από το μέτωπο, όπως αυτή μαρτυρείται στα αγάλματα της Αθηνάς από τα αετώματα του ναού της Αφαιάς στην Αίγινα. Στο δυτικό αέτωμα η κόμμωση της θεάς διαμορφώνεται σύμφωνα με τη μόδα των αρχαϊκών χρόνων, ενώ στο ανατολικό τα μαλλιά σχηματίζουν χωρίστρα στη μέση.⁶⁴

Η καταγωγή του τύπου από την ανατολική Ελλάδα ή την Ιωνία επιβεβαιώνεται από παρόμοιο ειδώλιο που αποκαλύφθηκε σε παιδικό τάφο στο νεκροταφείο της Ακραιφίας, θεωρείται έργο του σαμιακού εργαστηρίου και η αρχική του μήτρα τοποθετείται γύρω στο 520 π.Χ. (**εικ. 15**). Μάλιστα, η ιδιαίτερα μεγάλη μύτη της μορφής παραπέμπει στα ειδώλια της Ομάδας 3B από το Λειβήθριο άντρο.⁶⁵ Τα ειδώλια της Ομάδας 3Γ βρίσκουν παράλληλο σε ειδώλιο από τις Θεσπιές, το οποίο λαμβάνοντας υπόψη τα συνευρήματά του και την απόδοση του κεφαλιού χρονολογείται μεταξύ του 500 – 475 π.Χ. (**εικ. 16**). Ο τύπος κατάγεται πιθανόν από τη Μίλητο, χρονολογείται γύρω στο 550 π.Χ., εξήχθηκε πολύ στη Ρόδο και δυτικότερα και συναντάται σε διάφορα κέντρα μέχρι περίπου το 450 π.Χ.⁶⁶ Η απήχυσή του στην ευρύτερη περιοχή διαφαίνεται από ειδώλιο που εντοπίστηκε στη Θεσσαλία, το οποίο μοιάζει με αυτά της Ομάδας 3B και 3Γ (**εικ. 17**).⁶⁷ Τα κακοτυπωμένα, βαριά χαρακτηριστικά με το χαμηλό μέτωπο και το γεμάτο σαγόι υποδεικνύουν αναμειξείς βοιωτικών και ροδιακών στοιχείων.⁶⁸

⁶⁴ Blinkenberg 1931: 530-531. Για τα αετώματα του ναού της Αφαιάς βλ. Stewart 1990: 137-138, εικ. 239-253, Ridgway 1970: 13-17, εικ. 1-12. Επίσης, Furtwängler 1906: 383, πίν. 104-105.

⁶⁵ Ανδρειωμένου 1994: 218-219, εικ. 83. Το μάτιο και τα μαλλιά που σχηματίζουν χωρίστρα στη μέση, τονίζουν τον κάθετο άξονα, ενώ το ερεισίνωτο που φτάνει μέχρι την πλάτη τονίζει τον οριζόντιο άξονα. Μοιάζει περισσότερο με το ΑΚ 1564 από το Λειβήθριο άντρο, καθώς το σώμα δεν στενεύει από τη μέση και κάτω αλλά εγγράφεται ολόκληρο σε ορθογώνιο.

⁶⁶ Higgins 1986: 94, εικ. 104. Για το ίδιο ειδώλιο βλ. Breitenstein 1941: 18, πίν. 18, αρ. 159, όπου αναφέρει ότι πρόκειται για βοιωτική μίμηση ιωνικού τύπου.

⁶⁷ Δάφφα-Νικονάνου 1973: 101, πίν. 4, εικ. 1.

⁶⁸ Πέππα-Παπαϊωάννου 2003: 198, 258, εικ. 9, όπου γυναικεία προτομή. Το πρόσωπο και τα μαλλιά της μορφής που αναπαριστά μοιάζουν με αυτά των μορφών της Ομάδας 3.

Εικ. 14. Από τη Λίνδο.
α' μισό 5^{ου} αι. π.Χ.
(Blinkenberg 1931: πίν.
102, αρ. 2219)

Εικ. 15. Από την
Ακραϊφία.
Γύρω στο 520 π.Χ.
(Ανδρειωμένου 1994:
219, εικ. 83)

Εικ. 16. Από τις
Θεσπιές.
500 – 475 π.Χ.
(Higgins 1986: εικ.104)

Εικ. 17. Από τη
Θεσσαλία.
(Δάφφα – Νικονάνου
1973: πίν. 4, εικ. 1)

ΟΜΑΔΑ 4 (ΠΙΝΑΚΑΣ 7Α)

AK 1605

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς τα κάτω. Το σώμα στενεύει από τους ώμους και κάτω δίνοντας στον άνω κορμό τριγωνικό σχήμα. Η μορφή φορά ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, κάτω από τον οποίο διαγράφεται το στρογγυλό στήθος. Η παρυφή του ενδύματος δηλώνεται πλαστικά πάνω από τα πέλματα. Επίσης, φορά απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού δημιουργώντας φούσκωμα (**εικ. 18**), και πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς περύγια, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και ενσωματώνεται στον άνω κορμό. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου με το θεληματικό πηγούνι αποδίδονται πλαστικά. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά. Η επιφάνεια έδρασης είναι κλειστή.

Διακόσμηση

Σώζει λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια.

Το μοναδικό παράδειγμα από το Λειβήθριο άντρο που αντιπροσωπεύει τον Τύπο I – Ομάδα 4 παραπέμπει σε κατηγορία ειδωλίων με ραδινές αναλογίες, αποστρογγυλεμένη φόρμα, μαλακό περίγραμμα, χωρίς πολλές λεπτομέρειες, τα οποία έχουν βρεθεί στη Λίνδο (**εικ. 19**). Σε αντίθεση με το ειδώλιο από το Λειβήθριο άντρο, σε αυτό το χρώμα, όταν υπάρχει, τοποθετείται απευθείας επάνω στον πηλό, η πίσω όψη κατασκευάζεται με μήτρα και η επιφάνεια έδρασης είναι ανοιχτή. Θεωρούνται έργα του ροδιακού εργαστηρίου και χρονολογούνται στο α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ.⁶⁹

⁶⁹ Blinkenberg 1931: 530-534, πίν. 100, αρ. 2196, όπου η μορφή κάθεται σε θρόνο χωρίς ερεισίνωτο, αποστρογγυλεμένο στην πίσω όψη.

Εικ. 18. Ειδώλιο AK 1605
από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Εικ. 19. Από τη Λίνδο.
α' μισό 5^{ου} αι. π.Χ.
(Blinkenberg 1931: πίν. 100, αρ. 2196)

Ομάδα 5 (ΠΙΝΑΚΑΣ 7B, 8 & 9A)

AK 1527, 1528, 1540, 1546, 1561, 1800, 1831, 1836, 1839, 1840, 1895, 2062 & 2063

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς τα κάτω. Φορά πλατιά στεφάνη, η οποία σε συνδυασμό με το ιμάτιο και την κόμμωση κάνουν το κεφάλι να φαίνεται μικρό. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και ενσωματώνεται στον άνω κορμό. Στο AK 1800 το ερεισίνωτο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων και δηλώνεται με πλάτυνση. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Οι ώμοι είναι στενοί και το περίγραμμα στην πλειονότητα των ειδωλίων διευρύνεται σταδιακά προς τη βάση. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς ή μακρόστενου προσώπου αποδίδονται πλαστικά, με ιδιαίτερη έμφαση στην έντονη μύτη. Η μορφή φορά ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, που καλύπτει εντελώς το σώμα. Επίσης, απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και το οποίο στη συνέχεια πέφτει δεξιά και αριστερά του, καλύπτει τους ώμους και τα χέρια μέχρι το ύψος των πήχεων, και τέλος συγκρατείται με τα χέρια πάνω στα γόνατα για να φτάσει μέχρι τις κνήμες. Στην περίπτωση του AK 1800 δηλώνεται πλαστικά η παρυφή του ενδύματος χαμηλά στο λαιμό. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα, σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά, στην περίπτωση των AK 1540, 1836, 1895 διαμορφώνοντας πλαστικά εξάρματα.

Πηλός καθαρός.

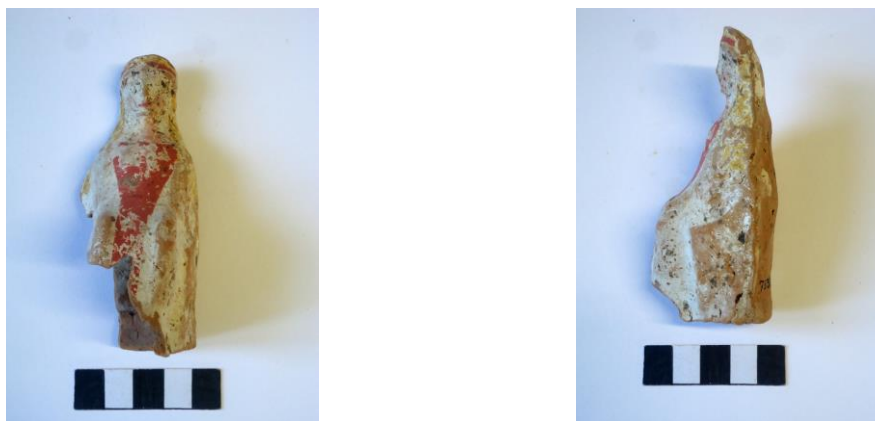
Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού, εκτός από τα AK 1527, 1528, 1540 & 1546 που είναι εξολοκλήρου κοίλα. Η επιφάνεια έδρασης είναι ανοιχτή, εκτός από του AK 1561 που είναι κλειστή με κοίλανση και ενδεχομένως έχει δημιουργηθεί με το δάχτυλο.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια, ερυθρό χρώμα στον χιτώνα, τα χείλη και την στεφάνη. Ερυθρό και κίτρινο χρώμα σώζουν στο ιμάτιο. Ιδιαίτερο

ενδιαφέρον έχει το ΑΚ 1831, το οποίο σώζει σε μεγάλο βαθμό τη διακόσμησή του. Ολόκληρη η επιφάνεια του ειδωλίου καλύπτεται με λευκό επίχρισμα, ο χιτώνας, η στεφάνη και τα χείλη αποδίδονται με ερυθρό χρώμα και το ιμάτιο με κίτρινο (εικ. 20 α-β).

Εικ. 20α-β. Ειδώλιο ΑΚ 1831 από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Παρόμοιο ειδώλιο άγνωστης προέλευσης, ροδιακής πιθανότατα καταγωγής, χρονολογείται στο τελευταίο τέταρτο του 6^{ου} αι. π.Χ.⁷⁰ Ωστόσο, σε σύγκριση με τα ειδώλια του υστεροαρχαϊκού Τύπου Ι – Ομάδα Ι από την ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία, το μαλακό περίγραμμα της μορφής με τους στενούς ώμους, οι περισσότερο φυσιοκρατικές αναλογίες του σώματος και η απόδοση της χωρίστρας στα μαλλιά, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο Τύπος Ι – Ομάδα 5 πρέπει να χρονολογηθεί στους πρώιμους κλασικούς χρόνους.

⁷⁰ Mollard-Besques 1954: 56, πίν.. XXXIX-B 356.

Ομάδα 6 (ΠΙΝΑΚΑΣ 9B)

AK 1532 & 1545

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς τα κάτω. Φορά κυλινδρικό πόλο. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς περύγια, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και δηλώνεται με πλάτυνση. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Πλαστικά αποδίδεται η μύτη στο ωοειδές πρόσωπο. Η μορφή φορά ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Επίσης, απτύχωτο μιάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά. Η επιφάνεια έδρασης είναι ανοιχτή.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια.

Οι μορφές του Τύπου I – Ομάδα 6 χαρακτηρίζονται από την άκαμπτη στάση, τη σχηματοποιημένη απόδοση του σώματος και του ενδύματος, καθώς και από τον κυλινδρικό πόλο που φορούν. Επίσης, έχουν στενόμακρο πρόσωπο με γεμάτο περίγραμμα και μαλακές γραμμές. Χρονολούνται πιθανόν στους πρώιμους κλασικούς χρόνους.⁷¹

⁷¹ Πέπλα-Παπαϊωάννου 2003: 224-225, 271, εικ. 50. Σε παρόμοιο ειδώλιο, τα μαλλιά της μορφής αποδίδονται σε ενιαία μάζα γύρω από το πρόσωπο, χωρίς να σχηματίζουν χωρίστρα. Χρονολογείται στον 5^ο αι. π.Χ.

Ομάδα 7 (ΠΙΝΑΚΑΣ 10Α)

AK 1791 & 1809

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική. Φορά στεφάνη, καθώς επίσης απτύχωτο ιμάτιο, το οποίο καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς πτερύγια, ο οποίος φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και ενσωματώνεται στον άνω κορμό. Πλαστικά αποδίδονται τα χαρακτηριστικά στο ωοειδές πρόσωπο. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά.

Διακόσμηση

Το AK 1809 σώζει λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και κίτρινο χρώμα στο ιμάτιο.

Εικ. 21. Ειδώλιο AK 1585 Τύπος I – Ομάδα 3A από το Λειβήθριο άντρο. Λεπτομέρεια. (από προσωπική φωτογράφιση)

Εικ. 22. Ειδώλιο AK 1809 Τύπος I – Ομάδα 7 από το Λειβήθριο άντρο. Λεπτομέρεια. (από προσωπική φωτογράφιση)

Για τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 7 δεν εντοπίστηκαν ακριβή παράλληλα. Συγκρίνοντας τις μορφές του Τύπου I – Ομάδα 3A (**εικ. 21**) με αυτές της Ομάδας 7 (**εικ. 22**), παρατηρούνται ομοιότητες ως προς την απόδοση: μαλλιά σε ενιαία μάζα που σχηματίζουν χωρίστρα, τριγωνικό μέτωπο, ωοειδές σχήμα προσώπου, τονισμένη

μύτη, στόμα τοποθετημένο ψηλά, κοντά στη μύτη. Στην πρώτη περίπτωση όμως οι επιφάνειες είναι πλατιές και τα ζυγωματικά τοποθετημένα ψηλά, σε σχέση με τη δεύτερη, όπου οι γραμμές και οι μεταβάσεις από τη μία επιφάνεια στην άλλη είναι περισσότερο μαλακές. Η σύγκριση με τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 3 που, όπως έχει ήδη αναφερθεί, κατάγεται από την ανατολική Ελλάδα ή την Ιωνία, και στην περίπτωση που τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 7 αποτελούν προϊόντα τοπικής παραγωγής, δίνει στοιχεία για την εξέλιξη της βοιωτικής κοροπλαστικής κατά τη διάρκεια των πρώιμων κλασικών χρόνων.

Ομάδα 8 (ΠΙΝΑΚΑΣ 10B)

AK 1534 & 1548

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς τα κάτω. Φορά στεφάνη. Οι ώμοι είναι στενοί και το περίγραμμα του ειδωλίου διευρύνεται σταδιακά προς τη βάση. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς πτερύγια, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και ενσωματώνεται στον άνω κορμό. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Πλαστικά αποδίδονται τα χαρακτηριστικά στο ωσειδές πρόσωπο. Η μορφή φορά ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Επίσης, απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Ο πηλός του AK 1534 έχει προσμίξεις, ενώ του AK 1548 είναι καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά. Η επιφάνεια έδρασης είναι ανοιχτή.

Διακόσμηση

Το AK 1534 σώζει λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια.

Για τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 8 δεν εντοπίστηκαν ακριβή παράλληλα. Διακρίνονται από το περίγραμμά τους, το οποίο είναι στενό στο ύψος των ώμων και διευρύνεται σταδιακά προς τη βάση. Η άκαμπτη στάση, η σχηματοποιημένη απόδοση του σώματος και του ενδύματος, αλλά και το γεμάτο στενόμακρο πρόσωπο με τις μαλακές γραμμές και τα ευδιάκριτα, πλαστικά αποδοσμένα στοιχεία του χαρακτηρίζουν τις μορφές. Χρονολούνται πιθανόν στους πρώιμους κλασικούς χρόνους.

Ομάδα 9 (ΠΙΝΑΚΑΣ 11)
AK 1795, 1797, 1919 & 1920

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά. Τα μαλλιά, εκτός από αυτά του AK 1797 που διαμορφώνονται σε ενιαία μάζα, σχηματίζουν κυματισμούς, περιβάλλουν το μέτωπο, ενώνονται στο κέντρο σε οξεία γωνία και καλύπτουν τα αυτιά. Φορά στεφάνη. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς πτερύγια, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και δηλώνεται με πλάτυνση. Πλαστικά αποδίδονται τα χαρακτηριστικά στο τετράγωνο πρόσωπο με το θεληματικό πηγούνι. Η μορφή φορά απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Επίσης, απτύχωτο μάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Η επιφάνεια έδρασης είναι ανοιχτή. Τα AK 1795, 1919 & 1920 ενδεχομένως προέρχονται από την ίδια μήτρα.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια.

Για τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 9 δεν εντοπίστηκαν ακριβή παράλληλα. Η σχηματοποιημένη απόδοση του σώματος ενδεχομένως εντάσσεται στο α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. Ωστόσο, η απόδοση της κόμμωσης με τους κυματιστούς βοστρύχους και τη διαμόρφωση της οξείας γωνίας πάνω από το μέτωπο παραπέμπει στον 4ο αι. π.Χ. (βλ. Τύπος I – Ομάδα 18 & Τύπος I – Ομάδα 19). Τίθεται, επομένως, το ερώτημα αν ο τύπος ανήκει στους πρώιμους κλασικούς χρόνους ή είναι μεταγενέστερος και διατηρεί συντηρητικά στοιχεία στην απόδοση του σώματος.

Ομάδα 10Α (ΠΙΝΑΚΑΣ 12 &13)

AK 1506, 1507, 1513, 1520, 1531, 1533, 1536, 1549, 1555, 1571, 1689, 1825, 1889,
1904, 1909, 1912 & 1913

Ομάδα 10Β (ΠΙΝΑΚΑΣ 14, 15 & 16Α)

AK 1509, 1510, 1511, 1512, 1517, 1519, 1522, 1526, 1538, 1551, 1552, 1554, 1559,
1572, 1581, 1690, 1782, 1796, 1801, 1905 & 1908

Ομάδα 10Γ (ΠΙΝΑΚΑΣ 16Β, 17, 18 & 19)

AK 1508, 1514, 1516, 1518, 1521, 1523, 1525, 1530, 1535, 1537, 1539, 1541, 1542,
1544, 1557, 1565, 1566, 1567, 1568, 1570, 1573, 1576, 1579, 1582, 1781, 1805,
1890, 1892, 1894 & 1918

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα με τα δάχτυλα, τα οποία σε ορισμένες περιπτώσεις δηλώνονται με εγχάραξη, στραμμένα προς τα κάτω. Οι μορφές AK 1511, 1520, 1521, 1536, 1555, 1566, 1571 και ειδικά οι AK 1513 & 1531 κλίνουν προς τα πίσω (**εικ. 23-24**). Οι μορφές που εντάσσονται στην Ομάδα 10Α και 10Γ φορούν στεφάνη, ενώ αυτές που ανήκουν στην Ομάδα 10Β φορούν πόλο. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς περύγια, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και σε ορισμένες περιπτώσεις ενσωματώνεται στον άνω κορμό ενώ σε άλλες δημιουργεί ελαφρύ γώνιασμα. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς ή στρογγυλού προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά ποδήρη, χειριδωτό, απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Σε ορισμένες περιπτώσεις δηλώνεται πλαστικά η παρυφή του ενδύματος χαμηλά γύρω από το λαιμό. Επίσης, απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και το οποίο στη συνέχεια πέφτει δεξιά και αριστερά του, καλύπτει τους ώμους και τα χέρια μέχρι το ύψος των πήχεων, και τέλος συγκρατείται με τα χέρια πάνω στα γόνατα για να φτάσει μέχρι τις κνήμες. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο, καλύπτουν τα αυτιά και σχηματίζουν χωρίστρα.

Εικ. 23. Ειδώλιο AK 1511
από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Εικ. 24. Ειδώλιο AK 1513
από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Πηλός καθαρός, εκτός από των AK 1782, 1905 & 1908 (Ομάδα 10B) και των AK 1570, 1890, 1892 & 1918 (Ομάδα 10Γ) που έχει προσμίξεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά (Ομάδα 10A)

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Η επιφάνεια έδρασης είναι κλειστή, εκτός από του AK 1825 που είναι ανοιχτή. Στα AK 1520, 1531, 1536, 1555 & 1689 η κλειστή επιφάνεια έδρασης έχει μικρή κυκλική οπή, ενώ στα AK 1506, 1507, 1513, 1533 & 1571 έχει κοίλανση.

Τεχνικά χαρακτηριστικά (Ομάδα 10B)

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Η επιφάνεια έδρασης είναι κλειστή, εκτός από των AK 1512, 1526, 1559 & 1905 που είναι ανοιχτή. Στα AK 1519 & 1690 η κλειστή επιφάνεια έδρασης έχει κοίλανση.

Τεχνικά χαρακτηριστικά (Ομάδα 10Γ)

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού, εκτός από του AK 1525 που είναι εξολοκλήρου κοίλο. Η επιφάνεια έδρασης των AK 1514, 1516, 1518, 1521, 1530, 1535, 1537, 1542, 1566, 1567 & 1781 είναι κλειστή με κοίλανση και του AK 1573 με μικρή κυκλική οπή. Η επιφάνεια έδρασης των AK 1508, 1523, 1525, 1539, 1541, 1557, 1565, 1568, 1570 & 1576 είναι ανοιχτή. Το AK 1918 έχει μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη. Τα AK 1514 & 1542 ενδεχομένως προέρχονται από την ίδια μήτρα.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια, ερυθρό χρώμα στον χιτώνα, τα χείλη και την στεφάνη και κίτρινο στο μάτιο. Για τη διακόσμηση του θρόνου χρησιμοποιείται ερυθρό και κίτρινο χρώμα. Στιγμές ερυθρού χρώματος στον λαιμό του ΑΚ 1526 αποδίδουν περιδέραιο.

Τα ειδώλια που εντάσσονται στον Τύπο Ι – Ομάδα 10 χρονολογούνται στο α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. και είναι πιθανότατα βοιωτικά (**εικ. 25α-β**).⁷² Ο τύπος είναι συνήθης στην περιοχή, όπως φαίνεται από αγροτικό ιερό στον Ορχομενό,⁷³ από το Πολυάνδριο στις Θεσπιές,⁷⁴ από παιδικό τάφο στην Ακραιφία,⁷⁵ από το ιερό της Αθηνάς στην Αλίαρτο,⁷⁶ από την Εύτρηση,⁷⁷ από δύο τάφους στο Κολωνάκι Θηβών,⁷⁸ από τη Ριτσώνα⁷⁹ και τις Αλές.⁸⁰

Εικ. 25α-β. Άγνωστης προέλευσης.
475 – 460 π.Χ.
(Higgins 1986: εικ. 110 & Higgins 1954: πίν. 111, αρ. 817)

Αντλούν την έμπνευσή τους από τον ιωνικό τύπο της ένθρονης γυναικείας μορφής της ύστερης αρχαϊκής περιόδου, η οποία εισήχθηκε στη Βοιωτία στα τέλη του

⁷² Higgins 1986: 98, εικ. 110. Higgins 1954: 218-219, πίν. 111, αρ. 817-819.

⁷³ Αραβαντινός et al 2014: 52-53, εικ. 4, αρ. 1-3. Για ειδώλιο με πόλο βλ. αρ. 3.

⁷⁴ Schilardi 1977: 542, πίν. 59, αρ. 469.

⁷⁵ Ανδρειωμένου 1995: 136, πιν. 57β.

⁷⁶ Austin 1934: 197, 202, εικ. 14, αρ. 1.

⁷⁷ Goldman 1931: 249, εικ. 309, αρ. 3.

⁷⁸ Κεραμόπουλλος 1917: 235-238, 241-242, εικ. 170, αρ. 8, εικ. 174, αρ. 2.

⁷⁹ Ure 1934: 75, πίν. XX, αρ. 138.10.

⁸⁰ Goldman & Jones 1942: 376-379, πίν. VI, αρ. I-c-3. Όπως έχει ήδη αναφερθεί (βλ. σελ. 3 ανωτέρω) στις Αλές αυτού του τύπου ειδώλια συναντώνται σε υστερότερους τάφους. Κόκκου-Βυριδή 1999: 122, υποσημ. 367, όπου αναφέρεται ότι με μήτρες αυτού του τύπου η παραγωγή συνεχίζει ως τον 4^ο αι. π.Χ.

6^{ου} – αρχές του 5^{ου} αι. π.Χ. (βλ. Τύπος Ι – Ομάδα 1).⁸¹ Στο β' τέταρτο του 5^{ου} αι. π.Χ. οι βοιωτοί κοροπλάστες επιφέρουν αλλαγές στον τύπο ακολουθώντας τις σύγχρονες τάσεις (εικ. 26α-γ),⁸² καινοτομίες που ενδεχομένως σχετίζονται με το γεγονός ότι αυτή την περίοδο η υπεροχή των ιωνικών εργαστηρίων τερματίζει. Διατηρούν υστεροαρχαϊκά στοιχεία: μετωπική, άκαμπτη στάση, απύχιστα ενδύματα που κρύβουν το σώμα, συμβατική απόδοση των χαρακτηριστικών του προσώπου. Τώρα όμως, στο πλαίσιο του αυστηρού ρυθμού, δημιουργούν περισσότερο μαλακές, στρογγυλεμένες ή ραδινές φόρμες⁸³ και αποδίδουν τη χωρίστρα των μαλλιών στη μέση πάνω από το μέτωπο. Πολλά ειδώλια είναι κλειστά από κάτω με σπή, ενώ ολοένα και περισσότερο εμφανίζονται ειδώλια ανοιχτά στην επιφάνεια έδρασης.⁸⁴

Εικ. 26α-γ. Τύπος Ι – Ομάδα 1Α (ΑΚ 1915), Ομάδα 3Α (ΑΚ 1907), Ομάδα 10Α (ΑΚ 1918).
Η εξέλιξη του τύπου.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Ο τύπος είναι δημοφιλής σε πολλές περιοχές του ελλαδικού χώρου, όπως στη Φωκίδα,⁸⁵ την Αττική,⁸⁶ την Αργολίδα⁸⁷ και την Όλυθο.⁸⁸

⁸¹ Luce 1992: 268. Higgins 1954: 86, 218, πίν. 38, αρ. 225, πίν. 111, αρ. 817.

⁸² Higgins 1967: 63, 78, πίν. 24B, όπου αναφέρει ότι η καθιστή μορφή του 5^{ου} αι. π.Χ. στη Ρόδο έχει σώμα που θυμίζει την «Ομάδα της Αφροδίτης» αλλά το κεφάλι οδηγεί σε υστερότερη χρονολόγηση.

⁸³ Πέππα-Παπαϊωάννου 1985: 169.

⁸⁴ Blinkenberg 1931: 530-532, πίν. 100, αρ. 2191-2192. Η μορφή που απεικονίζει το τελευταίο κλίνει έντονα προς τα πίσω.

⁸⁵ Luce 1992: 268, εικ. 7.

⁸⁶ Κόκκου-Βυριδή 1999: 122, πίν. 50, αρ. B213-214.

⁸⁷ Πέππα-Παπαϊωάννου 1985: 169, πίν. 28, αρ. A110.

⁸⁸ Robinson 1933: 55-56, πίν. 25, αρ. 193-194, τα οποία χρονολογεί στα τέλη του 6^{ου}-αρχές 5^{ου} αι. π.Χ. Σύμφωνα με τον Szabó 1994: 129, στην Όλυθο έχουν εντοπιστεί τύποι με καταγωγή από την ανατολική Ελλάδα που είχαν κατασκευαστεί στη Βοιωτία ή μιμήσεις αυτών, γεγονός που υποδηλώνει ότι η Βοιωτία έπαιξε σημαντικό ρόλο στη διάδοση αυτών των τύπων στη βόρεια Ελλάδα, αν και είναι γνωστά τα δείγματα των ιωνικών τύπων από τα σημαντικά εργαστήρια της γειτονικής Θάσου.

Ομάδα 11 (ΠΙΝΑΚΑΣ 20)

AK 1594, 1596, 1604, 1788, 1816, 1922, 1928, 1929 & 2072

Περιγραφή της ομάδας

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά, και τις παλάμες χαλαρά ακουμπισμένες πάνω στους μηρούς. Οι μορφές φορούν ψηλή και πλατιά στεφάνη, εκτός από το AK 1604, του οποίου η στεφάνη είναι χαμηλή. Τα κυματιστά μαλλιά σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο, καλύπτουν τα αυτιά και πέφτουν στους ώμους. Οι μορφές AK 1594 & 1596 κλίνουν προς τα πίσω. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε οριζόντια, ημικυκλικά πτερύγια, εκτός από την περίπτωση του AK 1596 όπου δηλώνεται με πλάτυνση, και αυτή των AK 1816 & 2072 όπου τα πτερύγια είναι τριγωνικά. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία. Τα χαρακτηριστικά του ωσειδούς, στρογγυλού στην περίπτωση του AK 1604, προσώπου, αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά ποδήρη, χειριδωτό (εικ. 27), απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Στην περίπτωση των AK 1594 & 1596 ο μακρύς κόλπος του ενδύματος μαζεύεται στα γόνατα της μορφής και διαμορφώνει φούσκωμα.

Εικ. 27. Ειδώλιο AK 1594 από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Πηλός καθαρός, εκτός από των AK 1788 & 1922 που έχει προσμίξεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού, εκτός από τα ΑΚ 1594, 1596, 1604 & 1922 που είναι εξολοκλήρου κοίλα. Τα ΑΚ 1594, 1788, 1816, 1922 και ενδεχομένως το 1929 έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στα μαλλιά και τον θρόνο.

Ο Τύπος I – Ομάδα 11 δημιουργήθηκε γύρω στο δεύτερο τέταρτο του 5^{ου} αι. π.Χ. και δεν γνώρισε ευρεία διάδοση. Τα περισσότερα παραδείγματα προέρχονται από τη Βοιωτία και λιγότερα από τη Λοκρίδα, τη Φωκίδα και την Αττική (εικ. 28).⁸⁹

Εικ. 28. Άγνωστης προέλευσης.
β' τέταρτο 5^{ου} αι. π.Χ.
(Pisani 2006: πίν. 24f)

Τα οριζόντια ημικυκλικά πτερύγια στα οποία απολήγει το ερεισίνωτο του θρόνου είναι ίδια με αυτά του αττικής καταγωγής Τύπου I – Ομάδα 2. Η έκφραση του προσώπου και τα χαρακτηριστικά του, πιο συγκεκριμένα, το μακρύ πρόσωπο, το χαμηλό μέτωπο, τα ψηλά ζυγωματικά, τα μεγάλα αμυγδαλωτά μάτια με τους εξογκωμένους βολβούς, τα έντονα οφρυακά τόξα και η μεγάλη μύτη παραπέμπουν σε σειρά από βοιωτικές προτομές του Διονύσου, οι οποίες τοποθετούνται γύρω στο 500 π.Χ.⁹⁰ Η στεφάνη και η διευθέτηση των μαλλιών θυμίζουν ειδώλιο όρθιας μορφής από τη Βοιωτία, αντίγραφο αττικού τύπου, που χρονολογείται στα μέσα του 5^{ου} αι.

⁸⁹ Pisani 2006: 279, υποσημ. 69, 312, πίν. 24f

⁹⁰ Szabó 1994: 126, εικ. 147.

π.Χ.⁹¹ Ο χιτώνας που φορά η μορφή δημιουργεί μακρύ κόλπο, ο οποίος συναντάται τόσο στις καθιστές όσο και στις όρθιες μορφές. Όταν η μορφή αποδίδεται καθιστή το ένδυμα μαζεύεται στα γόνατα και διαμορφώνει φούσκωμα.⁹²

⁹¹ Higgins 1954: 217, πίν. 112, αρ. 813, όπου το κάλυμμα του κεφαλιού χαρακτηρίζεται ως χαμηλός πόλος.

⁹² Για τον κόλπο που μαζεύεται στα γόνατα βλ. Huyscom-Haxhi 2009: 373, πίν. 58, αρ. F 8185, 1714. Για ανάλογη απόδοση ενδύματος σε όρθια μορφή των μέσων του 5^{ου} αι. π.Χ. από τη Βοιωτία βλ. Leyenaar-Plaisier 1979: πίν 8, αρ. 43, όπου και βιβλιογραφία. Επίσης, βλ. Τύπο I-Ομάδα 12 & Τύπο V από το Λειβήθριο άντρο.

Ομάδα 12Α (ΠΙΝΑΚΑΣ 21)

AK 1970, 1973, 1974, 1975, 1976 & 1983

Ομάδα 12Β (ΠΙΝΑΚΑΣ 22Α)

AK 1972 & 1984

Ομάδα 12Γ (ΠΙΝΑΚΑΣ 22Β)

AK 1971

Ομάδα 12Δ (ΠΙΝΑΚΑΣ 23Α)

AK 1977

Ομάδα 12Ε (ΠΙΝΑΚΑΣ 23Β & 24Α)

AK 1978, 1979, 1980 & 1981

Ομάδα 12ΣΤ (ΠΙΝΑΚΑΣ 24Β)

AK 1982

Στην Ομάδα 12 συμπεριλήφθηκαν τμήματα ειδωλίων μεγάλου μεγέθους (βλ. «Κατάλογο» για τις διαστάσεις). Ορισμένα από αυτά σώζονται σε θραυσματική κατάσταση καθιστώντας ανέφικτο να επιβεβαιωθεί αν συνανήκουν μεταξύ τους, ωστόσο, συμπεριλαμβάνονται στη μελέτη ως ξεχωριστά ειδώλια, καθώς είναι σαφές ότι ανήκουν στον ίδιο τύπο.

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά, και τις παλάμες χαλαρά ακουμπισμένες πάνω στους μηρούς. Φορά στεφάνη. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης ή των ώμων της μορφής. Στο AK 1970 (Ομάδα 12Α) απολήγει σε λοβόσχημα, ενώ στα AK 1972 (Ομάδα 12Β) & 1971 (Ομάδα 12Γ) σε μικρά ημικυκλικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ημικυκλικού ή ορθογωνίου σχήματος, στην περίπτωση του AK 1982 (Ομάδα 12ΣΤ) διβαθμιδωτού. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά ποδήρη, χειριδωτό πέπλο. Στα ειδώλια της Ομάδας 12Α & 12Β ο πέπλος σχηματίζει απόπτυγμα, το οποίο διαμορφώνει σιγμοειδείς και κάθετες πτυχές και απόληξη σε σχήμα ανεστραμμένου Ω στο κάτω μέρος, ενώ στο AK 1971 (Ομάδα 12Γ) το απόπτυγμα είναι απύχωτο και ορίζεται δεξιά και αριστερά από κάθετες πτυχές. Ο μακρύς κόλπος του ενδύματος

μαζεύεται στα γόνατα της μορφής διαμορφώνοντας φούσκωμα και στο ΑΚ 1970 (Ομάδα 12Α) διαμορφώνει πτυχές που έχουν καμπύλη επιφάνεια και είναι σαν αυλακώσεις, ενώ στα ειδώλια της Ομάδας 12Β οι πτυχές είναι απλές, κάθετες. Το ένδυμα των μορφών που σώζονται από τα γόνατα και κάτω διαμορφώνει βαριές κάθετες πτυχώσεις, εκτός από αυτό της Ομάδας 12Δ που είναι απτύχωτο. Στα ειδώλια της Ομάδας 12Δ & 12Ε διακρίνονται τα μτερά υποδήματα που φορούν οι μορφές. Τα μαλλιά της μορφής σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν κυματιστά το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά, ενώ από τα αυτιά μέχρι τους ώμους διαμορφώνονται οροφωτά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά. Το ΑΚ 1977 είναι ανοιχτό στην επιφάνεια έδρασης. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και κίτρινο χρώμα στον θρόνο.

Εικ. 29. Άγνωστης προέλευσης.
Γύρω στο 470 π.Χ.
(Mollard – Besques 1954: πίν. LXIXXVI, αρ. C 232)

Πανομοιότυπο ειδώλιο ύψους 30 εκ., άγνωστης προέλευσης χρονολογείται γύρω στο 470 π.Χ. (**εικ. 29**). Ο Pottier το θεωρεί βοιωτικό⁹³, ενώ η Mollard – Besques διαφωνεί στηρίζοντας την άποψή της στον πηλό, την απόδοση του

⁹³ Pottier 1909: 59, πίν. VII, αρ. 189, όπου αναφέρει ότι πρόκειται για τη Δήμητρα.

προσώπου και την απόδοση της πτύχωσης του ενδύματος.⁹⁴ Η παρουσία της Ομάδας 12 στο Λειβήθριο άντρο συνηγορεί υπέρ της πρώτης άποψης και υποδεικνύει ότι ο τύπος αποτελεί δημιουργία βοιωτικής έμπνευσης.

Η απόληξη του αποπτύγματος σε σχήμα ανεστραμμένου Ω παραπέμπει σε καθιστή μορφή από την Τανάγρα, η οποία πιθανότατα αντιγράφει ροδιακό πρότυπο, χρονολογείται μεταξύ του 480 – 470 π.Χ.⁹⁵ και αποδίδεται σε έξεργο ανάγλυφο.⁹⁶ Ο μακρύς και βαρύς κόλπος και οι αδρές, κάθετες, παράλληλες μεταξύ τους πτυχές που διαμορφώνει το ένδυμα παραπέμπουν σε όρθια μορφή από τη Ριτσώνα, η οποία χρονολογείται στο α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ.⁹⁷ Ο τρόπος απόδοσης της κόμμωσης συναντάται σε μία σειρά από μάσκες και προτομές που προέρχονται από τη Βοιωτία, εντάσσονται στον αυστηρό ρυθμό και χρονολογούνται στα μέσα του 5^{ου} αι. π.Χ.⁹⁸

Μεγάλου μεγέθους ειδώλια κατασκευάζονταν από όλα σχεδόν τα σημαντικά κοροπλαστικά εργαστήρια.⁹⁹ Το μέγεθος των ειδωλίων δεν φαίνεται να σχετίζεται με τη χρονολόγησή τους. Οι παράγοντες που έπαιζαν ρόλο στην επιλογή του μεγέθους από τον κοροπλάστη φαίνεται ότι ήταν ο οικονομικός και η διαθεσιμότητα στον πηλό, τους κλιβάνους, τις μήτρες και τα αρχέτυπα.¹⁰⁰

⁹⁴ Mollard-Besques 1954: 120, πίν. LXIXXVI, αρ. C 232. Για το ίδιο ειδώλιο βλ. Winter I 1903, πίν. 71, αρ. 6.

⁹⁵ Higgins 1986: 92, 94, εικ. 105.

⁹⁶ Θυμίζει την απόδοση στο αποπτύγμα ένθρονης μορφής από το Ιερό της Δήμητρας στην Κνωσό, βλ. Higgins 1973: 78, πίν. 53, αρ. 151a-b, όπου τοποθετεί αυτόν τον τρόπο απόδοσης της πτυχολογίας στο 450 π.Χ. περίπου.

⁹⁷ Ure 1934: 72-73, πίν. XIX, αρ. 136.1.

⁹⁸ Mollard-Besques 1954: 96-97, πίν. LXIX, αρ. C 78-C79, C82, C84.

⁹⁹ Πέππα-Παπαϊωάννου 2003: 230.

¹⁰⁰ Merker 2000: 9.

Ομάδα 13 (ΠΙΝΑΚΑΣ 25)

AK 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037 & 2038

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά. Φορά πόλο κωνικού σχήματος. Κάθεται πιθανόν σε θρόνο με ερεισίνωτο χωρίς πτερύγια, το οποίο ενσωματώνεται στον άνω κορμό της μορφής. Πλαστικά αποδίδονται τα χαρακτηριστικά του στρογγυλού προσώπου. Η μορφή φορά πέπλο με απόπτυγμα. Κάτω από το ένδυμα το σώμα διαγράφεται ελαφρά. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια, ερυθρό και κίτρινο χρώμα στο ένδυμα.

Για τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 13 δεν εντοπίστηκαν ακριβή παράλληλα. Οι βαθιές κόγχες των ματιών θυμίζουν τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 9. Η ομάδα μπορεί να τοποθετηθεί στην πρόιμη κλασική περίοδο, ενδεχομένως κοντά στα τέλη της, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι το σώμα διαγράφεται ελαφρά κάτω από το ένδυμα.

Ομάδα 14 (ΠΙΝΑΚΑΣ 26 & 27Α)

AK 1811, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028 & 2029

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή κάθεται σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά. Φορά κυλινδρικό πόλο, κοίλο εσωτερικά. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε μικρά, ημικυκλικά πτερύγια. Πλαστικά αποδίδονται τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου με την έντονη μύτη. Φορά απύχωτο χιτώνα και ιμάτιο, το οποίο καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη. Τα μαλλιά σχηματίζουν εγχάρακτους κυματισμούς, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά. Το AK 1811 διαφέρει από τα υπόλοιπα της ομάδας ως προς την ελαφριά κλίση του κεφαλιού προς τα πάνω, το στρογγυλό πρόσωπο, τα μαλλιά που διαμορφώνονται σε ενιαία μάζα και τον συμπαγή πόλο.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά, τα AK 1811 & 2019 μέχρι το ύψος του λαιμού. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια, ερυθρό χρώμα στο ένδυμα και το ερεισίνωτο του θρόνου. Επίσης, ταινία κίτρινου χρώματος κάτω από τον πόλο.

Για τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 14 δεν εντοπίστηκαν ακριβή παράλληλα. Τα μικρά, ημικυκλικά πτερύγια στα οποία απολήγει το ερεισίνωτο του θρόνου είναι ίδια με αυτά του Τύπου I – Ομάδα 15. Ενδεχομένως, βάσει της γενικότερης απόδοσής τους, ανήκουν στους πρώιμους κλασικούς χρόνους.

Ομάδα 15A (ΠΙΝΑΚΑΣ 27B, 28 & 29A)

AK 1598, 1602, 1783, 1810, 1815, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059 & 2060

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τις παλάμες χαλαρά ακουμπισμένες πάνω στους μηρούς, με τα δάχτυλα στραμμένα προς τα μέσα. Φορά κυλινδρικό πόλο και ποδήρη πέπλο με απόπτυγμα, το οποίο ορίζεται δεξιά και αριστερά από κάθετες πτυχές. Επιπλέον, αδρές, κάθετες πτυχές κοσμούν το ένδυμα από το ύψος κάτω από το απόπτυγμα μέχρι τους αστραγάλους. Κάτω από το ένδυμα το σώμα διαγράφεται ελαφρά. Η μορφή φορά, επίσης, απύχωτο ιμάτιο, το οποίο καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε μικρά ημικυκλικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο, καλύπτουν τα αυτιά και σχηματίζουν χωρίστρα.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Η επιφάνεια έδρασης του AK 1598 είναι κλειστή με μικρή κυκλική οπή.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στα πτερύγια του ερεισίνωτου του θρόνου. Επίσης, σώζουν ερυθρό και κίτρινο χρώμα στο ένδυμα.

Πανομοιότυπο ειδώλιο που χρονολογείται στα μέσα του 5^{ου} αι. π.Χ. βρίσκεται στη Συλλογή του Αρχαιολογικού Μουσείου του Πειραιά (**εικ. 30**). Η κατασκευή, εσωτερικά κοίλο και κλειστό με μικρή οπή στην επιφάνεια έδρασης, καθώς και η απόδοση της ενδυμασίας, οι λεπτομέρειες του αποπτύγματος και της πτυχολογίας του πέπλου, θεωρούνται ροδιακής αντίληψης. Οι ημικυκλικές προεξοχές του ερεισίνωτου του θρόνου συνηθίζονται στην αττική κοροπλαστική. Η χωρίστρα των μαλλιών στη μέση και οι δύο φουσκωτές ενιαίες μάζες εκατέρωθεν θεωρούνται αυστηρορυθμικό

στοιχείο των ροδιακών, βοιωτικών και κορινθιακών ειδωλίων. Ο πόλος αυτού του τύπου απαντά συχνότερα στη Βοιωτία και την Κορινθία.¹⁰¹ Ως προς την απόδοση του προσώπου μοιάζουν πολύ με τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 10, καθώς έχουν το ίδιο ωοειδές περίγραμμα, λεπτά χαρακτηριστικά, χαμηλό, τριγωνικό μέτωπο, μικρή μύτη και λεπτά, σαρκώδη χείλη. Επίσης, η κόμμωση αποδίδεται με παρόμοιο τρόπο, με τη διαφορά ότι οι δύο μάζες των μαλλιών στα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 15A δημιουργούν περισσότερο έντονο φούσκωμα και στην περίπτωση των ειδωλίων ΑΚ 1602, 1783, 1810, 1815, 2059 & 2060 σχηματίζουν έντονες εσοχές στο ύψος των κροτάφων.

Εικ. 30. Από τη Συλλογή του Αρχαιολογικού Μουσείου του Πειραιά.
Μέσα 5^ο αι. π.Χ.
(Πέππα – Παπαϊωάννου 2011: 270, εικ. 35)

Τα ειδώλια της ομάδας βρίσκουν παράλληλο σε ειδώλιο από την Εύτρηση, το οποίο έχει χρονολογηθεί στα τέλη του 6^{ου} – α΄ μισό 5^{ου} αι. π.Χ.¹⁰² Ανήκουν στον ίδιο εικονογραφικό τύπο με το μαρμάρινο καθιστό άγαλμα γυναικείας θεότητας από τον ίδιο χώρο (**εικ. 31**), το οποίο συνδέεται με την πελοποννησιακή γλυπτική και χρονολογείται στα τέλη του 6^{ου} αι. π.Χ., καθώς, αν και η στάση είναι συντηρητική, τα δύο επίπεδα απόδοσης των πτυχώσεων του ενδύματος το απομακρύνουν από την πρόωμη αρχαϊκή παράδοση. Η Η. Goldman ταύτισε τον χώρο αυτό με το ιερό και το μαντείο του Απόλλωνα Ευτρισίτη.¹⁰³ Ωστόσο, σύμφωνα με τον Χ. Πιτερό, ο μεγάλος αριθμός αναθηματικών σκυφιδίων, τα γυναικεία ειδώλια των καθιστών μορφών, των

¹⁰¹ Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: 88-89, 182, 270, εικ. 35.

¹⁰² Goldman 1931: 249-250, εικ. 310, αρ. 1.

¹⁰³ Goldman 1931: 5.

υδριαφόρων, των αναθετριών με τους μικρούς χοίρους, τα ειδώλια των χοίρων, των νέων γυναικών και ανδρικών μορφών με πύλο και μάτιο, καθώς και των μικύλων υδριών οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο χώρος ήταν αφιερωμένος στη λατρεία της Δήμητρας και της Κόρης, η οποία ήταν ιδιαίτερα διαδεδομένη στη Βοιωτία. Η άποψη αυτή ενισχύεται αν ληφθεί υπόψη ότι η αγροτική και εύφορη περιοχή της Εύτρησης ταιριάζει ως χώρος λατρείας των δύο αυτών χθόνιων θεοτήτων, οι οποίες σχετίζονται άμεσα με τη γονιμότητα της φύσης και την ευφορία της γης. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τον ίδιο ερευνητή, το άγαλμα ταυτίζεται με το λατρευτικό άγαλμα της Δήμητρας.¹⁰⁴

Εικ. 31. Άγαλμα Δήμητρας από την Εύτρηση.
Τέλη 6^{ου} αι. π.Χ.
(Πιτερός 2008: 625, εικ. 2)

Σύμφωνα με μία άποψη, η μνημειακή πλαστική επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την ειδωλοπλαστική, με άλλα λόγια οι τύποι των ειδωλίων αντικατοπτρίζουν σύγχρονους αγαλματικούς τύπους. Ο Webster ισχυρίζεται ότι, αν είχαν διασωθεί περισσότερα λατρευτικά αγάλματα, θα ήμασταν περισσότερες φορές σε θέση να πούμε ότι τα ειδώλια είναι μικρές αναπαραγωγές τους.¹⁰⁵ Σύμφωνα ωστόσο με άλλη άποψη, οι ομοιότητες ανάμεσα στη μνημειακή πλαστική και τα πήλινα ειδώλια είναι αποτέλεσμα μόδας, ξεχωριστής έμπνευσης σε καθέναν από τους δύο τομείς, σύγχρονων μεταξύ τους επιδράσεων και σπάνια ένα ειδώλιο μιμείται απευθείας ένα

¹⁰⁴ Πιτερός 2008: 584-587, 625, εικ. 2. Goldman 1931: 275-279, εικ. 333-336. Διαστάσεις αγάλματος: μεγ. σωζ. ύψος: 0, 50μ., πλάτος: 0, 425μ. και μέγ. σωζ. πάχος: 0, 55μ.

¹⁰⁵ Webster 1950: 7-9.

συγκεκριμένο άγαλμα.¹⁰⁶ Πάντως, ο τύπος της ένθρονης γυναικείας μορφής είναι γενικευμένος, ακόμα και στη μεγάλη πλαστική, και τα πήλινα ειδώλια δεν φαίνεται να αποτελούν μίμηση ενός συγκεκριμένου λατρευτικού αγάλματος.¹⁰⁷

Ομάδα 15B (ΠΙΝΑΚΑΣ 29B & 30)

AK 1547, 1802, 1803, 1806, 1833, 1844 & 1926

Περιγραφή της ομάδας

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τις παλάμες χαλαρά ακουμπισμένες πάνω στους μηρούς, με τα δάχτυλα στραμμένα προς τα μέσα. Φορά κυλινδρικό πόλο και ποδήρη, απύχωτο χιτώνα, κάτω από τον οποίο το στήθος διαγράφεται ελαφρά. Η μορφή φορά, επίσης, απύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε μικρά ημικυκλικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Πλαστικά αποδίδεται η μεγάλη μύτη στο ωοειδές πρόσωπο. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο, καλύπτουν τα αυτιά και σχηματίζουν χωρίστρα.

Πηλός καθαρός, εκτός από των AK 1547, 1806 & 1844 που έχει προσμίξεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά, εκτός από τα AK 1547 & 1806 που είναι εξολοκλήρου κοίλα. Η επιφάνεια έδρασης των AK 1833 & 1844 είναι ανοιχτή. Το AK 1802 ίσως είχε μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη σε αντίθεση με τα υπόλοιπα της ομάδας που είναι κλειστά στην πίσω όψη.

¹⁰⁶ Alroth 1989: 18-19, 106, όπου παρουσιάζονται και οι δύο απόψεις που έχουν διατυπωθεί σχετικά με το θέμα. Stillwell 1952: 19. Robinson 1933: vii, όπου αναφέρει ότι υπάρχουν περιπτώσεις, όπως στην Όλυθο, όπου τα ειδώλια δεν μιμούνται αλλά προαναγγέλλουν τις τεχνολογίες της πλαστικής τέχνης.

¹⁰⁷ Merker 2000: 330.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια και κίτρινο χρώμα στην στεφάνη. Ταινία ερυθρού χρώματος περιτρέχει το λαιμό του ΑΚ 1806.

Τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 15B μοιάζουν με αυτά του Τύπου I – Ομάδα 15A, με τη διαφορά ότι εδώ το πρόσωπο είναι πιο στενόμακρο και το πηγούνι πιο μυτερό, καθώς και ότι εδώ το ένδυμα δεν σχηματίζει πτυχώσεις. Θυμίζουν ειδώλιο του πρώιμου 5ου αι. π.Χ. από την Όλυνθο, το οποίο έχει ερεισίνωτο που απολήγει σε ορθογώνια πτερύγια και ορθογώνιο άνοιγμα στην πίσω όψη. Η μορφή φαίνεται ότι φορά πέπλο με απόπτυγμα και τα μαλλιά της θα έπεφταν στους ώμους.¹⁰⁸ Ειδικά το ΑΚ 1803 μοιάζει με ειδώλιο από το ιερό στην Ακρόπολη των Αλών, όπου η μορφή φορά πόλο και τα μαλλιά έχουν χωρίστρα, και τοποθετείται στους χρόνους του αυστηρού ρυθμού.¹⁰⁹

Ομάδα 15Γ (ΠΙΝΑΚΑΣ 31)

ΑΚ 1599, 1786, 1787 & 1793

Περιγραφή της ομάδας

Γυναικεία μορφή κάθεται σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τις παλάμες χαλαρά ακουμπισμένες πάνω στους μηρούς, με τα δάχτυλα στραμμένα προς τα μέσα. Οι μορφές φορούν κυλινδρικό πόλο, εκτός από την ΑΚ 1599 που φορά στεφάνη (**εικ. 32**) και ποδήρη πέπλο με απόπτυγμα, κάτω από τον οποίο το σώμα διαγράφεται ελαφρά. Επίσης, απτύχωτο μιάτιο, που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και δηλώνεται με πλάτυνση, και μόνο στην περίπτωση του ΑΚ 1793 απολήγει σε μικρά, ημικυκλικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου με τη μεγάλη μύτη αποδίδονται πλαστικά.

¹⁰⁸ Robinson 1952: πίν. 53, αρ. 142.

¹⁰⁹ Goldman 1940: 472-474, εικ. 178.

Το ΑΚ 1787 σώζει το μαύρο περίγραμμα του ματιού με στιγμή στο κέντρο. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο και με δύο πλαστικά εξάρματα καλύπτουν τα αυτιά.

Εικ. 32. Ειδώλιο ΑΚ 1599 από το Λειψήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά, τα ΑΚ 1786 & 1787 μέχρι το ύψος του λαιμού. Η επιφάνεια έδρασης του ΑΚ 1599 είναι ανοιχτή. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια, ερυθρό χρώμα στα μαλλιά και τον θρόνο και κίτρινο στον πέπλο. Μαύρο χρώμα χρησιμοποιείται στην απόδοση του ματιού.

Ακριβή παράλληλα για τα ειδώλια του Τύπου Ι – Ομάδα 15Γ δεν εντοπίστηκαν. Μοιάζουν όμως αρκετά με τα ειδώλια των Ομάδων 15Α & 15Γ και ως εκ τούτου μπορούν να τοποθετηθούν στο α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ.

Ομάδα 16 (ΠΙΝΑΚΑΣ 32, 33, 34 & 35A)

AK 1593, 1601, 1896, 1898, 1899, 1900, 1901, 1910, 1923, 1924, 1925, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2064, 2065 & 2075

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά, και τις παλάμες χαλαρά ακουμπισμένες πάνω στους μηρούς. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα, εκτός από του AK 1593 που διαμορφώνονται σε βαθείς κυματισμούς, σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο, καλύπτουν τα αυτιά και μαζεύονται πίσω, στην κορυφή του κεφαλιού σε σάκκο, ο οποίος άλλοτε έχει οξεία κορυφή και άλλοτε πεπλατυσμένη. Οι μορφές AK 1593 & 1601 κλίνουν προς τα πίσω. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης ή των ώμων της μορφής. Στα AK 1896, 1898, 1923 & 1925 ενσωματώνεται στον άνω κορμό, στα AK 1593, 1601, 1900, 1901, 1910, 1924 & 2075 δηλώνεται με πλάτυνση, ενώ στα AK 1899, 2039 & 2052 απολήγει σε μικρά τριγωνικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωσειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά ποδήρη, χειριδωτό πέπλο με απόπτυγμα, το οποίο ορίζεται δεξιά και αριστερά από κάθετες πτυχές. Αδρές, κάθετες πτυχές διακρίνονται και στο ύψος των ποδιών. Στο AK 1899 το ένδυμα σχηματίζει V ανάμεσα στο στήθος. Κάτω από το ένδυμα το σώμα διαγράφεται ελαφρά.

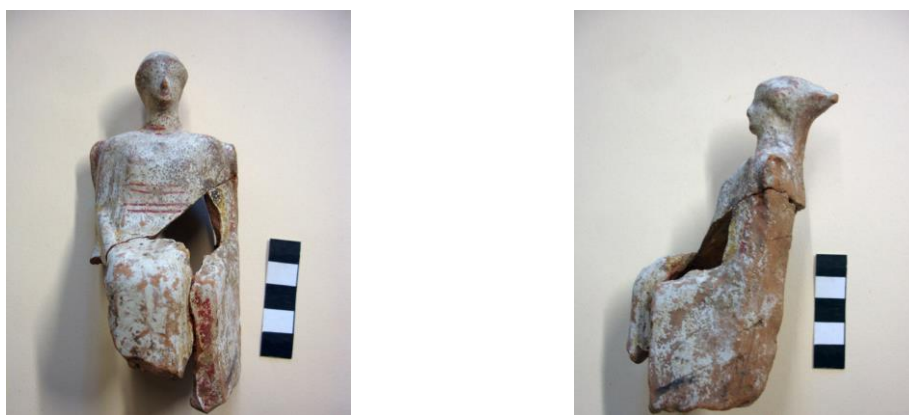
Πηλός καθαρός, εκτός από του AK 1899 που έχει προσμίξεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού, εκτός από τα AK 1593, 1601, 2046, 2047, 2048 & 2075 που είναι εξολοκλήρου κοίλα. Τα AK 1593 & 1601 είναι ανοιχτά στην επιφάνεια έδρασης. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη, εκτός από τα AK 1910, 1924 και 1925 που πιθανόν είναι κατασκευασμένα από πολυχρησιμοποιημένες μήτρες ή αποτελούν ημιτελείς ή αποτυχημένες δημιουργίες. Τα AK 1896 και 1898 ενδεχομένως προέρχονται από την ίδια μήτρα.

Διακόσμηση

Σώζουν ίχνη λευκού επιχρίσματος στην επιφάνεια και κίτρινου στο ένδυμα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει το ΑΚ 1601, το οποίο σώζει σε μεγάλο βαθμό τη διακόσμησή του με οριζόντιες, παράλληλες μεταξύ τους ταινίες στο απόπτυγμα και ίχνη ερυθρού χρώματος στο περιδέριαι, τα χείλη και τον θρόνο (**εικ. 33α-β**).

Εικ. 33α-β. Ειδώλιο ΑΚ 1601 από το Λειβήθριο άντρο
(από προσωπική φωτογράφιση)

Πρόκειται για την καθιστή εκδοχή του λεγόμενου Β' Αττικού τύπου, που εμφανίζεται στα μέσα του 5^{ου} αι. π.Χ., γίνεται εξαιρετικά δημοφιλής και αντιγράφεται ευρέως από τα εργαστήρια.¹¹⁰ Το κεφάλι θυμίζει τις αττικές ημίτομες γυναικείες μορφές και τις αττικές πλαγγόνες των μέσων του 5^{ου} αι. π.Χ.¹¹¹ Ο συγκεκριμένος τύπος αντιγράφεται στη Βοιωτία,¹¹² όπου παράλληλα με τα αττικά δάνεια επικρατεί ένα ανεξάρτητο ρεύμα.¹¹³

Μολονότι η άκαμπτη στάση των ένθρονων γυναικείων μορφών δεν έχει αλλάξει, η ομάδα παρουσιάζει σημαντικές αλλαγές. Βρισκόμαστε στην περίοδο του ύστερου αυστηρού ρυθμού.¹¹⁴ Τα ειδώλια είναι μεγαλύτερα σε μέγεθος και

¹¹⁰ Higgins 1967: 74, πίν. 30C. Μπόνιας 1998: 73-74.

¹¹¹ Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: 89, 182, 270, εικ. 36-37, όπου αναφέρεται ότι το ειδώλιο δεν έχει άνοιγμα στην πίσω όψη είτε λόγω του μικρού μεγέθους του είτε εξαιτίας της επίδρασης της τεχνικής των πρωϊμότερων ροδιακών τύπων.

¹¹² Higgins 1954: 86, πίν. 38, αρ. 224 για ειδώλιο με ίσια μαλλιά από Κάμειρο. Higgins 1954: 180, πίν. 88, αρ. 675 για ειδώλιο με κυματιστά μαλλιά από Αττική, το οποίο κλίνει έντονα προς τα πίσω, και θυμίζει το ΑΚ 1593 από το Λειβήθριο άντρο.

¹¹³ Goldman & Jones 1942: 385-386. Επίσης, σύμφωνα με τον Poulsen, τα βοιωτικά ειδώλια αυτής της περιόδου που αντλούν την έμπνευσή τους από την Αττική είναι αρκετά χρόνια νεώτερα από τα πρωτότυπά τους, βλ. Poulsen 1937: 70-80.

¹¹⁴ Higgins 1973: 59-60, πίν. 33, αρ. 15-16, 18.

κατασκευάζονται με περισσότερες λεπτομέρειες και περισσότερο περίτεχνο τρόπο. Το ωοειδές πρόσωπο χαρακτηρίζεται από αυστηρή έκφραση. Το ένδυμα που φορούν συνήθως είναι ο πέπλος με απόπτυγμα, αν και ο ιωνικός χιτώνας συνεχίζει να είναι εντός μόδας.¹¹⁵ Το επίπεδο κεντρικό τμήμα του αποπτύγματος που φτάνει μέχρι το ύψος της μέσης της μορφής, σχηματίζει μεγάλες κάθετες πτυχές στα πλάγια, πέφτει πιο κάτω στους γοφούς και απολήγει σε ζικ-ζακ αποτελεί χαρακτηριστικό γνώρισμα του βοιωτικού εργαστηρίου, το οποίο συναντάται συχνά στην Αθήνα και τη Ρόδο.¹¹⁶ Συνήθως, τα ειδώλια αυτά είναι ανοιχτά στην επιφάνεια έδρασης και έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πίσω όψη¹¹⁷ (**εικ. 34α-β**). Ορισμένα φέρουν τα μαλλιά τους σε μυτερό σάκκο, εκτός από τα μπροστινά, τα οποία σχηματίζουν χωρίστρα, και όταν δεν χωρίζονται στη μέση σε δύο ενιαίες μάζες, σχηματίζουν κυματισμούς (**εικ. 35α-β**).¹¹⁸

Εικ. 34α-β. Από την Όλυνθο.
(Robinson 1952: πίν. 30, αρ. 60)

Εικ. 35α-β. Από τη Λίνδο.
(Blinkenberg 1931: πίν. 107, αρ. 2300 Ba)

Οι μορφές με τα μαλλιά σε ενιαία μάζα που σχηματίζουν χωρίστρα θυμίζουν αυτές από τάφο στη Ριτσώνα (**εικ. 36**),¹¹⁹ από την ομάδα D των τάφων στις Αλές¹²⁰

¹¹⁵ Goldman & Jones 1942: 385.

¹¹⁶ Merker 2000: 45-46. Για κορινθιακό αντίγραφο του βοιωτικού τύπου βλ. 90, πίν. 8, αρ. C70, το οποίο μάλλον είχε τα μαλλιά σηκωμένα.

¹¹⁷ Blinkenberg 1931: 548-549, 554, πίν. 107, αρ. 2292, όπου σημειώνει ότι η πλειονότητα των ειδωλίων είναι εισηγμένα από την κυρίως Ελλάδα και μάλιστα από την Πελοπόννησο, βλ. Τύπος I-Ομάδα 17, υποσημ 128 κατωτέρω.

¹¹⁸ Blinkenberg 1931: 555, πίν. 107, αρ. 2300 Ba.

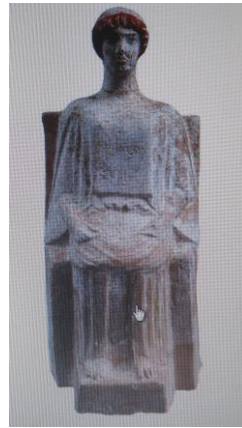
¹¹⁹ Ure 1934: 75, πίν. XX, αρ. 108.7. Το ειδώλιο έχει μικρή οπή στην επιφάνεια έδρασης.

¹²⁰ Goldman & Jones 1942: 387, πίν. IV, στην πάνω σειρά, το τρίτο από αριστερά. Η ομάδα D των τάφων χρονολογείται μεταξύ του 450-420 π.Χ.

και από μεταγενέστερη ομάδα τάφων – ομάδα Ε στις Αλές.¹²¹ Το ΑΚ 1593 με τα μαλλιά διαμορφωμένα σε βαθείς κυματισμούς παραπέμπει σε ειδώλιο, το οποίο ίσως προέρχεται από τη Θήβα (εικ. 37).¹²² Το ΑΚ 1601 (εικ. 33α-β) θυμίζει τρία ειδώλια από την Όλυνθο, τα οποία προέρχονται από την ίδια μήτρα. Εδώ, η μορφή φορά στεφάνη και το ένδυμά της σχηματίζει πλούσιες πτυχές ανάμεσα από τα πόδια. Επίσης, υπάρχουν αρκετές ομοιότητες στη διακόσμηση: οριζόντιες, παράλληλες μεταξύ τους ταινίες στο απόπτυγμα και περιδέραιο με ερυθρές στιγμές.¹²³

Εικ. 36. Από τη Ριτσώνα.
Μέσα 5^{οο} αι. π.Χ.
(Ure 1934: 75, πίν. XX, αρ. 108.7)

Εικ. 37. Από το ΒΑ νεκροταφείο των Θηβών.
Μέσα 5^{οο} αι. π.Χ.
(Αραβαντινός 2010: 291)

¹²¹ Goldman & Jones 1942: 394, πίν. VI, αρ. I-e-1. Η ομάδα Ε των τάφων χρονολογείται μεταξύ του 420-390 π.Χ.

¹²² Webster 1950: 18-19, πίν. 22b. Αραβαντινός 2010: 291.

¹²³ Robinson 1952: 100-101, πίν. 30, αρ. 60. Robinson 1933: 60-61, πίν. III, αρ. 219, πίν. 27, αρ. 218, όπου χρονολογεί τα ειδώλια στα τέλη του 6^{οο} αι. π.Χ. Αναθεωρεί όμως στο Robinson 1952: 101, όπου τα τοποθετεί στις αρχές του 5^{οο} αι. π.Χ., ίσως και αργότερα. Εδώ αναφέρει ότι η μορφή έχει έναν «μοναδικό, μεγαλοπρεπή, μνημειώδη χαρακτήρα» και την ταυτίζει με την Αφροδίτη ή την Κυβέλη.

Ομάδα 17 (ΠΙΝΑΚΑΣ 35B, 36 & 37A)

AK 1591, 1592, 1595, 1784, 1785, 1794, 1798, 1799, 1804, 1813, 1814, 1897, 1916
& 1927

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά, και τις παλάμες χαλαρά ακουμπισμένες πάνω στους μηρούς. Τα κυματιστά μαλλιά σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο, καλύπτουν τα αυτιά και πέφτουν στους ώμους. Η μορφή φορά στεφάνη. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης ή των ώμων της μορφής. Στα AK 1794 & 1927 ενσωματώνεται στον άνω κορμό, στα AK 1591, 1784, 1785, 1813 & 1814 δηλώνεται με πλάτυνση, ενώ στα AK 1592, 1595, 1798, 1799, 1804, 1897 & 1916 απολήγει σε μικρά, τριγωνικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά ποδήρη, χειριδωτό πέπλο με απόπτυγμα, το οποίο ορίζεται δεξιά και αριστερά από κάθετες πτυχές. Από το απόπτυγμα και κάτω ξεκινούν κάθετες πτυχές, οι οποίες φτάνουν μέχρι τις κνήμες, όπου διαμορφώνεται μία απύχωτη ταινία υφάσματος και κάτω από αυτή διακρίνονται τα μυτερά υποδήματα. Κάτω από το ένδυμα το σώμα διαγράφεται ελαφρά. Φορά, επίσης, ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού δημιουργώντας έντονο φούσκωμα στα AK 1785 & 1794 και πέφτει στην πλάτη.

Πηλός καθαρός, εκτός από του AK 1784 που έχει προσμίξεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά, τα AK 1785, 1794, 1814 και 1916 μέχρι το ύψος του λαιμού. Το AK 1591 είναι ανοιχτό στην επιφάνεια έδρασης. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη. Τα AK 1591, 1784, 1813 & 1814 ενδεχομένως προέρχονται από την ίδια μήτρα, όπως και τα AK 1592, 1595, 1798, 1799 & 1804.

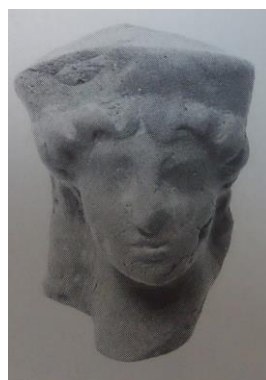
Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια.

Ο εν λόγω τύπος αποτελεί αττική δημιουργία των μέσων του 5^{ου} αι. π.Χ. και υιοθετείται από το βοιωτικό εργαστήριο, το οποίο κατά την κλασική περίοδο, όπως έχει ήδη αναφερθεί, μιμείται το αττικό εκφράζοντας ταυτόχρονα την τοπική παράδοση.¹²⁴ Τα ειδώλια της ομάδας εντάσσονται στην περίοδο του ύστερου αυστηρού ρυθμού και έχουν πολλά κοινά με αυτά του Τύπου I – Ομάδα 16 ως προς το μέγεθος, το ενδιαφέρον στην απόδοση της λεπτομέρειας, τον τύπο και την απόδοση της ένδυσης. Επίσης, μοιάζουν στην απόδοση του προσώπου, το οποίο είναι γεμάτο και εύρωστο, με χαμηλό, τριγωνικό μέτωπο, γεμάτες παρειές, μεγάλα μάτια, έντονα οφρυακά τόξα, μακριά και ίσια μύτη, σαρκώδη χείλη, ιδιαίτερα το κάτω, και θεληματικό πηγούνι, περισσότερο έντονο στην περίπτωση των ειδωλίων του Τύπου I – Ομάδα 17. Η έκφραση του προσώπου είναι αυστηρή.¹²⁵ Όπως και τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 16, συνήθως είναι ανοιχτά στην επιφάνεια έδρασης και έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πίσω όψη.

Εικ. 38. Κορινθιακό αντίγραφο του βοιωτικού τύπου. (Merker 2000: πίν. 68, αρ. 144)

Εικ. 39. Κορινθιακό αντίγραφο του αττικού τύπου. (Merker 2000: πίν. 11, αρ. C104)

¹²⁴ Pisani 2006: 283 & 330-331, εικ. 23. Για πανομοιότυπο ειδώλιο από την Τανάγρα βλ. Higgins 1986: 101-102, εικ. 115 (το χρονολογεί μεταξύ 450-425 π.Χ.) & Mollard-Besques 1954: 92, πίν. LXIV, αρ. C 57 (το χρονολογεί γύρω στο 460 π.Χ.). Για την ενδυμασία του β' αττικού τύπου με ταινία χωρίς πτυχώσεις χαμηλά, τάση που τοποθετείται στα τέλη του α' μισού του 5^{ου} αι. π.Χ., βλ. Pasquier 1977: 373.

¹²⁵ Για τον τύπο του κεφαλιού που διαμορφώθηκε γύρω στο 460-450 π.Χ. στην Αττική και διαδόθηκε ευρέως και αλλού βλ. Leyenaar-Plaisier 1979: 15, πίν. 3, αρ. 14.

Ειδώλια αυτού του τύπου συναντώνται και αλλού, όπως στην Κόρινθο (εικ. 38-39),¹²⁶ την Κρήτη¹²⁷ και τη Ρόδο.¹²⁸

¹²⁶ Για κορινθιακό αντίγραφο του βοιωτικού τύπου βλ. Merker 2000: 45-46, 292-293, 303, πίν. 68, αρ. I44. Για ακέραιο τον τύπο με διπλά πτερύγια στις απολήξεις του ερεισίνωτου βλ. Shoe 1932: 59, εικ. 3. Για κορινθιακό αντίγραφο του αττικού τύπου βλ. Merker 2000: 48, 94, πίν. 11, αρ. C104.

¹²⁷ Higgins 1973: 78, πίν. 53, αρ. 147, όπου αναφέρει ότι η μορφή φορά χαμηλό πόλο.

¹²⁸ Blinkenberg 1931: 548-549, 555, πίν. 107, αρ. 2296. Σημειώνει ότι η πλειονότητα των ειδωλίων είναι εισηγμένα από την κυρίως Ελλάδα και μάλιστα από την Πελοπόννησο, βλ. Τύπος I-Ομάδα 16, υποσημ. 117 ανωτέρω. Στο εύρημα της Λίνδου η μορφή χαμογελά, σε αντίθεση με τα ευρήματα από το Λειβήθριο άντρο, όπου η έκφραση του προσώπου είναι αυστηρή.

Ομάδα 18 (ΠΙΝΑΚΑΣ 37B)

AK 2018

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά. Κάτω από το ένδυμα διαγράφεται το σώμα και τονίζεται η στρογγυλή κοιλιά της μορφής (εικ. 40). Τα μαλλιά μαζεύονται στην κορυφή του κεφαλιού πάνω από το μέτωπο, καλύπτουν τα αυτιά και οι βόστρυχοι δηλώνονται με μικρές, ακανόνιστες, εγχάρακτες γραμμές. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε πλατιά πτερύγια ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά χειριδωτό πέπλο με απόπτυγμα. Η παρυφή του ενδύματος στον λαιμό δηλώνεται πλαστικά. Επίσης, φορά απτύχωτο μάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά.

Διακόσμηση

Σώζει λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στο αυτί.

Για το μοναδικό ειδώλιο του Τύπου I – Ομάδα 18 δεν εντοπίστηκαν ακριβή παράλληλα. Ενδεχομένως, η φουσκωμένη, στρογγυλή κοιλιά δηλώνει ότι η γυναίκα είναι έγκυος. Είναι γνωστές οι περιπτώσεις αναθηματικών ειδωλίων που απεικονίζουν γυναίκες σε κατάσταση εγκυμοσύνης.¹²⁹ Ο τύπος της κόμμωσης επιλέγεται από τις νέες γυναίκες κατά τη διάρκεια του 4^{ου} αι. π.Χ.¹³⁰ Τα πλατιά, ορθογώνια πτερύγια του ερεισίνωτου του θρόνου συναντώνται και στον Τύπο VII.

¹²⁹ van Straten 1981: 99. Παπαχατζής 1978: 6, πίν. 3α, για ειδώλιο εγκύου από το Σπήλαιο των Νυμφών στον Πιτσά Κορινθίας.

¹³⁰ Πέππα-Παπαιωάννου 1985: 46, 94, 173, πίν. 31, αρ. A126, πίν. 33, αρ. B206, όπου και βιβλιογραφία. Τόσο στα ειδώλια από την Επίδαυρο όσο και στο AK 2018 από το Λειβήθριο άντρο, η μάζα των μαλλιών ενιαία καλύπτει τα αυτιά, και μικρές εσοχές και εγχάρακτες γραμμές δηλώνουν τις λεπτομέρειες. Στην περίπτωση των ειδωλίων της Επιδαύρου τα μαλλιά καταλήγουν σε οξυκόρυφο κότσο πάνω από το μέτωπο, ο οποίος στην περίπτωση του Λειβήθριου άντρο έχει λιγότερο οξεία διαμόρφωση.

Εικ. 40. Ειδώλιο ΑΚ 2018 από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Ομάδα 19 (ΠΙΝΑΚΑΣ 38Α)

AK 1603, 1789 & 1790

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά, και τις παλάμες χαλαρά ακουμπισμένες πάνω στους μηρούς. Φορά στεφάνη και ιμάτιο που την καλύπτει και πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους. Επίσης, ποδήρη πέπλο με απόπτυγμα, ο οποίος σχηματίζει κάθετες πτυχές εκατέρωθεν του στήθους και λοξές ανάμεσα στα πόδια. Η λοξή παρυφή του ενδύματος χαμηλά στις κνήμες δηλώνεται πλαστικά. Το σώμα διαγράφεται κάτω από το ένδυμα. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε διπλά πτερύγια. Τα πόδια της μορφής λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του στρογγυλού προσώπου με τη μεγάλη μύτη αποδίδονται πλαστικά. Τα μαλλιά διαμορφώνονται σε φουντωτούς βοστρύχους, περιβάλλουν το πρόσωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Το AK 1603 είναι ανοιχτό στην επιφάνεια έδρασης. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πίσω όψη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στα μαλλιά και το θρόνο.

Ως προς την στεφάνη και τον τρόπο που αυτή καλύπτεται από το ιμάτιο, το εύσαρκο στρογγυλό πρόσωπο με τη μεγάλη μύτη, τις αναλογίες του σώματος και το απόπτυγμα του πέπλου μοιάζει με σύνολο ειδωλίων από τον Κεραμεικό, τα οποία αποτελούν πιθανότατα αττικές παραγωγές και χρονολογούνται γύρω στο 400 π.Χ. **(εικ. 41).**¹³¹ Το σχήμα του προσώπου και η βοστρυχωτή, φουντωτή κόμμωση μέχρι τους ώμους που πλαισιώνει το πρόσωπο σαν στεφάνι χαρακτηρίζουν το βοιωτικό

¹³¹ Jeammet 2003: 122-123, εικ. 26. Vierneisel-Schlörb 1997: 49, πίν. 29, αρ. 145.

εργαστήριο.¹³² Ο τρόπος που το μάτιο καλύπτει το κεφάλι και η απόδοση του προσώπου θυμίζουν ειδώλιο κουροτρόφου από το Αρτεμίσιο της Εφέσου, το οποίο χρονολογείται στον πρώιμο 4^ο αι. π.Χ.¹³³ Επίσης, θυμίζει δύο ειδώλια του α΄ τέταρτου του 4^{ου} αι. π.Χ. από το ιερό της Δήμητρας στην Κνωσσό, οι μορφές όμως που αυτά απεικονίζουν φορούν χιτώνα και η κόμμωσή τους αποδίδεται με διαφορετικό τρόπο.¹³⁴

Εικ. 41. Από τον Κεραμεικό.
(Vierneisel – Schlörb 1997: πίν. 29, αρ. 145)

Στον 4^ο αι. π.Χ. απαντώνται οι τελευταίες εκδοχές του τύπου της ένθρονης γυναικείας μορφής. Στις αρχές του αιώνα το κεφάλι κερδίζει σε βάθος, το πρόσωπο γίνεται στρογγυλό, το μέτωπο πλατύ, η μύτη παραμένει μεγάλη και κοντά στο άνω χείλος, το πηγούνι γίνεται στρογγυλό και τα μαλλιά αποκτούν κίνηση.¹³⁵ Το κεφάλι είναι μικρό σε σχέση με το σώμα και το ένδυμα ακολουθεί και αποκαλύπτει την πλαστικότητα του σώματος.¹³⁶

¹³² Πέππα-Παπαϊωάννου 1985: 46, 174, πίν. 31, αρ. Α125, όπου προσωπείο γυναικείας μορφής με ριπιδοειδή μεγάλη στεφάνη των αρχών του 4^{ου} αι. π.Χ.

¹³³ Higgins 1954: 151, πίν. 73, αρ. 556.

¹³⁴ Higgins 1973: 79, πίν. 54, αρ. 157-158.

¹³⁵ Merker 2000: 46-47.

¹³⁶ Goldman & Jones: 1942: 399.

ΤΥΠΟΣ II

Ομάδα 1 (ΠΙΝΑΚΑΣ 38B)

AK 1847

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς τα κάτω. Στα γόνατά της κάθεται μικρό λιοντάρι στα πίσω του πόδια. Το σώμα του ζώου αποδίδεται σε κατατομή προς τα αριστερά της μορφής και το κεφάλι κατ' ενώπιον. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και απολήγει σε οριζόντια, ημικυκλικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Η μορφή φορά ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, κάτω από τον οποίο το στήθος διαγράφεται ελαφρά. Η παρυφή του ενδύματος χαμηλά γύρω από το λαιμό δηλώνεται πλαστικά. Επίσης, απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού, πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους αλλά δεν δηλώνεται με πλαστικό τρόπο χαμηλότερα.¹³⁷

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Η επιφάνεια έδρασης είναι ανοιχτή.

Διακόσμηση

Σώζει λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Το μοναδικό ειδώλιο από το υλικό στο Λειβήθριο άντρο που αντιπροσωπεύει τον Τύπο II – Ομάδα 1 είναι πανομοιότυπο με αυτά του Τύπου I – Ομάδα 2A, η οποία χρονολογείται στα τέλη του 6^{ου} – αρχές του 5^{ου} αι. π.Χ. και έχει αττική προέλευση. Μοιάζει με ειδώλιο του τελευταίου τετάρτου του 6^{ου} αι. π.Χ. (**εικ. 42**), αν και διαφέρουν ως προς την απόδοση του λιονταριού, το οποίο στη δεύτερη περίπτωση αποδίδεται ολόγλυφα και με ζωντάνια στην κίνηση.¹³⁸

¹³⁷ Για τον τύπο του ενδύματος βλ. υποσημ. 41 ανωτέρω.

¹³⁸ Mollard-Besques 1954: 15, πίν. XI, αρ. B 86, όπου ταυτίζει τον τύπο με αυτόν της Κυβέλης με λιοντάρι.

Εικ. 42. Από τη Βοιωτία.
Τελευταίο τέταρτο 6^{ου} αι. π.Χ.
(Mollard –Besques 1954: πίν. XI, αρ. B 86)

Ομάδα 2 (ΠΙΝΑΚΑΣ 39Α)

AK 1855

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς, και τις παλάμες πάνω στα γόνατα στραμμένες προς τα κάτω. Στα γόνατά της κάθετα μικρό λιοντάρι στα πίσω του πόδια. Το σώμα του ζώου αποδίδεται σε κατατομή προς τα αριστερά της μορφής και το κεφάλι κατ' ενώπιον. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και απολήγει σε λοβόσχημα πτερύγια. Τα πόδια της μορφής λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία. Τα χαρακτηριστικά του στρογγυλού προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά απύχωτο χιτόνα που καλύπτει εντελώς το σώμα, το οποίο στενεύει απ' τους ώμους και κάτω σχηματίζοντας ανεστραμμένο τρίγωνο. Επίσης, απύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει δεξιά και αριστερά του καλύπτοντας τους ώμους και τα χέρια μέχρι το ύψος των πήχεων. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά. Φορά χαμηλή στεφάνη.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά.

Διακόσμηση

Σώζει λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και το θρόνο.

Το μοναδικό ειδώλιο του Τύπου II – Ομάδα 2 παραπέμπει σε αυτά του Τύπου I – Ομάδα 3A, η οποία χρονολογείται στο α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. και έχει καταγωγή από την ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία.

Ομάδα 3 (ΠΙΝΑΚΑΣ 39B & 40A)

AK 1590, 1848, 1849, 1850 & 1851

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά. Κρατά μικρό lionτάρι, το οποίο κάθεται ξαπλωμένο στα γόνατά της και αποδίδεται σε κατατομή στραμμένο προς τα αριστερά της μορφής. Η μορφή φορά κυλινδρικό πόλο και ποδήρη, χειριδωτό, απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Φορά, επίσης, απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού, πέφτει δεξιά και αριστερά του καλύπτοντας τους ώμους και τα χέρια μέχρι το ύψος των πήχων και φτάνει μέχρι τις κνήμες. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και απολήγει σε μικρά, ημικυκλικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά. Η επιφάνεια έδρασης είναι κλειστή

με μικρή, κυκλική οπή, εκτός από αυτή του ΑΚ 1590, το οποίο είναι ανοιχτό στην επιφάνεια έδρασης και έχει μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια.

Τα ειδώλια του Τύπου ΙΙ – Ομάδα 3 μοιάζουν με αυτά του Τύπου Ι – Ομάδα 10Β, τα οποία χρονολογούνται στο α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. και αποτελούν βοιωτικές παραγωγές.

Ομάδα 4 (ΠΙΝΑΚΑΣ 40Β)

ΑΚ 1792, 1817 & 1846

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική. με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά. Κρατά μικρό λιοντάρι στα γόνατά της, το οποίο αποδίδεται σε κατατομή στραμμένο προς τα αριστερά της μορφής και σε καμία από τις περιπτώσεις δεν σώζεται ακέραιο. Η μορφή φορά κυλινδρικό πόλο και χειριδωτό πέπλο με απόπτυγμα, το οποίο ορίζεται δεξιά και αριστερά από κάθετες πτυχές. Κάτω από το ένδυμα το σώμα διαγράφεται ελαφρά. Φορά, επίσης, απτύχωτο ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε μικρά, ημικυκλικά πτερύγια ή δηλώνεται με πλάτυνση. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο και δημιουργούν δύο πλαστικά εξάρματα που καλύπτουν τα αυτιά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και κίτρινο χρώμα στο ένδυμα και τον θρόνο.

Τα ειδώλια του Τύπου II – Ομάδα 4 μοιάζουν με αυτά του Τύπου I – Ομάδα 15Γ, τα οποία χρονολογούνται στο α' μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. και είναι πιθανότατα δημιουργίες του τοπικού εργαστηρίου.

Η ένθρονη γυναικεία μορφή με το λιοντάρι στην αγκαλιά της εμφανίζεται στην ύστερη αρχαϊκή περίοδο, κυρίως στη Μικρά Ασία αλλά και στην Ελλάδα και την Κάτω Ιταλία. Στα πρώιμα παραδείγματα το ζώο αποτελεί το κέντρο της σύνθεσης. Συνήθως, η γυναίκα το κρατά με τρυφερότητα και με τα δύο της χέρια, όπως στην περίπτωση της Ομάδας 3 από το Λειβήθριο άντρο. Το κεφάλι του είναι στραμμένο προς το αριστερό χέρι της κυρίας του, η οποία αρχικά φορά στεφάνη ή χαμηλό και πλατύ πόλο που αργότερα γίνεται ψηλότερος, εξέλιξη που παρατηρείται και στα παραδείγματα από το Λειβήθριο άντρο, και ιμάτιο. Στα τέλη του 5^{ου} αι. π.Χ. ο τύπος αλλάζει, καθώς η θεά κρατά φιάλη με το δεξί χέρι και τύμπανο στο αριστερό. Δεν δίνει σημασία στο λιοντάρι, το οποίο μικρό και άκαμπτο, μοιάζει περισσότερο με προσφορά παρά με ζώο. Στις αρχές του 3^{ου} αι. π.Χ. η θέση του λιονταριού αλλάζει καθώς στρέφει το κεφάλι προς το δεξί χέρι της κυρίας του και τη φιάλη, αποκαθιστώντας έτσι την ισορροπία της σύνθεσης.¹³⁹

¹³⁹ Thompson 1963: 77-78.

ΤΥΠΟΣ III (ΠΙΝΑΚΑΣ 41)

AK 1600, 1757, 1758 & 2069

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με το αριστερό χέρι τοποθετημένο παράλληλα στα πλευρά και το μηρό, και την παλάμη πάνω στο αριστερό γόνατο στραμμένη προς τα κάτω. Με το δεξί χέρι κάτω από το στήθος κρατά περιστέρι, το οποίο αποδίδεται σε κατατομή να κοιτάζει προς τα αριστερά της μορφής. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και απολήγει σε μικρά, ημικυκλικά πτερύγια. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Η μύτη και το στόμα στο ωοειδές πρόσωπο αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά κυλινδρικό πόλο και ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα. Επίσης, απτύχωτο μιάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού, πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους αλλά δεν δηλώνεται με πλαστικό τρόπο χαμηλότερα. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα. Το AK 1600 είναι κοίλο εσωτερικά και ανοιχτό στην πίσω όψη από την πλάτη και κάτω και στην επιφάνεια έδρασης (**εικ. 43α-β**), ενώ τα υπόλοιπα είναι συμπαγή και η πίσω όψη χειροποίητη.

Εικ. 43α-β. Ειδώλιο AK 1600 από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

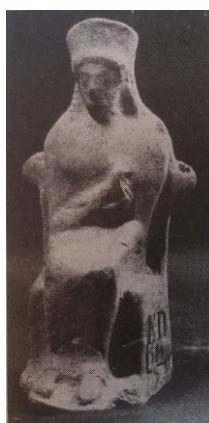
Διακόσμηση

Δεν σώζονται ίχνη διακόσμησης.

Ο τύπος εμφανίζεται στα τέλη του 6^{ου} αι. π.Χ. ή στις αρχές του 5^{ου} αι. π.Χ., έχει κορινθιακή προέλευση (εικ. 44) και παραμένει αναλλοίωτος καθ' όλη τη διάρκεια του αιώνα.¹⁴⁰ Ειδώλια αυτού του τύπου, από κορινθιακό ή τοπικό πηλό, είναι δημοφιλή και εκτός Κορίνθου (εικ. 45),¹⁴¹ καθώς και στη Βοιωτία και τη γύρω περιοχή (εικ. 46)¹⁴² υποδεικνύοντας κορινθιακή επιρροή.

Εικ. 44. Από την Κόρινθο.
Πρώιμος 5^{ος} αι. π.Χ.
(Davidson 1952: πίν 8, αρ. 118)

Εικ. 45. Από τη Μεγάλη
Ελλάδα.
Τέλη 6^{ου} αι. π.Χ.
(Mollard – Besques 1954: πίν,
XLVIII, αρ. B 526)

Εικ. 46. Από την Κίρρα
στους Δελφούς.
(Luce 1992: εικ. 13)

¹⁴⁰ Higgins 1967: 82, πίν. 35B. Θεωρεί ότι τα κορινθιακά ειδώλια της περιόδου που αποδίδουν καθιστές γυναικείες μορφές δεν εξάγονταν πέραν της κυρίως Ελλάδας και της Αίγινας. Σε αυτή την περίπτωση εικάζεται ότι, όταν εντοπίζονται, αποτελούν τοπικά αντίγραφα του τύπου. Stillwell 1952: 95-96, πίν. 17, αρ. XI, 1-3. Davidson 1952: 12-13, 32, πίν. 8, αρ. 118-119. Richardson 1898: 214, εικ. 19-20.

¹⁴¹ Daux 1967: 644, εικ. 1, για ειδώλια από το αφιερωμένο στις Νύμφες σπήλαιο του Πιτσά. Mollard-Besques 1954: 75, πίν. XLVIII, αρ. B 526, για ειδώλιο από τη Μεγάλη Ελλάδα, του οποίου η μήτρα αποτελεί κορινθιακή εισαγωγή, στην περίπτωση που δεν εισήχθηκε το ίδιο. Robinson 1952: 133-134, πίν. 53, αρ. 140. Cook 1950: 274-275, εικ. 10, αρ. 3, για ειδώλιο από ιερό πιθανόν αφιερωμένο στη Δήμητρα. Jenkins 1940: 220, πίν. 96, αρ. 102. Ταξινομεί το ειδώλιο στον τύπο A, τον οποίο χρονολογεί στο τελευταίο τέταρτο του 6^{ου} αι. π.Χ. Robinson 1933: 66, πίν. 30, αρ. 247. Robinson 1931: 39-40, πίν. 23, αρ. 255.

¹⁴² Alroth 1989: 103-105, 112, εικ. 58, για ειδώλιο από το Καβείριο των Θηβών. Αραβαντινός et al 2014: 52-53, εικ. 4, αρ. 10, για ειδώλιο από αγροτικό ιερό στον Ορχομενό. Luce 1992: 270, εικ. 13, για ειδώλιο από την Κίρρα στους Δελφούς. Παρατηρεί ότι τα κορινθιακά ειδώλια στη θέση είναι πολλά για να έχουν μεταφερθεί εκεί από Κορίνθιους και πιστεύει ότι θα αγοράστηκαν εκεί, ενώ οι τύποι που απαντούν σε λιγότερα παραδείγματα θα μεταφέρθηκαν από τους προσκυνητές από τον τόπο καταγωγής τους.

ΤΥΠΟΣ IV

Ομάδα 1 (ΠΙΝΑΚΑΣ 42Α)

AK 2070

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με το δεξί χέρι ανάμεσα στο στήθος και την παλάμη στραμμένη προς το στέρνο. Η μορφή θα κρατούσε αντικείμενο (άνθος ή καρπό;), το οποίο δεν σώζεται. Από το χέρι αποδίδεται πλαστικά ο πήγης και τρία δάχτυλα όρθια προς τα πάνω. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και απολήγει σε λοβόσχημα πτερύγια. Το σώμα στενεύει από τους ώμους και κάτω σχηματίζοντας ανεστραμμένο τρίγωνο. Η μορφή φορά απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα, και απτύχωτο ιμάτιο που πέφτει στους ώμους.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά μέχρι το ύψος του στήθους.

Διακόσμηση

Σώζει λευκό επίχρισμα στην επιφάνεια.

Ομάδα 2 (ΠΙΝΑΚΑΣ 42Β)

AK 2068

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με το δεξί χέρι κάτω από το δεξί στήθος και την παλάμη στραμμένη προς τα πάνω. Η μορφή θα κρατούσε αντικείμενο (άνθος ή καρπό;), το οποίο δεν σώζεται. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής. Εξαιτίας των αποκρούσεων δεν είναι σαφές αν απέληγε σε πτερύγια. Η μορφή φορά χιτώνα, κάτω από τον οποίο διαγράφεται ελαφρά το στήθος.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού.

Διακόσμηση

Σώζει λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια.

Ακριβή παράλληλα για τα μοναδικά αυτά ειδώλια που αντιπροσωπεύουν τις Ομάδες 1 & 2 του Τύπου IV από το υλικό του Λειβήθριου άντρου, δεν εντοπίστηκαν. Ο τύπος της ένθρονης γυναικείας μορφής που φέρει το χέρι κάτω ή ανάμεσα από το στήθος και κρατά με αυτό άνθος ή καρπό είναι ευρέως διαδεδομένος και εξελίσσεται κατά τη διάρκεια της ζωής του.¹⁴³ Όσον αφορά στο ΑΚ 2070 (Τύπος IV – Ομάδα 1), η θέση του χεριού και η απόδοση της παλάμης και των δακτύλων θυμίζουν ειδώλιο όρθιας μορφής από τη Σάμο, η οποία χρονολογείται στον πρώιμο 5ο αι. π.Χ.¹⁴⁴ Επίσης, το ερεισίνωτο του θρόνου και το τριγωνικό περίγραμμα του άνω κορμού παραπέμπουν στον Τύπο I – Ομάδα 3Α, η οποία χρονολογείται στο α΄ μισό του 5ου αι. π.Χ. και έχει καταγωγή από την ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία.

¹⁴³ Mollard-Besques 1954: 14, πίν. Χ, αρ. Β 82, για προϊμότερο αττικό παράδειγμα όπου το χέρι έχει την ίδια θέση και θα κρατούσε άνθος, το οποίο θα αποδιδόταν με χρώμα.

¹⁴⁴ Higgins 1954: 142-143, πίν. 70, αρ. 524.

ΤΥΠΟΣ V (ΠΙΝΑΚΑΣ 43 & 44A)

AK 1856, 1858, 1859, 1860, 1861, 1862, 1864, 1866, 1867, 1868, 1869 & 1870

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με το αριστερό χέρι τοποθετημένο παράλληλα στα πλευρά και τον μηρό, και την παλάμη χαλαρά ακουμπισμένη πάνω στο αριστερό γόνατο. Με το δεξί χέρι κάτω από το στήθος κρατά μικρό ελάφι, το οποίο αποδίδεται σε κατατομή να κοιτάζει προς τα αριστερά της μορφής. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς πτερύγια, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και ενσωματώνεται στον άνω κορμό, εκτός από τις περιπτώσεις του AK 1861, όπου απολήγει σε μικρά ημικυκλικά πτερύγια, και των AK 1866 & 1867, όπου δηλώνεται με πλάτυνση. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Το πρόσωπο είναι μακρύ και γεμάτο, σχηματίζει διπλοσάγωνα και τα χαρακτηριστικά του αποδίδονται πλαστικά. Τα χείλη είναι μικρά και σαρκώδη. Η μορφή φορά στεφάνη και ποδήρη, χειριδωτό χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα και σχηματίζει κάθετες πτυχές από τα γόνατα και κάτω. Επίσης, λοξό ιμάτιο που κατεβαίνει από τον αριστερό ώμο κάτω από το δεξί στήθος. Ο μακρύς κόλπος του ενδύματος μαζεύεται στα γόνατα της μορφής και διαμορφώνει φούσκωμα. Τα μαλλιά σε ενιαία μάζα σχηματίζουν χωρίστρα, περιβάλλουν το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά διαμορφώνοντας πάνω από αυτά δύο πλαστικά εξάρματα.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη. Η επιφάνεια έδρασης είναι ανοιχτή.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια.

Πανομοιότυπο ειδώλιο που βρίσκεται στο Βερολίνο προέρχεται από την Αταλάντη (εικ. 47).¹⁴⁵ Επίσης, η απόδοση της κόμμωσης, του προσώπου και της

¹⁴⁵ Winter I 1903: πίν. 50, αρ. 9.

ένδυσης θυμίζουν ειδώλιο Άρτεμης σε όρθια στάση, το οποίο εντοπίστηκε στην Κίρρα στους Δελφούς και τόπος προέλευσής του θεωρείται η Βοιωτία ή η Φωκίδα.¹⁴⁶

Εικ. 47. Από την Αταλάντη.
(Winter I 1903: πίν. 50, αρ. 9)

Εικ. 48. Από την ακρόπολη των Αλών.
Τέλη 6^{ου} αι. π.Χ.
(Goldman 1940: 468, εικ. 160, αρ. 3)

Η απόδοση του σώματος και του ενδύματος από τη μέση και κάτω μοιάζει σχεδόν απόλυτα με αυτή του ειδωλίου από το ιερό στην Ακρόπολη των Αλών (**εικ. 48**), ενώ στο δεύτερο, σε αντίθεση με τα ειδώλια από το Λειβήθριο άντρο, το ένδυμα στο πάνω μέρος του διαμορφώνει απόπτυγμα. Οι συμμετρικές πτυχές που σχηματίζονται από τα γόνατα και κάτω έχουν καμπύλη επιφάνεια και είναι σαν αυλακώσεις. Ο μακρύς κόλπος που σχηματίζει το ένδυμα εμφανίζεται στην Αθηνά του Ενδοίου στα τέλη του 6^{ου} αι. π.Χ., περίοδο στην οποία χρονολογείται και το ειδώλιο από τις Αλές.¹⁴⁷ Στο υλικό από το Λειβήθριο άντρο ο κόλπος απαντά στον Τύπο I – Ομάδα 11 και στον Τύπο I – Ομάδα 12, στις αρχές δηλαδή της πρώιμης κλασικής περιόδου. Η διαμόρφωση του λοξού ιματίου, αν και σε αντίθετη φορά, δηλαδή από τον δεξί ώμο προς το κάτω μέρος του αριστερού στήθους, παραπέμπει σε κορινθιακό ειδώλιο από το Κωρύκειο άντρο, το οποίο τοποθετείται στα τέλη του 6^{ου} – α' μισό 5^{ου} αι. π.Χ.¹⁴⁸

¹⁴⁶ Luce 1992: 270-271, εικ. 16.

¹⁴⁷ Goldman 1940: 466-468, εικ. 160, αρ. 3. Για την Αθηνά του Ενδοίου βλ. Brouskari 1974: 73, εικ. 134-135.

¹⁴⁸ Amandry 1972: 260-261, εικ. 4b.

ΤΥΠΟΣ VI (ΠΙΝΑΚΑΣ 44B)

AK 1854

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική. Με το αριστερό χέρι κρατά τύμπανο, το οποίο χτυπάει με το δεξί. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς πτερύγια, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και δηλώνεται με μικρή πλάτυνση. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Η μορφή φορά ποδήρη, απτύχωτο χιτώνα, ο οποίος καλύπτει εντελώς το σώμα, και απτύχωτο ιμάτιο που πέφτει στους ώμους.

Πηλός με προσμίξεις.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Η επιφάνεια έδρασης είναι ανοιχτή.

Διακόσμηση

Δεν σώζει διακόσμηση.

Εικ. 49. Από την Κάμειρο
α' μισό ή μέσα 5^{ου} αι. π.Χ.
(Blinkenberg 1931: πίν. 102, αρ. 2220)

Τον τύπο της καθιστής μορφής με τύμπανο (Τύπος VI) αντιπροσωπεύει ένα μοναδικό παράδειγμα από το Λειβήθριο άντρο. Παρόμοιο ειδώλιο από τάφο στην

Κάμειρο, όπου όμως η μορφή κάθεται σε θρόνο χωρίς ερεισίνωτο, χρονολογείται στο α΄ μισό ή τα μέσα του 5^{ου} αι. π.Χ. (εικ. 49).¹⁴⁹

¹⁴⁹ Blinkenberg 1931: 530-531, 537-538, πίν. 102, αρ. 2220, ο οποίος χρονολογεί το ειδώλιο στο α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ., ενώ ο Higgins 1954: 87, πίν. 38, αρ. 228 το χρονολογεί στα μέσα του αιώνα.

ΤΥΠΟΣ VII (ΠΙΝΑΚΑΣ 45A)

AK 1857

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική, με το αριστερό χέρι τοποθετημένο παράλληλα στα πλευρά, και την παλάμη χαλαρά ακουμπισμένη πάνω στον αριστερό μηρό. Με το δεξί χέρι στην κοιλιά κρατά μικρό ζώο, το οποίο αποδίδεται με το σώμα σε κατατομή προς τα δεξιά της μορφής και το κεφάλι κατ' ενώπιον. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε πλατιά, οριζόντια πτερύγια ορθογωνίου σχήματος. Η μορφή φορά ενδεχομένως πέπλο, ο οποίος σχηματίζει κάθετες πτυχές στο ύψος των μηρών, και ιμάτιο που πέφτει στους ώμους.

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά.

Διακόσμηση

Σώζει λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια.

Για το μοναδικό ειδώλιο του Τύπου VII δεν εντοπίστηκαν ακριβή παράλληλα. Λαμβάνοντας υπόψη τη χαλαρή τοποθέτηση της παλάμης, τον τρόπο που η μορφή αγκαλιάζει το ζώο, την απόδοση του ενδύματος με τις κάθετες πτυχές στο ύψος των μηρών, το γεγονός ότι το σώμα διαγράφεται ελαφρά κάτω από αυτό, θα μπορούσε να τοποθετηθεί στα μέσα του 5^{ου} αι. π.Χ. Τα πλατιά, ορθογώνια πτερύγια του ερεισίνωτου συναντώνται και στον Τύπο I – Ομάδα 18.

ΤΥΠΟΣ VIII (ΠΙΝΑΚΑΣ 45B)

AK 2067

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική. Με το αριστερό της χέρι κρατά κυλινδρικό κιβωτίδιο στα πλάγια, στο ύψος της κοιλιάς. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο χωρίς πτερύγια, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης της μορφής και ενσωματώνεται στον άνω κορμό. Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία. Η μορφή φορά απτύχωτο χιτώνα, κάτω από τον οποίο διαγράφεται το στρογγυλό στήθος, και μιάτιο που πέφτει συμμετρικά δεξιά και αριστερά στους ώμους.

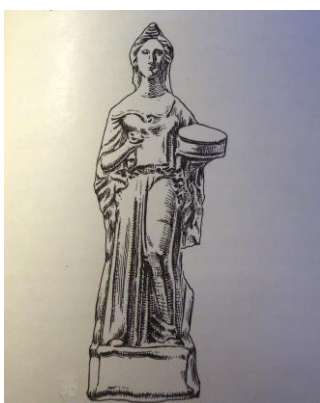
Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού.

Διακόσμηση

Σώζει λευκό επίχρισμα.

Εικ. 50. Από το ιερό της Δήμητρας στην Κνωσσό.
Μέσα 4^ο αι. π.Χ.
(Higgins 1973: σελ. 63, εικ. 21)

Εικ. 51. Από τη Θήβα (:)
Τέλη 5^ο αι. π.Χ.
(Higgins 1954: πίν. 118, αρ. 849)

Τον Τύπο VIII αντιπροσωπεύει ένα μοναδικό ειδώλιο από το Λειβήθριο άντρο, για το οποίο δεν εντοπίστηκαν ακριβή παράλληλα. Ο τρόπος με τον οποίο η μορφή κρατά το αντικείμενο θυμίζει όρθια γυναικεία μορφή από το ιερό της Δήμητρας στην Κνωσσό (**εικ. 50**), η οποία με το αριστερό χέρι κρατά κυλινδρικό κιβωτίδιο. Η μορφή φορά πέπλο με απόπτυγμα και, μολονότι η στάση και η απόδοση

της ενδυμασίας παραπέμπουν σε πρωϊμότερους χρόνους, το ειδώλιο τοποθετείται στα μέσα του 4^{ου} αι. π.Χ.¹⁵⁰ Ο τύπος είναι γνωστός στη Βοιωτία ήδη από τα τέλη του 5^{ου} – αρχές του 4^{ου} αι. π.Χ. Σε ορισμένα παραδείγματα η μορφή τραβά κομμάτι υφάσματος από το κυλινδρικό κιβωτίδιο, το οποίο κρατά στο ύψος του ώμου και όχι της κοιλιάς, και το φέρει κάτω από το δεξί της στήθος (εικ. 51).¹⁵¹

Στο ειδώλιο ΑΚ 2067 από το Λειβήθριο άντρο, στην αριστερή του πλευρά, πάνω από τους μηρούς, αποδίδεται δυσδιάκριτο στοιχείο. Σύμφωνα με τα παραπάνω ίσως πρόκειται για κομμάτι από ύφασμα, αν και αυτό δεν φαίνεται πολύ πιθανό. Αν το κυλινδρικό κιβωτίδιο ταυτιστεί με κίστη, θα μπορούσε να διατυπωθεί η υπόθεση ότι εικονίζεται φίδι, καθώς είναι γνωστό το μοτίβο με τα φίδια που βγαίνουν από τη *cista mystica*, την ιερή κίστη που σχετιζόταν με τη λατρεία της Δήμητρας και του Διονύσου.¹⁵²

¹⁵⁰ Higgins 1973: 62-63, εικ. 21, πίν. 34, αρ. 36a-c, ο οποίος αναφέρει ότι παρόμοια ειδώλια που έχουν βρεθεί στη Βοιωτία και την Ποσειδωνία συνδέονται με τη Δήμητρα. Για παρόμοια ειδώλια από την Κρήτη βλ. Leyenaar-Plaisier 1979: 53, πίν. 18, αρ. 91-92, το πρώτο χρονολογείται στο β' τέταρτο του 4^{ου} αι. π.Χ. και το δεύτερο με την πεπονοειδή κόμμωση στο β' μισό του 4^{ου} αι. π.Χ.

¹⁵¹ Leyenaar-Plaisier 1979: 34, πίν. 10, αρ. 54. Higgins 1954: 226-227, πίν. 118, αρ. 849, 851.

¹⁵² Για τη *cista mystica* βλ. Otto 1869: 317-334. Για το φίδι ως φύλακας του οίκου, των ιερών και των τάφων, με θεραπευτικές και μαγικές ιδιότητες και σύμβολο της γονιμότητας και της αναγέννησης, αλλά και για τη σχέση του με τη διονυσιακή λατρεία βλ. San Cristóbal 2015: 167-184.

ΤΥΠΟΣ ΙΧ (ΠΙΝΑΚΑΣ 46)

AK 1607, 1608, 2071 & 2073

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς. Κρατά κιβωτίδιο ορθογωνίου σχήματος, το οποίο είναι ακουμπισμένο πάνω στα γόνατά της. Το κεφάλι κλίνει ελαφρά προς τα κάτω. Κάθεται σε κάθισμα κυβικού σχήματος χωρίς ερεισίνωτο (**εικ. 52**). Τα πόδια λυγίζουν σχηματίζοντας γωνία και τα πέλματα πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου σχήματος. Τα χαρακτηριστικά του ωοειδούς προσώπου αποδίδονται πλαστικά. Η μορφή φορά ποδήρη, χειριδωτό χιτώνα, ζωσμένο ψηλά, κάτω από το στήθος, ο οποίος σχηματίζει V ανάμεσα στο στήθος και κάθετες πτυχώσεις, κάτω από τις οποίες διαγράφεται το σώμα. Επίσης, ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη. Τα μαλλιά δένονται σε κρωβύλο πάνω από το μέτωπο και καλύπτουν τα αυτιά.

Εικ. 52. Ειδώλιο AK 1607 από το Λειβήθριο άντρο.
(από προσωπική φωτογράφιση)

Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Τα AK 1607 & 1608 είναι ανοιχτά στην επιφάνεια έδρασης και έχουν μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πίσω όψη.

Διακόσμηση

Σώζουν λευκό επίχρυσμα στην επιφάνεια και ερυθρό χρώμα στο κιβωτίδιο.

Το ζώσιμο του πέπλου ή του χιτώνα που γίνεται ψηλότερα από τη μέση¹⁵³ και ο τύπος της κόμμωσης με τον μεγάλο, φαρδύ πλόκαμο που ταυτίζεται με κρωβύλο στο πάνω μέρος του κεφαλιού συνηθίζονται στον 4^ο αι. π.Χ.¹⁵⁴ Η κόμμωση αυτή απαντά σε ειδώλια παιδικών μορφών και ιδιαίτερα κοριτσιών και χρονολογείται από τα τέλη του 4^{ου} αι. π.Χ. έως και τα αυτοκρατορικά χρόνια¹⁵⁵, αν και παρόμοια απόδοση τοποθετείται ήδη στο β' τέταρτο του 4^{ου} αι. π.Χ.¹⁵⁶

Οδεύοντας προς τους πρώιμους ελληνιστικούς χρόνους, μολονότι η ιερατική στάση και ο θρόνος με τις απολήξεις στο ερεισίνωτο επιμένουν, εμφανίζεται το κάθισμα σε σχήμα κύβου, χωρίς ερεισίνωτο. Η στάση των μορφών είναι περισσότερο άνετη και ο τρόπος που κρατούν τις προσφορές στην αγκαλιά τους ή πλάγια στον μηρό περισσότερο φυσικός, παραπέμποντας στην στιγμή που οι αναθέτριες κάθονταν και κρατούσαν τις προσφορές τους πριν τις δώσουν στη θεότητα.¹⁵⁷ Όπως έχει ήδη αναφερθεί (βλ. Τύπος I – Ομάδα 19), το κεφάλι είναι μικρό σε σχέση με το σώμα, το οποίο αποκαλύπτεται κάτω από το ένδυμα.¹⁵⁸

¹⁵³ Πέππα-Παπαϊωάννου 1985: 185.

¹⁵⁴ Πέππα-Παπαϊωάννου 1985: 47, 173, πίν. 31, αρ. Α131.

¹⁵⁵ Τσάκαλου-Τζαναβάρη 2002: 204, πίν. 95β, για μεταγενέστερα ειδώλια που χρονολογούνται στον 2^ο αι. π.Χ.

¹⁵⁶ Leyenaar-Plaisier 1979: 37, 53, πίν. 18, αρ. 91.

¹⁵⁷ Merker 2000: 43-44.

¹⁵⁸ Goldman & Jones. 1942: 399.

ΤΥΠΟΣ X (ΠΙΝΑΚΑΣ 47)

AK 2066

Περιγραφή

Γυναικεία μορφή καθισμένη σε θρόνο σε στάση μετωπική. Με το αριστερό χέρι κάτω από το αριστερό στήθος κρατά μικρό ελάφι, το οποίο αποδίδεται σε κατατομή προς τα δεξιά της μορφής. Ο θρόνος σχηματίζει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος των ώμων της μορφής και απολήγει σε διπλά περύγια που κοσμούνται με ανάγλυφα ανθέμια. Η μορφή φορά χιτώνα, ο οποίος σχηματίζει V ανάμεσα στο στήθος και πλούσιες πτυχώσεις, κάτω από τις οποίες διαγράφεται το σώμα. Τα μαλλιά πέφτουν κυματιστά στους ώμους.

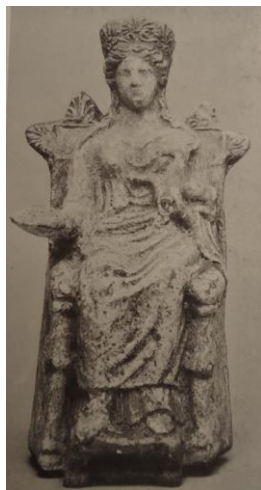
Πηλός καθαρός.

Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η μπροστινή όψη είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι χειροποίητη. Το ειδώλιο είναι κοίλο εσωτερικά μέχρι το ύψος του λαιμού. Έχει μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πίσω όψη.

Διακόσμηση

Δεν σώζει διακόσμηση.

Εικ. 53. Αγνώστης προέλευσης.
Μέσα 4^ο αι. π.Χ.
(Higgins 1954: πίν. 129, αρ. 889)

Πρόκειται για το μοναδικό παράδειγμα από το σύνολο του υλικού στο Λειβήθριο άντρο που αντιπροσωπεύει τον Τύπο X και με το οποίο κλείνει η

τυπολογική παρουσίαση του εν λόγω υλικού. Πανομοιότυπο ειδώλιο από τη Βοιωτία που εικονίζει τη θεά Άρτεμη να κρατά με το αριστερό χέρι μικρό ελάφι και με το προτεταμένο δεξί φιάλη δείχνει τον τύπο στον οποίο ανήκει το αποσπασματικά σωζόμενο ειδώλιο από το Λειβήθριο άντρο (**εικ. 53**). Παρά τις διαφορετικές απόψεις που έχουν διατυπωθεί, το ειδώλιο της Άρτεμης φαίνεται να έχει κατασκευαστεί στη Βοιωτία στα μέσα του 4^{ου} αι. π.Χ.¹⁵⁹ Η πλαστική απόδοση του σώματος που διαγράφεται κάτω από τις πλούσιες πτυχώσεις του ενδύματος, το ενδιαφέρον για την αποτύπωση των λεπτομερειών και η προσπάθεια για την κατάκτηση της τρίτης διάστασης συνάδουν με τη γενική διαπίστωση ότι από τα μέσα του 4^{ου} αι. π.Χ. οι κοροπλάστες άρχισαν να κινούνται προς τον ρεαλισμό, εστιάζοντας στα ζητήματα της φόρμας.¹⁶⁰

¹⁵⁹ Higgins 1954: 238, πίν. 129, αρ. 889. Higgins 1967: 80, πίν. 34B, όπου παρατηρεί ότι στο πρόσωπο της μορφής αποτυπώνονται οι επιδράσεις της σχολής του Πραξιτέλη.

¹⁶⁰ Bell 1981: 41.

4. Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΜΟΡΦΩΝ

ΟΙ ΕΝΘΡΟΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Τα πήλινα ειδώλια αποτελούσαν παιδικά παιχνίδια, δώρα, έργα τέχνης, διακοσμητικά, προστατευτικά ή αποτροπαϊκά αντικείμενα στα σπίτια, αναθήματα σε ιδιωτικά και δημόσια ιερά, και κτερίσματα, αφιερώματα στον νεκρό και τις χθόνιες θεότητες. Καθοριστικό παράγοντα για την εκάστοτε ερμηνεία τους αποτελεί ο τόπος εύρεσής τους, μιας και οι τύποι που εντοπίζονται στα σπίτια, τα ιερά και τους τάφους είναι κοινοί.¹⁶¹ Τα ειδώλια που αποκαλύπτονται στα ιερά αποτελούν αναθήματα, συμβολικές προσφορές των πιστών, και ως τέτοιες ρίχνουν φως στο ζήτημα της λατρείας και τις τελετουργίες, καθώς ο μεγάλος αριθμός που έχει αποκαλυφθεί δείχνει ότι η προσφορά τους συνιστούσε βασική τελετουργική πράξη, και τα ίδια αποτελούσαν σημαντικούς φορείς πνευματικής έκφρασης.¹⁶²

Η ποικιλία που χαρακτηρίζει τους τύπους των αναθηματικών ειδωλίων γεννά ερωτήματα σχετικά με τον μηχανισμό που τους διαμόρφωνε και τους λόγους που οδηγούσαν στην επιλογή τους. Είναι πιθανό οι ιερείς να επέλεγαν τους τύπους και να προμηθεύονταν τις ποσότητες των ειδωλίων από τα εργαστήρια, καθώς μάλιστα φαίνεται πιθανό οι πωλήσεις των αναθημάτων να προσέφεραν κέρδος στο ιερό. Επίσης, οι τεχνίτες θα μπορούσαν ενδεχομένως να επιλέγουν τους τύπους βάσει των γνώσεων και των ικανοτήτων τους, καθώς και των διαθέσιμων υλικών, και στη συνέχεια να προωθούσαν τα ειδώλια στην αγορά από το εργαστήριο ή κάποιο κατάστημα. Ίσως πάλι η επιλογή καθοριζόταν από τους αγοραστές – πιστούς βάσει των προτιμήσεών τους.¹⁶³

Τα γυναικεία ειδώλια που έχουν εντοπιστεί κατά καιρούς στα ιερά είναι περισσότερα από τα ανδρικά, γεγονός που εξηγείται αν ληφθεί υπόψη ότι οι γυναίκες

¹⁶¹ Τσάκαλου-Τζαναβάρη 2002: 217.

¹⁶² Huysecom-Haxhi 2009: 599.

¹⁶³ Merker 2000: 325-326. Ειδικά για το ενδεχόμενο να πωλούνταν αναθήματα στα ιερά η Merker αναφέρει την περίπτωση ενός κενού χώρου στο ιερό της Δήμητρας και Κόρης στην Κόρινθο, ο οποίος ίσως χρησίμευε για την πώληση αναθημάτων, βλ. Merker 2000: 326, υποσημ. 29-30.

ασκούσαν την καθημερινή λατρεία, ότι η ζωή τους σηματοδοτούνταν από γεγονότα όπως η εφηβεία, ο γάμος, ο τοκετός, τα οποία σχετίζονταν με μία σειρά από τελετές που συνοδεύονταν από τέτοιου είδους προσφορές, καθώς και ότι οι γυναίκες θεωρούνταν περισσότερο θρησκευόμενες και προληπτικές από τους άνδρες. Επίσης, υπήρχε η πεποίθηση ότι οι γυναικείες θεότητες βρίσκονταν περισσότερο κοντά στους ανθρώπους και ειδικότερα στις γυναίκες και τα παιδιά.¹⁶⁴

Ανάμεσα στους τύπους των ειδωλίων που παριστάνουν γυναικείες μορφές αυτός της ένθρονης υπήρξε ιδιαίτερα προσφιλής σε ολόκληρη τη μεσογειακή λεκάνη, όπως φαίνεται από τα πολυάριθμα παραδείγματα που έχουν εντοπιστεί σε διάφορες περιοχές, και προέρχονται από σπίτια, ιερά και τάφους. Ο συντηρητισμός που τον χαρακτηρίζει και η μονότονη πορεία που ακολουθεί στην εξέλιξή του ενδεχομένως οφείλονται σε θρησκευτικούς λόγους. Ορισμένοι μάλιστα ισχυρίζονται ότι τα ειδώλια που ανήκουν στον εν λόγω τύπο αποτελούσαν κειμήλια. Ο Robinson αναφερόμενος στον μεγάλο αριθμό πρωϊμότερων παραδειγμάτων αυτού του τύπου σε τάφους του 4^{ου} αι. π.Χ. στην Όλυνθο εξηγεί το γεγονός χρησιμοποιώντας τον όρο «επαρχιακός σωβινισμός»: οι κάτοικοι που παρέμειναν στην πόλη μετά το 479 π.Χ., ίσως οι Βοιωτοί, βρισκόμενοι σε υποδεέστερη θέση θα επέμεναν στα απομεινάρια του παρελθόντος τους εμμένοντας σε ξεπερασμένες μόδες. Όταν οι μήτρες φθείρονταν, κατασκεύαζαν νέες που να μοιάζουν όσο το δυνατόν περισσότερο με τις προηγούμενες, συντηρώντας έτσι μία αρχαϊζουσα τάση, σαν να τους είχε ανατεθεί να επαναλαμβάνουν παλιές φόρμες, την στιγμή που θα μπορούσαν να τις κατασκευάσουν διαφορετικά, δεδομένου ότι άλλοι, σύγχρονοι τύποι ειδωλίων παρουσιάζουν καινοτόμες ιδέες και τεχνικές.¹⁶⁵

Το βασικό ερώτημα που τίθεται και έχει απασχολήσει την έρευνα είναι το εξής: ποιές είναι αυτές οι μορφές; Ποιές γυναίκες παριστάνουν; Πρόκειται για θεές ή θνητές; Η έντονη παρουσία τους ως αναθήματα σε ιερά διαφορετικών μεταξύ τους θεοτήτων έχει προκαλέσει μεγάλη συζήτηση στην έρευνα σχετικά με την ερμηνεία

¹⁶⁴ Huysecom-Haxhi 2009: 599. Τσακάλου-Τζαναβάρη 2002: 218. Amandry 1984: 409, όπου σημειώνει ότι σε όλα τα ιερά των Νυμφών που έχουν ερευνηθεί τα ειδώλια που παριστάνουν γυναικείες μορφές αποτελούν την πλειονότητα, όπως άλλωστε διαπιστώνεται και στα ιερά άλλων γυναικείων θεοτήτων, όπως στην Ακρόπολη των Αθηνών, το Ηραίο της Περαχώρας, το Ηραίο του Άργους, το ιερό της Άρτεμης Ορθίας κ.ά. Αυτά τα ειδώλια ανήκουν σε συνηθισμένους τύπους και τις περισσότερες φορές κανένα χαρακτηριστικό στοιχείο δεν τα διαχωρίζει, ώστε να επιτρέπεται η ταύτιση ή ο σύνδεσμός τους με τις Νύμφες. Blinkenberg 1931: 34-35, 39.

¹⁶⁵ Robinson 1952: 51-52. Goldman & Jones: 1942: 376-377.

τους. Σύμφωνα με την επικρατούσα άποψη, οι μορφές αυτές μπορούν να ερμηνευθούν ως θεϊκές όταν φέρουν διακριτικά σύμβολα που παραπέμπουν, με βάση τις φιλολογικές πηγές και τη θρησκευτική εικονογραφία, σε μία συγκεκριμένη θεότητα.¹⁶⁶ Οι περιπτώσεις αυτές είναι ωστόσο συντριπτικά λιγότερες σε σύγκριση με εκείνες των ειδωλίων που δεν φέρουν τέτοια σύμβολα, και επομένως δεν οδηγούν σε τέτοιου είδους ταυτίσεις.¹⁶⁷ Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση του Λειβήθριου άντρου, όπου τα 247 από τα 282 ειδώλια που εξετάζονται στην παρούσα μελέτη ανήκουν σε τύπους που δεν φέρουν διακριτικά σύμβολα.

Το σπήλαιο στον Ελικώνα, από το οποίο προέρχεται το υλικό που παρουσιάστηκε, ανήκει στις περιπτώσεις των ιερών όπου, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η ασκούμενη λατρεία ταυτίστηκε, βάσει επιγραφών, με αυτή των Λειβηθρίδων Νυμφών και της Νύμφης Κορώνειας. Η ταύτιση αυτή είναι εξαιρετικά βοηθητική, καθώς δημιουργεί ένα ασφαλές πλαίσιο ερμηνείας των μορφών που αναπαριστούν τα ειδώλια που εξετάζονται. Οι Νύμφες, θεότητες των βουνών, των δέντρων, των λιμνών και των πηγών ήταν πολύ δημοφιλείς στον αρχαίο ελληνικό κόσμο.¹⁶⁸ Ο διαχωρισμός ανάμεσα στις θνητές γυναίκες και τις Νύμφες δεν ήταν σαφής για τους Έλληνες και η λέξη «Νύμφη» μπορεί να αναφέρεται σε μία δευτερεύουσας σημασίας θεά, σε μία ώριμη και σεβάσμια γυναίκα ευγενικής καταγωγής ή σε μία νύφη την περίοδο λίγο πριν ή μετά το γάμο της. Η ετυμολογία της λέξης δεν είναι γνωστή, αλλά έχει εκφραστεί η σκέψη ότι σχετίζεται με το λατινικό «nubo», που σημαίνει παντρεύομαι.¹⁶⁹ Οι Νύμφες πιστεύεται ότι συνέβαλαν στην ανατροφή των νέων, τη μετάβαση των κοριτσιών στην ενηλικίωση, κατά το γάμο τους και τον τοκετό.¹⁷⁰ Η λατρεία τους ταυτίστηκε κυρίως με τους αγροτικούς πληθυσμούς και όχι με τις ανώτερες κοινωνικές τάξεις, και οι ίδιες βρισκόνταν ενδεχομένως πιο κοντά στην καθημερινή ζωή των γυναικών από ό, τι οι κύριες θεότητες.¹⁷¹

¹⁶⁶ Μόρτζος 1985: 95. Ωστόσο, υπάρχουν περιπτώσεις που μελετητές έχουν ταυτίσει ένθρονες γυναικείες μορφές που δεν φέρουν διακριτικά σύμβολα με συγκεκριμένες θεές, λαμβάνοντας υπόψη τη γενική διαπίστωση ότι ίδιοι τύποι ειδωλίων απεικόνιζαν διαφορετικές μεταξύ τους θεότητες ή ότι η ταυτότητα της θεότητας δεν είχε διαμορφωθεί, βλ. Huysecom-Haxhi 2009: 574-575, όπου αναφέρονται περιπτώσεις ένθρονων γυναικείων μορφών χωρίς διακριτικά σύμβολα που ταυτίζονται με συγκεκριμένες θεές, όπως η Ήρα, η Δήμητρα και η Άρτεμις.

¹⁶⁷ Huysecom-Haxhi 2009: 574. Blinkenberg 1931: 28.

¹⁶⁸ LIMC VIII 1997: λ. Nymphai 891-892 (Halm-Tisserant & Siebert). Larson 2007: 153.

¹⁶⁹ Larson 2001: 3 και υποσημ. 1 για την ετυμολογία της λέξης, όπου και βιβλιογραφία.

¹⁷⁰ Larson 2007: 154. Παπαχατζής 1978: 6.

¹⁷¹ Larson 2001: vii.

ΟΙ ΕΝΘΡΟΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ
ΠΟΥ ΦΕΡΟΥΝ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ

Η Κυβέλη

Από το σύνολο των ειδωλίων που μελετήθηκε δέκα μορφές κρατούν λιοντάρι (Τύπος II – Ομάδες 1 – 4) και μία τύμπανο (Τύπος VI), σύμβολα που παραπέμπουν στην Κυβέλη.¹⁷² Η Matar Kybileya, η Μητέρα των Βουνών, ήταν η σημαντικότερη θεά του φρυγικού πανθέου. Πρώτοι οι Ίωνες υιοθέτησαν τη λατρεία της και ήδη από τον 6^ο αι. π.Χ. τη διέδωσαν στους υπόλοιπους Έλληνες, όπως υποδεικνύουν τα πολυάριθμα αναθηματικά ανάγλυφα και ειδώλια που αναπαριστούν τη θεά και έχουν εντοπιστεί σε σπίτια, ιερά και τάφους. Κατά την κλασική περίοδο συγχωνεύτηκε με τη Γαία, τη Δήμητρα και κυρίως τη Ρέα, ενώ ανήκει στην ίδια ομάδα θεοτήτων με τον Διόνυσο, τον Πάνα και τις Νύμφες, οι οποίες σχετίζονταν άμεσα με το θυμικό και λατρεύονταν σε εκστατικές τελετουργίες.¹⁷³

Η Μεγάλη Μητέρα συνοδεύεται από το λιοντάρι, το οποίο συμβολίζει τη δύναμη και την εξουσία της, τις εκστατικές τελετουργίες των πιστών της και υπαινίσσεται την ανατολική καταγωγή της.¹⁷⁴ Το τύμπανο δηλώνει τη μουσική που παιζόταν με κρουστά όργανα από τους πιστούς στις τελετουργίες που λάμβαναν χώρα προς τιμήν της και αποτελεί ελληνική προσθήκη στην εικονογραφία της.¹⁷⁵

Η λατρεία της ήταν ευρέως διαδεδομένη και είχε μεγαλύτερη απήχηση στις γυναίκες¹⁷⁶ ως προστάτιδα του οίκου και των αγαθών του,¹⁷⁷ καθώς και των μητέρων, όπως υποδεικνύεται λόγου χάρι από αναθηματική στήλη από τον Πειραιά, η οποία προσφέρεται στη θεά και φέρει την επιγραφή *ὑπὲρ τῶν παιδίων*, από αναθηματικά

¹⁷² LIMC VIII, 1997: λ. Kybele 744-746 (Simon).

¹⁷³ Larson 2007: 170-171. Roller 1999: 143-144, 157, 169-177.

¹⁷⁴ Roller 1999: 148 και υποσημ. 13.

¹⁷⁵ Larson 2007: 171. Roller 1999: 148-151. Υπάρχουν παραδείγματα επιτύμβιων στηλών όπου εικονίζεται γυναίκα που κρατά τύμπανο, όπως η επιτύμβια στήλη από τον Πειραιά, όπου εικονίζεται νεαρή πεπλοφόρος που κρατά τύμπανο και κατευθύνεται προς τη Χαιρεστράτη, την πρόπολο, ιέρεια της Κυβέλης, βλ. Lugouri-Tolia 2008: 208. Βλ. επίσης Roller 1999: 183-184 και υποσημ. 163, όπου αναφέρει ότι αυτά τα παραδείγματα επιτύμβιων στηλών φανερώνουν την προτίμηση των γυναικών στη λατρεία της Κυβέλης και την επιθυμία της οικογένειας των νεκρών να τονίσουν τη θέση τους ως έριες της θεάς.

¹⁷⁶ Roller 1999: 182-184.

¹⁷⁷ Shapiro 2008: 212.

ειδώλια της θεάς στον τύπο της κουροτρόφου, αλλά και από το λατρευτικό άγαλμά της στο ιερό της Ειλειθυίας, θεάς του τοκετού, στο Άργος.¹⁷⁸

Η Αφροδίτη

Τέσσερις μορφές κρατούν περιστέρι (Τύπος III). Το περιστέρι θεωρείται σύμβολο της Αφροδίτης και προσφερόταν ως ανάθημα στα ιερά της.¹⁷⁹ Η θεά του έρωτα λατρευόταν ιδιαίτερα από τις γυναίκες ως προστάτιδα της ερωτικής ένωσης και του γάμου, και εγγυήτρια της αρμονίας και της γονιμότητας. Επίσης, υπήρχε η πεποίθηση ότι φρόντιζε για την ευτυχία των παιδιών και το πέρασμα από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση και ότι ενίσχυε τη συνοχή της κοινότητας.¹⁸⁰

Ωστόσο, ο εντοπισμός μεγάλου αριθμού ειδωλίων τα οποία απεικονίζουν όρθιες ή καθιστές γυναικείες μορφές που κρατούν πτηνό σε ιερά της Δήμητρας, της Ήρας, της Αθηνάς και της Άρτεμης θέτουν υπό αμφισβήτηση αυτή την ερμηνεία.¹⁸¹ Σύμφωνα με ορισμένους παραπέμπει στον κόσμο του οίκου, των γυναικών και των παιδιών, όπως φαίνεται από την ταφική εικονογραφία της κλασικής και ελληνιστικής εποχής, λόγου χάρι από τοιχογραφία σε μακεδονικό τάφο, όπου εικονίζεται περιστέρι στο εσωτερικό γυναικωνίτη.¹⁸²

¹⁷⁸ Roller 1999: 158-159. Για την στήλη βλ. Vermaseren 1982: 92-93, πίν. LXXVIII, αρ. 308. Για το άγαλμα από το Άργος βλ. Charitonidis 1954: 414-416, εικ. 1.

¹⁷⁹ LIMC II, 1984: λ. Aphrodite 2-4 (Delivorrias). Machaira 2008: 122. Για ειδώλια πανομοιότυπα με αυτά από το Λειβήθριο άντρο, τα οποία ερμηνεύονται ως απεικονίσεις της Αφροδίτης, βλ. Pisani 2006: 281, πίν. 26a (από Κόρινθο), Τζουβάρα-Σούλη 1979: 47-48, εικ. 19α-γ, 22α, 22γ (για ειδώλια και μήτρα από την Άρτα, που χρονολογούνται στον 5^ο και 4^ο αι. π.Χ.).

¹⁸⁰ Delivorrias 2008: 107. Larson 2007: 114, 125, όπου διευκρινίζει ότι ο γάμος προστατεύεται από την Αφροδίτη όχι με την έννοια των κοινωνικών του προεκτάσεων, αλλά της ερωτικής συνεύρεσης και της σύλληψης των παιδιών.

¹⁸¹ Huyscom-Haxhi 2009: 575-576, όπου επιχειρηματολογεί παρατηρώντας ότι, αν ίσχυε αυτή η ερμηνεία, στο Αρτεμίσιο της Θάσου θα είχαν εντοπιστεί 167 ειδώλια της Αφροδίτης και κανένα της Άρτεμης, και θεωρεί περισσότερο εύστοχη την ερμηνεία του ως συμβόλου νεότητας. Alroth 1989: 66, όπου αναφέρει ότι οι καθιστές μορφές που κρατούν περιστέρι απεικονίζουν πιθανότατα την Αφροδίτη, γεγονός που αμφισβητεί όσον αφορά στις όρθιες μορφές. Laumonier 1956: 55, όπου αναφέρει ότι η μορφή που κρατά πτηνό μπορεί να είναι η Αφροδίτη ή η Ήρα. Επίσης, θεωρεί ότι η μορφή με το λιοντάρι μπορεί να είναι η Κυβέλη ή η Ήρα.

¹⁸² Huyscom-Haxhi & Muller 2007: 239. Για τον τύμβο Α, τάφος II βλ. Βοκοποπούλου 1990: 44, σχ. 15, πίν. 2, εικ. 2, 23β-24α.

Πάντως, το περιστέρι, ως σύμβολο γονιμότητας, σχετίζεται γενικά με τις κουροτρόφους θεότητες¹⁸³ και ως τέτοιο εκτός από γονιμικό είχε και χθόνιο χαρακτήρα.¹⁸⁴ Κατά την αρχαιότητα, η μεγάλη θνησιμότητα των επίτοκων γυναικών και οι κίνδυνοι που απειλούσαν τη ζωή των βρεφών και των μικρών παιδιών, οδήγησαν στην πεποίθηση ότι χθόνιες δυνάμεις έλεγχαν τη σύλληψη και τον τοκετό.¹⁸⁵ Οι επίτοκες ή αρτίτοκες γυναίκες προσπαθούσαν να εξασφαλίσουν την ευμένεια των χθόνιων αυτών θεοτήτων. Μετά τη γέννηση την προστασία της μητέρας και του παιδιού, η υγεία του οποίου στα πρώτα χρόνια της ζωής του ήταν ευάλωτη, αναλάμβαναν οι κουροτρόφοι θεότητες, οι οποίες ήταν εξίσου σκληρές με τις θεές του τοκετού.¹⁸⁶ Στη Βοιωτία τόσο οι Νύμφες, όσο και η Κυβέλη, η Αφροδίτη και η Άρτεμις, που ταυτίστηκε με την Ειλείθια, λατρεύονταν ως κουροτρόφοι.¹⁸⁷

Η Άρτεμις

Δεκατρείς μορφές κρατούν ελάφι (Τύπος V & Τύπος X), το αγαπημένο ζώο της Άρτεμις.¹⁸⁸ Ο Όμηρος αναφέρει την Άρτεμη και τις Νύμφες ως μία παρέα κοριτσιών που τριγυρνούν στους αγρούς και τα βουνά (*Οδύσσεια* 6.102-9). Ενδεχομένως, η θεά υπήρξε αρχικά και η ίδια Νύμφη, η οποία στη συνέχεια διαφοροποιήθηκε από τις υπόλοιπες. Η Άρτεμις κινείται στα όρια μεταξύ πόλεων, κυρίως στην περιφέρεια, κοντά σε λιμάνια και περάσματα βουνών, όπου ένα ποτάμι ή μία πηγή ορίζει ένα σύνορο, είναι κυρίαρχος της υπαίθρου και αγαπημένη θεά των αγροτικών πληθυσμών.

Συνοδεύεται από τα προσωύμια Λοχία και Ειλείθια και θεωρείται προστάτιδα της εγκυμοσύνης και του τοκετού. Αυτή ήταν που βοήθησε τη μητέρα

¹⁸³ Μπoσνάκης 2014: 170. Στη Μοργαντίνα περιστέρι κρατά η Περσεφόνη, βλ. Bell 1981: 84-85. Με την Κόρη, επίσης, συνδέεται το περιστέρι στην εικονογραφία των πήλινων πλακών από τους Λοκρούς, βλ. Merker 2000: 43. Για τη σύνδεση του τύπου της γυμνής, καθήμενης, γυναικείας μορφής που κρατά περιστέρι στην Κω με την Κόρη βλ. Μπoσνάκης 2014: 170-173, όπου η Κόρη σχετίζεται με την Αφροδίτη εξαιτίας των ζωογόνων και αναγεννητικών δυνάμεών της.

¹⁸⁴ Machaira 2008: 122.

¹⁸⁵ Τσάκαλου-Τζαναβάρη 2002: 220. Παπαχατζής 1978: 1.

¹⁸⁶ Παπαχατζής 1978: 6-8, 10-12, 14, 16-18, 22-23.

¹⁸⁷ Hatzisteliou-Price 1978: 133-136.

¹⁸⁸ LIMC II, 1984: λ. Artemis 618 -620, 748 (Kahil & Icard). Huyssecom-Haxhi & Muller 2007: 235. Alroth 1989: 66.

της Λητώ να φέρει στη ζωή τον αδερφό της Απόλλωνα. Όπως και οι Νύμφες, έχει ιδιαίτερη σχέση με το υγρό στοιχείο, ενώ το νερό παίζει πρωτεύοντα ρόλο στις τελετουργίες, καθώς ταυτίζεται με την κάθαρση. Επίσης, ως *λυσίζωνος* προστατεύει τις νεαρές παρθένες και τις οδηγεί στον γάμο και την τεκνοποίηση. Ως θεά της γονιμότητας βοηθάει τα ζευγάρια να συλλάβουν και ως κουροτρόφος και προστάτιδα της παιδικής ηλικίας αναλαμβάνει τα παιδιά μετά τη γέννησή τους και τα συνοδεύει μέχρι την ενηλικίωσή τους, προετοιμάζοντας τα κορίτσια να αναλάβουν τον ρόλο της συζύγου και της μητέρας και τα αγόρια τον ρόλο του πολίτη, εξασφαλίζοντας έτσι την ευμάρεια και την ασφάλεια της πόλης.¹⁸⁹

Μεγάλος αριθμός ειδωλίων που συνδέονται με την Άρτεμη και την Αφροδίτη έχει εντοπιστεί σε ιερά όπου λατρεύονταν άλλοι θεοί. Η από κοινού παρουσία των δύο θεοτήτων στα ιερά εξηγείται από τα ζητήματα της γονιμότητας και της κυριαρχίας στη φύση, με τα οποία αυτές συνδέονταν.¹⁹⁰ Έχει διατυπωθεί η άποψη ότι μετά τον 6^ο αι. π.Χ., με την έναρξη της μαζικής παραγωγής των ειδωλίων με μήτρα, η δημοτικότητα ενός τύπου εξαρτιόταν από την ομορφιά και την ευκολία κατασκευής του. Οι τύποι που κατασκευάζονταν από μήτρα και ήταν δημοφιλείς ως θρησκευτικές προσφορές επαναλαμβάνονταν από τους ειδωλοπλάστες και αφιερώνονταν από τους πιστούς χωρίς αυτοί να ενδιαφέρονται για την ταυτότητα και το φύλο της θεότητας στην οποία απευθύνονταν. Επομένως, οι πιστοί μπορούσαν να προσφέρουν αφιερώματα σε θεότητα άλλη από αυτή που λατρευόταν στο ιερό, όπως επίσης και ειδώλια που ανήκαν σε μία θεότητα να τα αφιερώσουν σε κάποια άλλη.¹⁹¹ Η προσφορά αναθημάτων που παρίσταναν μία θεότητα σε άλλη θεότητα συναντάται και σε περιπτώσεις αγαλμάτων. Οι θεοί όφειλαν να είναι φιλόξενοι και να υποδέχονται

¹⁸⁹ Huysecom-Haxhi 2009: 599-604, για την ταυτότητα της Άρτεμης στη Θάσο. Vikela 2008: 79-87, όπου και πληροφορίες για τη λατρεία της Άρτεμης στα σημαντικά ιερά της Αττικής στη Βραυρόνα και τη Μουνιχία και τα *Άρκτεια*, βλ. σελ. 82-87. Παλαιοκρασσά 1991: 92-96. Larson 2007: 106-108. Larson 2001: 107-110. Μπόνιας 1998: 111.

¹⁹⁰ Alroth 1989: 111-113, όπου παρατηρεί επίσης ότι τα ειδώλια των δύο θεοτήτων παράγονταν μαζικά, ήταν εύκολο να αγοραστούν, και, ως εκ τούτου, υπάρχουν περιπτώσεις όπου προσφέρονταν χωρίς να έχουν σχέση με τη θεότητα που τα παραλαμβάνει. Για τον μεγάλο αριθμό ειδωλίων που ταυτίζονται με την Άρτεμη και την Αφροδίτη σε ιερά όπου λατρεύονταν άλλες θεότητες βλ. Luce 1992: 272.

¹⁹¹ Luce 1992: 274-275 και υποσημ. 19. Πέππα-Παπαϊωάννου 1985: 212. Stillwell 1952: 7-9. Davidson 1952: 12, 17, όπου διατυπώνει την άποψη ότι αυτό που ενδιέφερε ήταν η προσφορά. Τα αντικείμενα αφιερώνονταν όχι εξαιτίας της σχέσης τους με το ιερό, αλλά βάσει της προτίμησης και της αγοραστικής ικανότητας του αναθέτη.

άλλες θεότητες στα ιερά τους.¹⁹² Η ποικιλία των τύπων που προσφέρονταν εξηγείται αν ληφθεί υπόψη ότι η προσφορά ενός ειδωλίου δεν αποτελεί μία απλή, τυπική πράξη, αλλά συνιστά προσωπικό ζήτημα του αναθέτη που εκφράζεται σε δημόσιο χώρο, μία προσωπική ερμηνεία του τελετουργικού από τον πιστό, ο οποίος επικοινωνεί μέσω αυτής της πράξης με τη θεότητα.¹⁹³

Μορφές με άλλα σύμβολα

Δύο μορφές (Τύπος IV – Ομάδα 1 & Ομάδα 2) πιθανόν κρατούσαν άνθος ή καρπό. Τα άνθη συμβολίζουν τη νεότητα και την ομορφιά, όπως επίσης, την ερωτική ένωση και τον γάμο. Οι καρποί παραπέμπουν στη γονιμότητα, τη ζωή και την αναγέννηση. Δεν μπορεί να διευκρινιστεί αν πρόκειται για σύμβολα θεοτήτων που σχετίζονται με τον γάμο, τις γαμήλιες τελετές και τη γονιμότητα ή προσφορές των πιστών προς αυτές.¹⁹⁴

Μία μορφή (Τύπος VIII) κρατά κυλινδρικό κιβωτίδιο και τέσσερις (Τύπος IX) ορθογώνιο. Τα κιβωτίδια εμφανίζονται συχνά στους γαμικούς λέβητες και συνδέονται με τους γάμους. Ίσως πρόκειται για γαμήλια δώρα. Δεν είναι σαφές αν οι μορφές που τα κρατούν είναι θεϊκές ή θνητές, αν πρόκειται για νύφες ή παρευρισκόμενες στη γαμήλια τελετή.¹⁹⁵ Στη Βοιωτία οι πεπλοφόροι που κρατούν πυξίδες έχουν ερμηνευτεί ως θνητές συνοδοί της νύφης.¹⁹⁶

Μία μορφή (Τύπος X) κρατά, εκτός από ελάφι, φιάλη. Η φιάλη συνήθως χρησιμοποιούνταν σε σπονδές, δηλαδή για προσφορά και όχι κατανάλωση. Επομένως, η ύπαρξη του αγγείου στα χέρια μιας θεότητας υπαινίσσεται τις ενέργειες των πιστών προς τιμήν της.¹⁹⁷ Επίσης, η φιάλη παραπέμπει στις θυσίες που τελούνταν κατά τη διάρκεια των γαμήλιων εορτών.¹⁹⁸

¹⁹² Alroth 1989: 65. Laumonier 1956: 55.

¹⁹³ Merker 2000: 323, 334.

¹⁹⁴ Huyscom-Haxhi 2009: 577. Huyscom-Haxhi & Muller 2007: 239.

¹⁹⁵ Merker: 2000: 341. Higgins 1954: 226.

¹⁹⁶ Λεβέντη 2012: 300-301, εικ. 10.

¹⁹⁷ Roller 1999: 148, αναφερόμενος σε τύπο που αποδίδει την Κυβέλη να κρατά φιάλη.

¹⁹⁸ Bell 1981: 84, όπου αναφέρονται οι θυσίες που λάμβαναν χώρα κατά το γαμήλιο τελετουργικό στα *Θεογάμια* και τα *Ανακαλυπτήρια*.

ΟΙ ΕΝΘΡΟΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΚΡΙΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΛΑ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ορισμένοι μελετητές ταυτίζουν με συγκεκριμένες θεότητες και τις μορφές εκείνες που δεν φέρουν διακριτικά σύμβολα. Σύμφωνα με άλλους, η πληθώρα αυτών των ειδωλίων και η παρουσία τους σε ιερά διαφορετικών θεοτήτων υποδηλώνει ότι, όπως και άλλοι κοινοί τύποι (γυναικείες προτομές, ιθυφαλλικοί σειληνοί, ειδώλια ζώων και πτηνών κ.α.), δεν ανήκουν στην κατηγορία των προσφορών που αναπαρίσταναν ή απευθύνονταν σε μία συγκεκριμένη θεότητα. Κάτω από αυτό το πρίσμα, οι ένθρονες γυναικείες μορφές που δεν φέρουν διακριτικά σύμβολα μπορούν να ερμηνευθούν ως θνητές, λατρεύτριες, συμβολικές εικόνες των πιστών που ζητούν προστασία, ευχαριστούν τη θεότητα και διαιώνίζουν την επίσκεψή τους στο ιερό.¹⁹⁹ Σε συμφωνία με αυτή την ερμηνεία έρχονται τόσο η στάση όσο και η ενδυμασία των μορφών.

Η καθιστή στάση

Σε κάθε εποχή η στάση του σώματος έπαιζε έναν συγκεκριμένο ρόλο και συνιστούσε ένα είδος κώδικα, ο οποίος έδινε τη δυνατότητα στον θεατή να αναγνωρίσει τη θέση του εικονιζόμενου. Σκιηές με μορφές των οποίων η στάση εξαρτάται από το φύλο, την ηλικία, την κοινωνική θέση ή τη θέση στην οικογένεια εμφανίζονται σε ανάγλυφα, αναθηματικές και επιτύμβιες στήλες. Η καθιστή στάση σύμφωνα με κάποιους συνδέεται με τη θεϊκή ταυτότητα του εικονιζόμενου, ενώ άλλοι πιστεύουν ότι ταιριάζει στους πιστούς που απευθύνονται στη θεότητα. Στη σύγχρονη γλυπτική υπάρχουν παραδείγματα καθιστών μορφών που παριστάνουν ιερείς, ιέρειες και μητέρες. Επομένως, φαίνεται ότι η στάση αυτή προσδίδει στους εικονιζόμενους αξιοπρέπεια και επιλέγεται για να τιμηθούν τα εξέχοντα πρόσωπα της πόλης.²⁰⁰

¹⁹⁹ Huysecom-Haxhi 2009: 574-575, 586-587. Amandry 1984: 402-403 και υποσημ. 14. Laumonier 1956: 56-57. Οι Goldman & Jones 1942: 376 ερμηνεύουν τα ειδώλια των καθιστών γυναικείων μορφών που βρέθηκαν στη νεκρόπολη των Αλών ως θεότητες, ιέρειες ή τον αφηρωτισμένο νεκρό. Blinkenberg 1931: 34-35, 509-510.

²⁰⁰ Ενδεικτικά βλ. Huysecom-Haxhi 2009: 583-586, όπου και παραδείγματα γλυπτών που αναπαριστούν θνητούς σε καθιστή στάση.

Σε πρόσφατο άρθρο της η Κοκκορού – Αλευρά συνοψίζει αναφέροντας ότι στον τύπο της καθιστής γυναικείας μορφής αποδίδονται θεότητες, όπως η Δήμητρα, η Ήρα και η Αφροδίτη, καθώς και παρθένες θεές, όπως η Αθηνά και η Άρτεμις, αλλά και θνητές. Μάλιστα, ενώ οι όρθιες γυναικείες μορφές παριστάνουν νεώτερες γυναίκες, θνητές ή θεές, οι καθιστές απεικονίζουν γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, ανώτερης κοινωνικής θέσης και κύρους, συζύγους και μητέρες.²⁰¹

Η ενδυμασία

Οι μορφές, ανεξάρτητα με το αν είναι θεϊκές ή θνητές, είναι ντυμένες με παρόμοιο τρόπο. Ως διακριτικά στοιχεία θα μπορούσαν να θεωρηθούν ο πόλος και η στεφάνη, καθώς και η παρουσία ή η απουσία του ιματίου.²⁰² Η κακή κατάσταση διατήρησης των περισσότερων ειδωλίων και το γεγονός ότι τα κεφάλια δεν είναι ολόγλυφα δυσχεραίνει την εξαγωγή συμπερασμάτων, καθώς δεν είναι πάντα σαφές αν το κάλυμμα του κεφαλιού, όταν είναι χαμηλό, είναι πόλος ή στεφάνη, και δεν είναι πάντα ευκρινές αν φορούν ιμάτιο ή όχι. Άλλωστε, κατά τον 5^ο αι. π.Χ. ο πόλος είναι χαμηλός, και ίσως ο Πausanίας (I, 33, 3. II, 17, 4) αυτούς ονομάζει «στεφάνους». Κάποιες φορές μάλιστα φαίνεται η κορυφή του κεφαλιού και ο πόλος θυμίζει στεφάνη ή μηνοειδές διάδημα.²⁰³

Σύμφωνα με ορισμένους μελετητές, ο πόλος, ειδικά όταν φοριέται από ένθρονες μορφές, χαρακτηρίζει θεότητες, χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει ότι όλες οι θεότητες έφεραν πόλο. Τα λίγα παραδείγματα θνητών με πόλο, όπως οι αναπαραστάσεις αφηρωϊσμένων θνητών των αρχαϊκών και κλασικών χρόνων, δεν αποδεικνύουν ότι αυτός πραγματικά φοριόταν από άντρες και γυναίκες, αλλά δείχνουν την επιδίωξη για την απόκτηση της θεϊκής εικόνας μετά τον θάνατο.²⁰⁴ Μία

²⁰¹ Kokkorou-Alevras 2014: 116.

²⁰² Huysecom-Haxhi 2009: 578, 580.

²⁰³ Κεραμόπουλλος 1917: 214, υποσημ. 1, όπου αναφέρει ότι οι Νύμφες φορούσαν «ταπεινόν πόλο» ή στεφάνη χωρίς ιερή σημασία.

²⁰⁴ Huysecom-Haxhi & Muller 2007: 240. Merker 2000: 327-328. Bell 1981: 81-82, όπου αναφέρει ότι στην κατηγορία των θνητών με πόλο που απεικονίζουν αφηρωϊσμένους νεκρούς συμπεριλαμβάνονται τα υστεροκλασικά ειδώλια από τάφους της Βοιωτίας. Στη Μοργαντίνα η μορφή με πόλο ταυτίζεται με την Περσεφόνη, ενώ ο πόλος φοριέται και από τη Δήμητρα.

τέτοια περίπτωση στη Βοιωτία αποτελεί η Αμφοττώ, η οποία εικονίζεται σε δύο ανάγλυφα, το ένα με προέλευση από τις Θεσπιές.²⁰⁵

Σύμφωνα με άλλους, πόλο δεν φορούν μόνο οι θεές αλλά σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και οι θνητές, όπως οι ιέρειες και όσες έχουν συγκεκριμένες αρμοδιότητες στο ιερό και τις θρησκευτικές γιορτές. Στην αττική επιτύμβια γλυπτική πόλο φορά η Κόρη της Μερέντας Φρασίκλεια και η Κόρη του Βερολίνου, οι οποίες πέθαναν πριν παντρευτούν. Αν και οι συγκεκριμένες μορφές παριστάνονται όρθιες και ο πόλος τους είναι χαμηλός, φαίνεται ότι αυτό το είδος καλύμματος του κεφαλιού δεν χαρακτηρίζει αποκλειστικά τη θεϊκή, αλλά ταιριάζει και με τη θνητή φύση.²⁰⁶

Την στεφάνη φορούν, εκτός από τις θεές,²⁰⁷ και οι απλές πιστές που πηγαίνουν στο ιερό για να τελέσουν μία πράξη λατρείας. Αυτές παριστάνονται είτε ως όρθιες κόρες είτε ως ένθρονες, με τη διαφορά ότι οι δεύτερες τη φορούν σε συνδυασμό με το ιμάτιο, το οποίο φορούν και οι ένθρονες γυναικείες μορφές που φορούν πόλο. Το ιμάτιο αποτελεί σημαντικό γαμήλιο στοιχείο και φοριέται συχνά από ένθρονες γυναικείες μορφές που παριστάνουν τις θεές προστάτιδες του γάμου, τις συζύγους και τις μητέρες.²⁰⁸ Στη Βοιωτία, σύμφωνα με τον Πλούταρχο (*Ηθικά*, 232, C), το ιμάτιο που καλύπτει το κεφάλι αποτελεί κατά κανόνα ένδειξη αρετής των παντρεμένων γυναικών.²⁰⁹

²⁰⁵ Κεραμόπουλλος 1917: 214 και υποσημ. 1

²⁰⁶ Huyscom-Haxhi 2009: 578-579. Για τον πόλο ως σύμβολο κύρους που φοριόταν από λατρευτές και άλλους θνητούς, όπως τη νύφη κατά τη γαμήλια τελετή, βλ. Hatzisteliou-Price 1978: 133-136. Για τη Φρασίκλεια βλ. Καλτσάς 2014: 46-51, πίν. 45, εικ. 78-89. Για την Κόρη ή Θεά του Βερολίνου βλ. Boardman 1982: 90, εικ.108.

²⁰⁷ Πέππα-Παπαϊωάννου 2011: 82 (βλ. και σελ. 20 ανωτέρω).

²⁰⁸ Huyscom-Haxhi 2009: 579-580.

²⁰⁹ Jeammet 2003: 124.

ΟΙ «ΚΟΥΚΛΕΣ»

Η μετάβαση του νεαρού κοριτσιού από την εφηβική ηλικία στην ενηλικίωση, επιτυγχανόταν εν μέρει μέσω της συμμετοχής του σε τελετουργίες, όπως λόγου χάρη τις τελετές ενηλικίωσης και προετοιμασίας των κοριτσιών για τον γάμο και τον τοκετό στα *Αρκτεία*.²¹⁰ Ως συμβολική πράξη στις τελετουργίες αυτές προσέφεραν στη θεότητα αντικείμενα της παιδικής τους ηλικίας, όπως ενδύματα, ζώνες, τούφες από μαλλιά, παιχνίδια, μουσικά όργανα αλλά και πήλινα ειδώλια, τα οποία η σύγχρονη έρευνα ονομάζει «κούκλες» (dolls) και απεικονίζουν καθιστές ή όρθιες γυναικείες μορφές, ντυμένες ή γυμνές.²¹¹

Αναπαραστάσεις νεαρών κοριτσιών που κρατούν ή παίζουν με αντικείμενα που είναι ή μοιάζουν με κούκλες εμφανίζονται στις αττικές επιτύμβιες στήλες. Η αλήθεια είναι ότι οι καθιστές ντυμένες μορφές εμφανίζονται σπάνια στα ανάγλυφα.²¹² Παράδειγμα που θυμίζει τα ειδώλια που εξετάζονται στην παρούσα εργασία εικονίζεται στην στήλη με αρ. 776 στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Νεαρό κορίτσι κρατά με το αριστερό χέρι την «κούκλα», ίσως κειμήλιο κρίνοντας από τον συντηρητικό τρόπο απόδοσής της, ενώ με το δεξί κρατά πτηνό, το οποίο προσπαθεί να αρπάξει σκύλος (εικ. 54).²¹³

Εικ. 54. Αττική επιτύμβια στήλη. Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο αρ. 776. (Clairmont 1993: αρ. 0.780)

²¹⁰ Larson 2001: 100 (βλ. και υποσημ. 189 ανωτέρω).

²¹¹ Sabetai 2008: 291. Larson 2001: 101-107. Van Straten 1981: 90-91.

²¹² Μποσνάκης 2014: 167-168, υποσημ. 69, όπου βιβλιογραφία σχετική με το ζήτημα.

²¹³ Larson 2001: 101. Bell 1981: 94-96. Για την στήλη βλ. Clairmont 1993: 155-156, αρ. 0.780.

Σύμφωνα με τη Larson ο αυστηρός διαχωρισμός ανάμεσα στα παιχνίδια και τις αναθηματικές προσφορές είναι περιττός. Το ίδιο ισχύει και για τις «κούκλες», καθώς μάλιστα κατασκευάζονταν από τους ίδιους τεχνίτες και μοιράζονται κοινά χαρακτηριστικά και τεχνοτροπία. Σύμφωνα μάλιστα με τις αρχαίες πηγές μία από τις λέξεις για την κούκλα ήταν «Νύμφη».²¹⁴

Με την ίδια ερμηνεία ίσως συνδέεται και επίγραμμα το οποίο χρονολογείται πιθανόν στους πρώιμους ελληνιστικούς χρόνους (3^{ος} αι. π.Χ.) και περιγράφει την αφιέρωση της Τιμαρέτας, η οποία πριν παντρευτεί αφιερώνει στην Άρτεμη αντικείμενα της παιδικής της ηλικίας: τύμπανα, σφαίρα, κεκρύφαλο, κόρες, δηλαδή γυμνές πλαγγόνες με τα ενδύματά τους (*Ανθ. Παλ.* VI 280). Ο ανώνυμος ποιητής παίζει με τη σημασία της λέξης *κόρη*, η οποία αναφέρεται στις κούκλες, την παρθένα θεά και την ίδια τη νεαρή αναθέτρια. Καθώς η παιδική ηλικία εγκαταλείπεται, εκφράζεται η ελπίδα για επιτυχή ενηλικίωση σε ένα τελετουργικό μετάβασης από το στάδιο της νεαρής παρθένας σε αυτό της νύμφης γυναίκας.²¹⁵

²¹⁴ Larson 2001: 102-103.

²¹⁵ Μποσνάκης 2014: 167, υποσημ. 68. Larson: 2001: 107. Bell 1981: 95.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τύπος της ένθρονης γυναικείας μορφής κατασκευασμένος από μήτρα έκανε την εμφάνισή του στο Λειβήθριο άντρο κατά την ύστερη αρχαϊκή περίοδο, στα τέλη του 6^{ου} – αρχές του 5^{ου} αι. π.Χ. Οι πρωιμότερες εκδοχές του παρουσιάζονται στον Τύπο I – Ομάδα 1 (12 ειδώλια),²¹⁶ ο οποίος κατάγεται από την ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία, στον αττικό Τύπο I – Ομάδα 2 (6 ειδώλια) και Τύπο II – Ομάδα 1 (1 ειδώλιο), και στον κορινθιακό Τύπο III (4 ειδώλια).

Η παρουσία των ειδωλίων με τυπολογική καταγωγή από την ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία συνεχίζει στην πρώιμη κλασική περίοδο, όπως φαίνεται από την Ομάδα 3 (21 ειδώλια), Ομάδα 4 (1 ειδώλιο), Ομάδα 5 (13 ειδώλια) του Τύπου I και τον Τύπο VI (1 ειδώλιο). Ωστόσο, στις αρχές της περιόδου χρονολογούνται ο Τύπος II – Ομάδα 2 (1 ειδώλιο) και ο Τύπος IV – Ομάδα 1 (1 ειδώλιο), τα ειδώλια των οποίων παραπέμπουν σε τύπο του ιωνικού εργαστηρίου (Τύπος I – Ομάδα 3Α) που φαίνεται ότι δέχτηκε προσθήκες από τους ντόπιους καλλιτέχνες.

Σε αυτή τη φάση τερματίζει η κυριαρχία της παραγωγής ειδωλίων με τυπολογική καταγωγή από την ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία και ξεκινά μία περίοδος κατά την οποία ανθεί η τοπική παραγωγή δημιουργώντας δικούς της τύπους. Σε αυτή την εξέλιξη πρέπει να συνυπολογιστεί η επιρροή που άσκησε η αττική τέχνη, η οποία, ήδη από τα τέλη της αρχαϊκής εποχής, προσέδωσε καινούριο περιεχόμενο στα ιωνικά δάνεια, εμπλούτισε τους υπάρχοντες τύπους και προσέφερε έμπνευση για νέες δημιουργίες. Έτσι, στο α' μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. χρονολογείται η Ομάδα 6 (2 ειδώλια), Ομάδα 7 (2 ειδώλια), Ομάδα 8 (2 ειδώλια), πιθανόν η Ομάδα 9 (4 ειδώλια), η Ομάδα 10 (68 ειδώλια), Ομάδα 11 (9 ειδώλια), Ομάδα 12 (15 ειδώλια), Ομάδα 13 (9 ειδώλια), Ομάδα 14 (12 ειδώλια), Ομάδα 15 (24 ειδώλια) του Τύπου I, η Ομάδα 3 (5 ειδώλια) και η Ομάδα 4 (3 ειδώλια) του Τύπου II, ο Τύπος IV – Ομάδα 2 (1 ειδώλιο) και ο Τύπος V (12 ειδώλια).

Στην ώριμη κλασική περίοδο, και συγκεκριμένα γύρω στο 450 π.Χ. τοποθετείται η Ομάδα 16 (28 ειδώλια) και η Ομάδα 17 (14 ειδώλια) του Τύπου I,

²¹⁶ Αριθμούνται τα παραδείγματα κάθε τύπου, είτε πρόκειται για ακέραια ειδώλια είτε για τμήματα ειδωλίων.

αντιγραφές αττικών προτύπων, και ο Τύπος VII (1 ειδώλιο), ενδεχομένως τοπικής παραγωγής. Η παρουσία της ένθρονης γυναικείας μορφής στο Λειβήθριο άντρο κλείνει στον 4^ο αι. π.Χ. με τον τοπικής παραγωγής Τύπο I – Ομάδα 18 (1 ειδώλιο), Τύπο VIII (1 ειδώλιο), Τύπο IX (4 ειδώλια), Τύπο X (1 ειδώλιο) και τον Τύπο I – Ομάδα 19 (3 ειδώλια), κοντινά παραδείγματα του οποίου έχουν εντοπιστεί στον Κεραμεικό.

Ο τύπος της ένθρονης γυναικείας μορφής εντάσσεται σε μία συντηρητική παράδοση και ακολουθεί μονότονη πορεία στην εξέλιξή του, γεγονός που οφείλεται κυρίως σε θρησκευτικούς λόγους, δεδομένου ότι άλλοι σύγχρονοι τύποι ειδωλίων εμφανίζουν καινοτόμες ιδέες και τεχνικές. Οι μορφές απεικονίζονται καθισμένες σε στάση μετωπική, με τα χέρια τοποθετημένα παράλληλα στα πλευρά και τους μηρούς ή κρατώντας διακριτικά σύμβολα. Με τα πόδια λυγισμένα σε γωνία πατούν σε χαμηλό υποπόδιο ορθογωνίου ή σπανιότερα κυκλικού σχήματος, το οποίο κατέχει τον ρόλο της βάσης. Μέχρι το β' τέταρτο του 5^{ου} αι. π.Χ. οι παλάμες στις περιπτώσεις των μορφών που φέρουν τα χέρια στους μηρούς είναι τοποθετημένες πάνω στα γόνατα, στραμμένες προς τα κάτω, και τα δάχτυλα δεν δηλώνονται. Εξαίρεση αποτελούν ορισμένες μορφές του Τύπου I – Ομάδα 10, των οποίων τα δάχτυλα δηλώνονται με εγχάραξη. Από εδώ και στο εξής, οι μορφές ακουμπούν τα χέρια χαλαρά πάνω στους μηρούς και οι παλάμες τους αποδίδονται πλαστικά. Μορφές του 4^{ου} αι. π.Χ. αλλάζουν την άκαμπτη στάση, όπως φαίνεται στον Τύπο IX όπου οι μορφές κλίνουν το κεφάλι ελαφρά προς τα κάτω. Αλλαγή παρατηρείται και στον τρόπο με τον οποίο οι μορφές κρατούν τα διακριτικά σύμβολα, καθώς στα πρώτα χρόνια δεν υπάρχει οργανική σύνδεση ανάμεσα στη μορφή και το ζώο ή το αντικείμενο που αυτή κρατά, όπως παρατηρείται στον τρόπο που το λιοντάρι στέκεται στην αγκαλιά των μορφών στον Τύπο II – Ομάδα 1 και Ομάδα 2 στα τέλη του 6^{ου} – α' μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. Αντίθετα, οι μορφές του Τύπου IX και του Τύπου X στον 4^ο αι. π.Χ. κρατούν με περισσότερο άνετο και φυσικό τρόπο το κιβωτίδιο και το ελάφι αντίστοιχα.

Στο σύνολό τους οι μορφές κάθονται σε θρόνο, με μοναδική εξαίρεση αυτές που ανήκουν στον Τύπο IX του 4^{ου} αι. π.Χ., οι οποίες κάθονται σε κάθισμα κυβικού σχήματος χωρίς ερεισίνωτο. Ο θρόνος δεν έχει ερεισίχειρα αλλά σε όλες τις περιπτώσεις έχει ερεισίνωτο, το οποίο φτάνει μέχρι το ύψος της πλάτης ή των ώμων της μορφής και άλλοτε απολήγει σε πτερύγια και άλλοτε όχι. Όταν δεν απολήγει σε

πτερύγια, ενσωματώνεται στο άνω τμήμα του κορμού της μορφής ή δηλώνεται με απλή πλάτυση ή γώνιασμα, ενώ όταν απολήγει σε πτερύγια, αυτά είναι οριζόντια ημικυκλικά, μεγαλύτερα ή μικρότερα, λοβόσχημα και τριγωνικά. Μετά τα μέσα του 5^{ου} αι. π.Χ. εμφανίζονται τα πλατιά, οριζόντια πτερύγια ορθογωνίου σχήματος και στον 4^ο αι. π.Χ. τα διπλά, τα οποία στην περίπτωση του Τύπου X κοσμούνται με ανάγλυφα ανθέμια.

Τα χαρακτηριστικά στα πρόσωπα των μορφών αποδίδονται πλαστικά. Στα πρωιμότερα παραδείγματα το κεφάλι είναι ογκώδες και το περίγραμμα του κεφαλιού γεμάτο. Τα τονισμένα ζυγωματικά τοποθετούνται ψηλά. Οι βολβοί των ματιών είναι εξογκωμένοι και το στόμα μικρό, τοποθετημένο κοντά στην τονισμένη μύτη. Στις υστεροαρχαϊκές μορφές του Τύπου I – Ομάδα 2A διακρίνεται ένα αχνό χαμόγελο, το οποίο παραπέμπει στο αρχαϊκό μειδίαμα, ενώ στις υπόλοιπες η έκφραση είναι αυστηρή ακολουθώντας την τάση του αυστηρού ρυθμού. Στους πρώιμους και κυρίως στους ώριμους κλασικούς χρόνους ο όγκος μειώνεται, το περίγραμμα ρέει, οι κόγχες των ματιών βαθαίνουν, τα χαρακτηριστικά λεπταίνουν, οι αναλογίες μεταξύ των επιμέρους στοιχείων γίνονται αρμονικές. Η εξέλιξη στην απόδοση του προσώπου κατά το α΄ μισό του 5^{ου} αι. π.Χ. αποσαφηνίζεται στις μορφές του Τύπου I – Ομάδα 10. Η περισσότερο συμβατική απόδοση του προσώπου των σχεδόν σύγχρονων μορφών του Τύπου I – Ομάδα 11 υποδεικνύει την τάση της κοροπλαστικής τέχνης να επιστρέφει σε περισσότερο συντηρητικά πρότυπα.

Στα τέλη της αρχαϊκής εποχής το σώμα των μορφών αποδίδεται με τρόπο συμβατικό, χωρίς λεπτομέρειες, κρυμένο κάτω από το ένδυμα. Στο πνεύμα αυτό εντάσσονται οι φαρδείς ώμοι των μορφών με τις επιβλητικές διαστάσεις που απεικονίζουν τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 1A με τυπολογική καταγωγή από την ανατολική Ελλάδα και την Ιωνία και η συμβατική απόδοση του στρογγυλού στήθους στα αττικά ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 2, η μόνη περίπτωση κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου όπου δηλώνεται ανατομικό στοιχείο κάτω από το ένδυμα. Ήδη όμως κατά τη μετάβαση από την αρχαϊκή στην πρώιμη κλασική εποχή, οι ώμοι στενεύουν και η μετάβαση από τη μία επιφάνεια στην άλλη γίνεται με περισσότερο μαλακό τρόπο. Έτσι, στην περίοδο του αυστηρού ρυθμού, όπως φαίνεται και από τα ειδώλια του Τύπου I – Ομάδα 10, μολονότι, το σώμα συνεχίζει να αποδίδεται με τρόπο λιτό και το περίγραμμα παραπέμπει σε κύβο, οι αναλογίες είναι περισσότερο αρμονικές και οι φόρμες περισσότερο στρογγυλεμένες ή ραδινές. Από τα μέσα του

5^ο αι. π.Χ., όταν το ένδυμα αρχίζει να ανεξαρτητοποιείται από το σώμα, ο κοροπλάστης αντιλαμβάνεται τη σημασία της δυναμικής του και το αποδίδει με μεγαλύτερη πλαστικότητα και περισσότερο φυσιοκρατικά.

Μέχρι τα μέσα του 5^ο αι. π.Χ. οι μορφές φορούν απτύχωτο, ποδήρη χιτώνα, με εξαίρεση αυτές του Τύπου I – Ομάδα 12, οι οποίες φορούν πτυχωτό, ποδήρη πέπλο με απόπτυγμα. Σε ορισμένα ειδώλια της Ομάδας 11 και της Ομάδας 12 του Τύπου I, και στα ειδώλια του Τύπου V το ένδυμα σχηματίζει μακρύ κόλπο, ο οποίος μαζεύεται στα γόνατα των μορφών και σχηματίζει φούσκωμα. Από τα μέσα του 5^ο αι. π.Χ. και εξής ο χιτώνας αντικαθίσταται από τον πτυχωτό, ποδήρη πέπλο με απόπτυγμα. Συγχρόνως αλλάζει η αντίληψη στον τρόπο απόδοσης της ενδυμασίας, καθώς μέχρι τώρα το σώμα κρυβόταν κάτω από το ένδυμα, ενώ τώρα αρχίζει να αποκαλύπτεται, με αποκορύφωμα τις μορφές του 4^ο αι. π.Χ. όπου το σώμα διαγράφεται κάτω από το αυθύπαρκτο ένδυμα με τις πλούσιες πτυχώσεις. Μοναδική περίπτωση ύστερων μορφών με χιτώνα είναι αυτή του Τύπου IX στον 4^ο αι. π.Χ., όπου όμως ο χιτώνας είναι ζωσμένος ψηλά κάτω από το στήθος και σχηματίζει V, ενταγμένος και ως προς την απόδοσή του στη μόδα της εποχής. Οι μορφές φορούν επίσης ιμάτιο που καλύπτει το πίσω μέρος του κεφαλιού και πέφτει στην πλάτη ή τους ώμους. Εξαιρούνται και δεν φορούν ιμάτιο οι μορφές που ανήκουν στην Ομάδα 11, Ομάδα 12, Ομάδα 13, Ομάδα 16 του Τύπου I, και στον Τύπο X, ενώ στην περίπτωση του Τύπου V το ιμάτιο είναι λοξό.

Στο κεφάλι οι μορφές φορούν επίσης στεφάνη ή πόλο. Συναντάται η χαμηλή ή ψηλή και πλατιά στεφάνη και ο χαμηλός ή ψηλός πόλος κυλινδρικού ή κωνικού σχήματος, συμπαγής ή κοίλος. Εξαιρούνται αυτές που ανήκουν στην Ομάδα 4, Ομάδα 16, Ομάδα 18 του Τύπου I, και στον Τύπο IX. Η στεφάνη φοριέται από την ένθρονη γυναικεία μορφή καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής της, ενώ ο πόλος φαίνεται ότι εγκαταλείπεται μετά τα μέσα του 5^ο αι. π.Χ.

Η απόδοση της κόμμωσης φαίνεται ότι δεν ενδιαφέρει ιδιαίτερα τον κοροπλάστη της ύστερης αρχαϊκής περιόδου, με εξαίρεση τον δημιουργό του αττικού Τύπου I – Ομάδα 2, ο οποίος αποδίδει τα μαλλιά ως κάθετα, παράλληλα μεταξύ τους γραμμίδια ή μικρούς μαραγαριταρόσχημους βοστρύχους. Κατά κανόνα, στις υπόλοιπες μορφές τα μαλλιά καλύπτονται κάτω από το ιμάτιο ή αποδίδονται ως ενιαία μάζα που περιβάλλει το μέτωπο. Καινοτομία και τυπικό χαρακτηριστικό του αυστηρού ρυθμού αποτελεί η χωρίστρα των μαλλιών στη μέση πάνω από το μέτωπο,

στοιχείο που υιοθετούν όλα τα ειδώλια. Σε πολλές βοιωτικές δημιουργίες διαμορφώνονται δύο πλαστικά εξάρματα εκατέρωθεν του προσώπου στο ύψος των αυτιών. Κατά την πρώιμη κλασική εποχή παρατηρείται μεγαλύτερη ποικιλία στην ανάγλυφη ή εγχάρακτη απόδοση της κόμμωσης, με μαλλιά που πέφτουν κυματιστά ή οροφωτά στους ώμους ή μαζεύονται στην κορυφή του κεφαλιού σε σάκκο. Στον 4^ο αι. π.Χ. η κυματοειδής κόμμωση αποκτά μεγαλύτερο όγκο και επίσης εμφανίζονται μορφές των οποίων τα μαλλιά διαμορφώνονται σε κρωβύλο.

Ως προς τη διακόσμηση των ειδωλίων ακολουθείται η τεχνική της πολυχρωμίας. Πάνω στο λευκό επίχρισμα, που σώζουν τα ειδώλια κατά κύριο λόγο στην μπροστινή τους όψη, ο κοροπλάστης τοποθετούσε ερυθρό και κίτρινο χρώμα για να τονίσει τις λεπτομέρειες, και σε μία περίπτωση, στο ΑΚ 1787 (Τύπος Ι – Ομάδα 15Γ), χρησιμοποιεί μαύρο για να αποδώσει το μάτι της μορφής. Ερυθρό χρώμα χρησιμοποιείται για τον χιτώνα, τον πέπλο, τα χείλη, το περιδέραιο και το κιβωτίδιο. Για τον θρόνο, το ιμάτιο και την στεφάνη χρησιμοποιείται τόσο το ερυθρό όσο και το κίτρινο χρώμα. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν τα ΑΚ 1831 (Τύπος Ι – Ομάδα 5) και το ΑΚ 1601 (Τύπος Ι – Ομάδα 16), καθώς σώζουν σε μεγάλο βαθμό τη διακόσμησή τους και δίνουν πολύτιμες πληροφορίες το πρώτο για τη χρωματική απόδοση του χιτώνα και του ιματίου και το δεύτερο του πέπλου με το απόπτυγμα. Φαίνεται λοιπόν ότι η μονότονη εμφάνιση των ειδωλίων διαφοροποιούνταν με την ποικιλία των χρωμάτων που χρησιμοποιούσε ο τεχνίτης για να αποδώσει και να τονίσει τις επιμέρους λεπτομέρειες. Συγχρόνως, με τη χρήση της χρωματικής παλέτας οι μορφές αποκτούσαν ζωντάνια και χάρη.

Η μπροστινή όψη των ειδωλίων είναι κατασκευασμένη από μήτρα, ενώ η πίσω είναι διαμορφωμένη με το χέρι, εκτός από το ΑΚ 1600 (Τύπος ΙΙΙ), το οποίο είναι ανοιχτό στην πίσω όψη από τους ώμους και κάτω. Κατά κανόνα τα ειδώλια είναι κοίλα εσωτερικά εξολοκλήρου ή μέχρι το ύψος του λαιμού. Το υστεροαρχαϊκό ειδώλιο ΑΚ 1808, το οποίο εντάσσεται στον αττικό Τύπο Ι – Ομάδα 2Α, είναι κοίλο από τη μέση και κάτω, ενώ το άνω τμήμα του κορμού του διατρέχει διαμπερής σπή, γνωστό χαρακτηριστικό της σύγχρονης αττικής κοροπλαστικής. Κοίλο από το στήθος και κάτω είναι το ΑΚ 2070 (Τύπος ΙV – Ομάδα 1). Τέλος, συμπαγή είναι τα ΑΚ 1914 (Τύπος Ι – Ομάδα 2Β), ΑΚ 1921 (Τύπος Ι – Ομάδα 3Α) και τα ΑΚ 1757, ΑΚ 1758 και ΑΚ 2069 (Τύπος ΙΙΙ). Από το β' τέταρτο του 5^{ου} αι. π.Χ. και εξής τα ειδώλια στην πλειονότητά τους κατασκευάζονταν με μεγάλο ορθογώνιο άνοιγμα στην πλάτη. Η

επιφάνεια έδρασης μέχρι τα μέσα του 5^{ου} αι. π.Χ. παραμένει εντελώς κλειστή ή εμφανίζει μικρή κυκλική οπή, σχισμή ή κοίλανση και σπανιότερα αφήνεται ανοιχτή, χαρακτηριστικό που από τα μέσα του 5^{ου} αι. π.Χ. και εξής αποτελεί τον κανόνα.

Ασφαλή συμπεράσματα για την προέλευση του πηλού από τον οποίο είναι κατασκευασμένα τα ειδώλια δεν μπορούν να διατυπωθούν, καθώς, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν έχουν πραγματοποιηθεί οι απαραίτητες αναλύσεις. Ωστόσο, παρατηρείται σχετική ομοιογένεια στη σύσταση και την υφή του πηλού, ο οποίος είναι κατά κανόνα καθαρός και το χρώμα του είναι σε γενικές γραμμές ανοιχτό καφέ, με κόκκινωπή ή κιτρινωπή απόχρωση.

Πέραν των όσων αναφέρθηκαν, η μελέτη του μεγάλου αριθμού των ειδωλίων των ένθρονων γυναικείων μορφών που εντοπίστηκαν στο Λειβήθριο άντρο και η ποικιλία των Τύπων – Ομάδων, στις οποίες αυτά εντάχθηκαν, ρίχνει φως στα ζητήματα της λατρείας. Από το σύνολο του υλικού δέκα μορφές που κρατούν λιοντάρι και μία τύμπανο παραπέμπουν στην Κυβέλη, την προστάτιδα των μητέρων, του οίκου και των αγαθών του. Τέσσερις μορφές κρατούν περιστέρι, το οποίο συνδέεται με τη θεά του έρωτα Αφροδίτη και, ως σύμβολο γονιμότητας, γενικά με τις κουροτρόφους θεότητες. Δεκατρείς μορφές που κρατούν ελάφι ταυτίζονται με την Άρτεμη, τη θεά που προετοιμάζει τα νεαρά κορίτσια να αναλάβουν το ρόλο της συζύγου και μητέρας και προστάτιδα του τοκετού. Η παρουσία τους σε σπήλαιο όπου λατρεύονταν οι Νύμφες ενδεχομένως εξηγείται από τις αρμοδιότητες που συγκεντρώνουν οι θεότητες αυτές. Άλλωστε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η προσφορά αναθημάτων από τους πιστούς συνιστούσε μία ιδιαίτερη, προσωπική πράξη και οι πιστοί είχαν τη δυνατότητα να προσφέρουν αφιερώματα σε θεότητα άλλη από αυτή που λατρευόταν στο ιερό.

Οι μορφές που δεν φέρουν διακριτικά σύμβολα (247 ειδώλια) -χωρίς να αποκλείεται το ενδεχόμενο να απεικονίζουν θεότητες ή Νύμφες, μία τέτοια ταύτιση ή σύνδεση ωστόσο δεν αποδεικνύεται- θα μπορούσαν να ερμηνευθούν ως συμβολικές εικόνες των πιστών που επισκέπτονταν το ιερό. Η καθιστή στάση και η επιλογή της στεφάνης και του ιματίου βρίσκονται σε συμφωνία με αυτή την ερμηνεία. Η παρουσία του πόλου εγείρει ερωτήματα, καθώς ορισμένοι θεωρούν ότι, ειδικά όταν φοριέται από ένθρονες μορφές, χαρακτηρίζει θεότητες, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι τον φορούν και θνητές. Άλλωστε, οι αναθέτριες θα μπορούσαν επίσης να

αναγνωριστούν στην πληθώρα των ειδωλίων των ιστάμενων γυναικείων μορφών που έχουν εντοπιστεί στο σπήλαιο.

Η ταύτιση του σπηλαίου στον Ελικώνα με το Άντρο των Λειβηθρίδων Νυμφών και της Νύμφης Κορώνειας, οι οποίες πιστεύεται ότι συνέβαλαν στην ανατροφή των νέων, τη μετάβαση των κοριτσιών στην ενηλικίωση κατά το γάμο τους και τον τοκετό, σε συνδυασμό με την παρουσία της Κυβέλης, της Αφροδίτης και της Άρτεμης, καθώς και τα υπόλοιπα διακριτικά σύμβολα που φέρουν οι μορφές (πιθανόν άνθη ή καρπούς, κυλινδρικό και ορθογώνιο κιβωτίδιο, φιάλη) και παραπέμπουν στις γαμήλιες τελετές, φανερώνουν ότι οι γυναίκες απευθύνονταν στο ιερό και προσέφεραν κατά την επίσκεψή τους τα ειδώλια ως αναθήματα προκειμένου να ζητήσουν προστασία ή να ευχαριστήσουν για τα σημαντικά γεγονότα που σηματοδοτούσαν τον κύκλο της ζωής τους. Η ποικιλία των τύπων, αποτέλεσμα έμπνευσης ντόπιων κοροπλαστών που αφομοίωσαν δημιουργικά τις ξένες επιδράσεις, υποδεικνύει ότι οι λατρεύτριες απευθύνονταν στις κοντινές αγορές, ενώ η εντυπωσιακή ποσότητα των απλών αυτών ειδωλίων υποδηλώνει, εκτός από τη βαρύνουσα σημασία της προσφοράς τους, την σπουδαιότητα των Λειβηθρίδων Νυμφών και του ιερού στον Ελικώνα για τους πιστούς.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

<i>AA</i>	<i>Αρχαιολογικόν Δελτίον</i>
<i>AE</i>	<i>Αρχαιολογική Εφημερίς</i>
<i>AJA</i>	<i>American Journal of Archaeology</i>
<i>AM</i>	<i>Mitteilungen Des Deutschen Archäologischen Instituts Athenische Abteilung</i>
<i>BAE</i>	<i>Βιβλιοθήκη της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας</i>
<i>BCH</i>	<i>Bulletin de Correspondance Hellénique</i>
<i>BSA</i>	<i>The Annual of the British School at Athens</i>
<i>CRAI</i>	<i>Académie des inscriptions & belles- lettres comptes rendus</i>
<i>ÉtThas</i>	<i>Études Thasiennes</i>
<i>Hermes</i>	<i>Hermes: Zeitschrift für klassische Philologie</i>
<i>Hesperia</i>	<i>Hesperia. Journal of the American School of Classical Studies at Athens</i>
<i>LIMC</i>	<i>Lexicon Iconographicum Mythologiae Classicae</i>
<i>Myrtia</i>	<i>Myrtia: Revista de filología clásica</i>
<i>ΠΑΕ</i>	<i>Πρακτικά της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας</i>
<i>Pallas</i>	<i>Pallas. Revue d' études antiques</i>

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alford, H. L. 1978: *The Seated Figure in Archaic Greek Sculpture*. Los Angeles.
- Alroth, B. 1989: *Greek Gods and Figurines. Aspects of the Anthropomorphic Dedications. Boreas, Uppsala Studies in Ancient Mediterranean and Near Eastern Civilizations* 18. Uppsala.
- Amandry, M. P. 1972: Les fouilles de l' antre corycien près de Delphes. *CRAI* 1972: 255-267.
- Amandry, M. P. 1984: Le culte des Nymphes et de Pan à l' Antre Corycien. *BCH Suppl.* IX: 395-425.
- Ανδρειωμένου, Α. 1994: Το νεκροταφείον της Ακραιφίας. *ΑΕ* 1994: 155-224.
- Ανδρειωμένου, Α. 1995: Το νεκροταφείον της Ακραιφίας. *ΠΑΕ* 1992: 129-149.
- Ανδρειωμένου, Α. 2007: *Τανάγρα. Η ανασκαφή του νεκροταφείου (1976-1977, 1989)*. *ΒΑΕ* 252. Αθήναι: Αρχαιολογική Εταιρεία.
- Αραβαντινός, Β. (επιμ.) 2008: *Δ' Διεθνές Συνέδριο Βοιωτικών Μελετών* (Λειβαδιά 9 - 12 Σεπτεμβρίου 2000), Δ'. Αθήνα.
- Αραβαντινός, Β. 2010: *Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θηβών*. Αθήνα.
- Αραβαντινός, Β., Μ. Bonanno – Αραβαντινού, Κ. Καλλιγά & Μ. Pisani 2014: Ειδώλια, στέφανοι, μικκύλα αγγεία και λύχνοι. Πήλινα αναθήματα σε αγροτικό ιερό στον Ορχομενό, στο Γιαννικουρή 2014: II : 45-68.
- Austin, R. P. 1934: Excavations at Aliartos 1931. *BSA* XXXII (1931 – 1932): 180-212.
- Baladié, R. 1996: *Strabon Géographie* IV (Livre IX). Paris.
- Βασιλοπούλου, Β. 1987: Νομός Βοιωτίας. Αγία Τριάδα. *ΑΔ* 42, Χρονικά, Β', 2: 703.

- Βασιλοπούλου, Β. 1994: Νομός Βοιωτίας. Άντρο Λειβηθρίδων του Ελικώνα. ΑΔ 49, Χρονικά, Β', 2: 844-845.
- Βασιλοπούλου, Β. 1995: Νομός Βοιωτίας. Αγία Τριάδα. Σπήλαιο Νύμφης Κορώνειας. ΑΔ 50, Χρονικά, Β', 2: 832-834.
- Βασιλοπούλου, Β. 2000: Από το «Άντρο των Λειβηθρίδων» στον Ελικώνα, στο Β. Αραβαντινός (επιμ.) Γ' Διεθνές Συνέδριο Βοιωτικών Μελετών (Θήβα 4 – 8 Σεπτεμβρίου 1996) Γ'. Αθήνα: 404-431.
- Bell, M. 1981: *Morgantina Studies I. The Terracottas*. Princeton.
- Blinkenberg, C. 1931: *Lindos. Fouilles de l' Acropole 1902-1914, I. Les petites objects*. Berlin.
- Βοκοτοπούλου, Ι. 1990: *Οι ταφικοί τύμβοι της Αινείας. Δημοσιεύματα του Αρχαιολογικού Δελτίου Αρ. 41*. Αθήνα.
- Boardman, J. & J. Hayes 1966: *Excavations at Tocra 1963 – 1965. The archaic deposits I. BSA Supp. Vol. 4*. Oxford.
- Boardman, J. 1982: *Ελληνική πλαστική: Η αρχαϊκή περίοδος*. Αθήνα.
- Buschor, E. 1934: *Altamische Standbilder I*. Berlin.
- Breitenstein, N. 1941: *Catalogue of terracottas, Cypriote, Greek, Etrusco – Italian and Roman*. Copenhagen: Danish National Museum.
- Brooke D. 1921: Terracottas, στο S. Casson (επιμ.) *Catalogue of the Acropolis Museum II*. Cambridge: 317-433.
- Brouskari, M. S 1974: *The Acropolis Museum*. Athens.
- Charitonidis, S. 1954: Recherches dans le quartier est d' Argos. *BCH XCI*: 410-426.
- Γιαννικουρή, Α. (επιμ.) 2014: *Διεθνές Συνέδριο στη Μνημη της Ηούς Ζερβουδάκη* (Ρόδος 26 – 29 Νοεμβρίου 2009), τόμοι I-II: Αθήνα: ΥΠ.ΠΟ.Α
- Clairmont, Ch. 1993: *Classical Attic Tombstones I*. Kilchberg.

- Cook, J. M. 1950: Laconia. *BSA* XLV: 261-281.
- Δάφφα – Νικονάνου, Α. 1973: *Θεσσαλικά Ιερά Δήμητρος και Κοροπλαστικά Αναθήματα*. Βόλος.
- Davidson, G. R. 1952: *Corinth XII. The minor objects*. Princeton, New Jersey: The American School of classical studies at Athens.
- Daux, G. 1966: Chronique des fouilles 1966. *BCH* XCI: 642-645.
- Delivorrias, A. 2008: The worship of Aphrodite in Athens and Attica, στο Kaltsas & Shapiro (επιμ.) 2008: 107-113.
- Δημακοπούλου, Κ. & Ν. Κόνσολα 1981: Αρχαιολογικό Μουσείο της Θήβας. Αθήνα.
- Ζαμπίτη, Αλ. & Β. Βασιλοπούλου 2008: Κεραμική αρχαϊκής και κλασικής περιόδου από το Λειβήθριο άντρο του Ελικώνα, στο Αραβαντινός 2008: 445-472.
- Flacelière, R. 1952: *Plutarque. Dialogue sur l' Amour (Eroticos)*. Paris.
- Furtwängler, A. 1906: *Aegina. Das Heiligtum der Aphaia*. München.
- Goldman, H. 1931: *Excavations at Eutresis in Boeotia*. Cambridge, Massachusetts.
- Goldman, H 1940: The Acropolis of Halae. *Hesperia* IX: 381-514.
- Goldman, H. & Jones F. 1942: Terracottas from the Necropolis of Halae. *Hesperia* XI: 365-421.
- Greaves, A. M 2002: *Miletos: A History*. London
- Gutch, C. 1899: The Terracottas, στο D. G. Hogarth, Excavations at Naukratis. *BSA* V: 67-97.
- Hatzisteliou – Price, Th. 1978: *Kourotrophos: Cults and Representations of the Greek Nursing Deities*. Leiden.
- Heuzey, L. 1883: *Les figurines antiques de terre cuite du Musée du Louvre*. Paris.

- Higgins, R. A. 1954: *Catalogue of the Terracottas in the Department of Greek and Roman antiquities I*. London: British Museum.
- Higgins, R. A. 1967: *Greek Terracottas*. London.
- Higgins, R.A. 1973: The Terracottas, στο J. N. Coldstream (επιμ.) *Knossos. The Sanctuary of Demeter. BSA Suppl. Vol. 8*. Oxford: 56-92.
- Higgins, R. 1986: *Tanagra and the figurines*. London.
- Huysecom – Haxhi, S. & A. Muller 2007: Déesses et/ou mortelles dans la plastique de terre cuite. Réponses actuelles à une question ancienne. *Pallas* 75: 231-247.
- Huysecom – Haxhi, S. 2009: Les figurines en terre cuite de l' Artemision de Thasos. Artisanat et piété populaire à l'époque de l'archaïsme mûr et récent. *ÉtThas* 21. Paris.
- Jahn, O. 1869: Die Cista Mystica. *Hermes* 3: 317-334.
- Jeammet, V. 2003: Origine et diffusion des Tanagréennes, στο V. Jeammet (επιμ.) *Tanagra. Mythe et archéologie*. Exposition. Musée du Louvre (Paris, 15 septembre 2003 – 5 janvier 2004 [et] Musée des beaux – arts de Montréal, 5 février – 9 mai 2004). Paris: 120-129.
- Jenkins, R. J. H. 1934: Archaic Argive Figurines to 525 B.C. *BSA XXXII*: 23-40.
- Jenkins, R. J. 1940: Terracottas, στο H. Payne κ.α. (επιμ.), *Perachora I. The sanctuaries of Hera Akraia and Limenia*. Oxford: 191-255.
- Καλτσάς, Ν. Ε. 1998: *Ακανθος Ι. Η ανασκαφή στο νεκροταφείο κατά το 1979. Δημοσιεύματα του Αρχαιολογικού Δελτίου Αρ. 65*. Αθήνα: ΥΠΠΟ.
- Kaltsas, N. & A. Shapiro (επιμ.) 2008: *Worshipping Women. Ritual and Reality in Classical Athens*. Athens.
- Καλτσάς, Ν. αρ. λήμματος 15 Άγαλμα της κόρης Φρασίκλειας, στο Δεσπίνης Γ. & Ν. Καλτσάς (επιμ.) 2014: *Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Κατάλογος Γλυπτών Ι.1. Γλυπτά των Αρχαϊκών Χρόνων από τον 7^ο αι. έως το 480 π.Χ.* Αθήνα: 46-51.

- Καμπούρογλου, Ε., Σ. Κυρίτση – Καμπούρογλου & Θ. Χατζηθεοδώρου 1987: Το σπήλαιο «Νύμφης Κορώνειας» στην Αγία Τριάδα Βοιωτίας, στο *Αναστήλωση – Συντήρηση – Προστασία Μνημείων και Συνόλων Β΄*. Αθήνα: 251-263.
- Κεραμόπουλλος, Α. Δ. 1917: *Θηβαϊκά. ΑΔ III*.
- Kokkorou – Alevras, G. 2014: A terracotta figurine from Ancient Halasarna, στο Α. Γιαννικουρή 2014 I: 111-118.
- Κόκκου – Βυριδή, Κ. 1999: *Ελευσίς. Πρώιμες πυρές θυσιών στο Τελεστήριο της Ελευσίνας BAE 185*. Αθήνα: Αρχαιολογική Εταιρεία.
- Κυπαρίσση – Αποστολικά, Αικ. 2008: Σπήλαια και σπηλαιοπεριβάλλον, στο Α. Βλαχόπουλος (επιμ.), *Αρχαιολογία. Εύβοια & Στερεά Ελλάδα*. Αθήνα: 24-43.
- Larson, J. 2001: *Greek Nymphs. Myth, Cult, Lore*. Oxford.
- Larson, J. 2007: *Ancient Greek Cults. A guide*. New York.
- Langlotz, E. 1975: *Studien zur nordostgriechischen Kunst*. Mainz am Rhein.
- Laumonier, A. 1956: *Exploration Archéologique de Délos faite par l' École Française d' Athènes. Les figurines de terre cuite*. Paris.
- Λεβέντη, Ι. 2012: Τα πήλινα ειδώλια από το ιερό του Απόλλωνος στη θέση Σωρός Μαγνησίας, στο Α. Μαζαράκης Αινιάν (επιμ.), *Αρχαιολογικό Έργο Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας 3* (Πρακτικά επιστημονικής συνάντησης Βόλος 12.3 – 15.3.2009) I. Βόλος: 299-313.
- Leyenaar – Plaisier, P. G. 1979: *Les terres cuites grecques et romaines. Catalogue de la collection du Musée National des antiquités a Leiden*. Leiden.
- Lugouri – Tolia, E 2008: λήμμα 86: Grave Stele of Chairestrate, στο Kaltsas & Shapiro 2008: 208.
- Luce, J.M. 1992: Les terres cuites de Kirrha, στο J.F. Bommelaer (επιμ.) *Delphes Centenaire de la Grande Fouille 1892 – 1903* (Actes du Colloque Paul Perdrizet Strasbourg, 6 – 9 novembre 1991). Leiden: 263-275.

- Machaira, V. 2008: λήμμα 53: Dove, στο Kaltsas & Shapiro 2008: 122.
- Merker, G. S. 2000: *The Sanctuary of Demeter and Kore. Terracotta Figurines of the classical, hellenistic and roman periods. Corinth XVIII, Part IV.* Princeton, New Jersey.
- Μητροπούλου, Ε. 1995: Η λατρεία των Νυμφών και του Πανός στη Βοιωτία, στο Α. Χριστοπούλου (επιμ.) *Β' Διεθνές Συνέδριο Βοιωτικών Μελετών*, (Λειβαδιά 6 – 10 Σεπτεμβρίου 1992) Β'. Αθήνα: 331-387.
- Mollard – Besques, S. 1954: *Catalogue raisonnée des figurines et reliefs en terre-cuite grecs, étrusques et Romains.* Paris: Musée National du Louvre.
- Μόρτζος, Χρ. 1985: *Ανασκαφή Βρυσών Κυδωνίας. Το ελληνικό ιερό Α στον Κάστελλο.* Αθήνα.
- Μπόνιας, Ζ. 1998: *Ένα αγροτικό ιερό στις Αιγιές Λακωνίας. Δημοσιεύματα του Αρχαιολογικού Δελτίου Αρ. 62.* Αθήνα.
- Μποσνάκης, Δ. 2014: Συμβολή στη μελέτη της ύστερης ελληνιστικής κοροπλαστικής της Κω: Ταφική τελετουργία και εικονογραφία, στο Γιαννικουρή Ι: Αθήνα: 149-176.
- Muller, A. 1996: Les terres cuites votives du Thesmophorion. De l' atelier au sanctuaire. *ÉtThas 17.* Paris.
- Nicholls, R.V. 1952: Type, Group and Series: A reconsideration of some coroplastic fundamentals. *BSA XLVII*: 217-226.
- Nichols, R. 1982: Two groups of Archaic Attic Terracottas, στο Kurtz D. & B. Sparkes (επιμ.), *The Eye of Greece*: 89-122.
- Pasquier, A. 1977: Pan et les Nymphes à l'antre corycien. *BCH Suppl.* 4: 365-387.
- Παλαιοκρασά, Λ. 1991: *Το ιερό της Αρτέμιδος Μουνιχίας.* *BAE* 115. Αθήνα: Αρχαιολογική Εταιρεία.

- Παπαχατζής, Ν. 1978: «Μογοστόκοι Ειλείθυιαι» και κουροτρόφοι θεότητες. *ΑΔ* 33
Μελέτες: 1-23.
- Παπαχατζής, Ν. (επιμ.) 1981: *Πανσανίου Ελλάδος Περιήγησις Βιβλία 9 και 10. Βοιωτικά και Φωκικά*. Αθήνα.
- Πέππα – Παπαϊωάννου, Ε. 1985: *Πήλινα ειδώλια από το ιερό του Απόλλωνα Μαλεάτα Επιδαυρίας*. Διδακτορική Διατριβή. Αθήνα.
- Πέππα – Παπαϊωάννου, Ε. 2003: Πήλινα ειδώλια του Αρχαιολογικού Μουσείου Πόρου, στο Ε. Κονσολάκη – Γιαννοπούλου (επιμ.) *Πρακτικά 1^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αργοσαρωνικού*, (Πόρος 26 – 29 Ιουνίου 1998) Β'. Αθήνα: 189-276.
- Πέππα – Παπαϊωάννου, Ε. 2011: *Κοροπλαστικά έργα του Αρχαιολογικού Μουσείου Πειραιώς. Παράρτημα του Περιοδικού Παρουσία 80*. Αθήνα.
- Pisani, M. 2006: The Collection of Terracotta Figurines in the British School at Athens. *BSA* 101: 269-368.
- Pottier, E. 1909: *Diphilos et Les Modeleurs de Terres cuites grecques*. Paris.
- Poulsen, V. H. 1937: Der strenge Stil. *Acta Archaeologica* VIII: 1-148.
- Πιτερός, Χ. Ι. 2008: Αρχαιότητες και μνημεία των περιοχών Εύτρησης, Λεύκτρων και Λιβαδόστρας, στο *Αραβαντινός* 2008: 581-646.
- Richardson, R. B. 1898: Figurines from Corinth. *AJA* 2: 206-222.
- Ridgway, B. S. 1970: *The Severe Style in Greek Sculpture*. Princeton, New Jersey.
- Robinson, D. M. 1931: *The Terra-Cottas of Olynthus found in 1928, Olynthus IV*. Baltimore.
- Robinson, D. M. 1933: *The Terra-Cottas of Olynthus found in 1931, Olynthus VII*. Baltimore.

- Robinson, D. M. 1952: *Terracottas, Lamps and Coins found in 1934 and 1938, Olynthus XIV*. Baltimore.
- Roller, L. 1999: *In search of God the Mother: The Cult of Anatolian Cybele*. Berkeley.
- Roux, G. 1954: Le val des Muses, et les Museés chez les autres anciens. *BCH* 78: 22-48.
- Sabetai, V. 2008: Women's ritual roles in the circle of life, στο Kaltsas & Shapiro 2008: 289-297.
- San Cristóbal, A. I. J. 2015: De nuevo sobre Dioniso y las serpientes: mitos y ritos. *Myrtia* 30: 167-184.
- Shapiro, A. 2008: λήμμα 89: Statuette of Kybele, στο Kaltsas & Shapiro 2008: 212.
- Schilardi, D. U. 1977: *The Thespian Polyandrion (424 B.C.): The excavations and the finds from a thespian state burial*. Princeton.
- Shoe, L., 1932: A Box of Antiquites. *Hesperia* I: 56-89.
- Stewart, A. 1990: *Greek Sculpture. An Exploration*. New Haven/London.
- Stillwell, A. N. 1952: *The Potter's Quarter. The Terracottas. Corinth XV, Part II*. Princeton.
- Szabó, M. 1994: *Archaic Terracottas of Boeotia. Studia Archaeologica* 67. Roma.
- Τζουβάρα – Σούλη, Χ. 1979: *Η λατρεία των γυναικείων θεοτήτων εις την Αρχαίαν Ηπειρον. Συμβολή εις την μελέτην της θρησκείας των αρχαίων ηπειρωτών. Διατριβή επί διδακτορία. Ιωάννινα*.
- Thompson, D. B. 1963: *Troy. The Terracotta Figurines of the Hellenistic Period. Supplementary Monograph 3*. Princeton.
- Τσάκαλου – Τζαναβάρη, Κ. 2002: *Πήλινα ειδώλια από τη Βέροια. Ταφικά σύνολα ελληνοιστικής εποχής. Δημοσιεύματα του Αρχαιολογικού Δελτίου Αρ. 77*. Αθήνα.

- Ure, P. N. 1934: *Aryballoi and Figurines from Ritsona in Boeotia*. Cambridge.
- Van Straten, F. T. 1981: Gifts for the Gods, στο H. S. Versnel (επιμ.) *Faith, hope and worship: Aspects of Religious Mentality in the Ancient World*. Leiden: 65-151.
- Vassilopoulou, V., E. Skoumi & E. Nassioti 2015: Aphrodite Figurines from the sanctuary of “Nymph Koronia” at Mount Helicon, στο A. Muller, Lafli E. (επιμ.), *Figurines de terre cuite en Méditerranée grecque et romaine*, 2. Lille: 473-480.
- Vermaseren, M. J. 1982: *Corpus Cultus Cybelae Attidisque II. Graecia Atque Insulae*. Leiden.
- Vierneisel – Schlörb, B. 1997: *Die Figürlichen Terrakotten. Kerameikos XV*. München.
- Vikela, E. 2008: The Worship of Artemis in Attica: cult places, rites, iconography, στο Kaltsas & Shapiro 2008: 79-87.
- Χατζηδημητρίου, Α. 2014: Νεώτερα στοιχεία για το κοροπλαστικό εργαστήριο της Καρύστου, στο Α. Γιαννικουρή 2014 II: 9-28.
- Χατζηλαζάρου, Δ. & Β. Βασιλοπούλου 2008: Η εξέλιξη της μορφής του Πάνα στην κοροπλαστική παραγωγή της Βοιωτίας, στο Αραβαντινός 2008: 473-494.
- Walter – Karydi, E. 1985: Geneleos. *AM* 100: 91-104.
- Walters, H. B., 1903: *Catalogue of the Terracottas in the Department of Greek and Roman Antiquities*. London: British Museum.
- Webster, T. 1950: *Greek terracottas*. London.
- Winter, F. 1903: *Die Typen der Figürlichen Terrakotten I & II*. Berlin und Stuttgart.

Κατάλογος Ειδωλίων

AK 1506 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11 εκ. Πλάτος: 4,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1507 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,3 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1508 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,6 εκ. Πλάτος: 4,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στο χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1509 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,3 εκ. Πλάτος: 4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και τα χείλη.

Ακέραιο.

AK 1510 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,2 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1511 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,9 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη κίτρινου χρώματος στο μιάτιο.

Ακέραιο.

AK 1512 – Τύπος I - Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,3 εκ. Πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στο χιτώνα.

Ελλιπές ως προς το δεξί κάτω τμήμα του θρόνου.

AK 1513 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1514 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1515 – Τύπος I – Ομάδα 3Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,9 εκ. Πλάτος: 4,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1516 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,6 εκ. Πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ακέραιο.

AK 1517 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1518 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 7,6 εκ. Πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1519 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,6 εκ. Πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1520 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,5 εκ. Πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς το υποπόδιο.

AK 1521 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9, 4 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Τχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα και κίτρινου στο μιάτιο.

Ακέραιο.

AK 1522 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,4 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και τα χείλη.

Ακέραιο.

AK 1523 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,9 εκ. Πλάτος: 3,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1524 – Τύπος I – Ομάδα 1Α

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 7,9 εκ. Πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1525 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 7,9 εκ. Πλάτος: 3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1526 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,1 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα. Στιγμές ερυθρού χρώματος στη βάση του λαιμού σχηματίζουν περιδέραιο.

Ακέραιο.

AK 1527 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,6 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ελλιπές ως προς το κατώτερο τμήμα των ποδιών και το υποπόδιο.

AK 1528 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,9 εκ. Πλάτος: 3,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα και το μάτιο.

Ελλιπές ως προς την πίσω όψη, από την πλάτη και κάτω.

AK 1529 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 10 εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω.

AK 1530 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,5 εκ. Πλάτος: 4,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα, τα χείλη και την στεφάνη.

Ακέραιο.

AK 1531 – Τύπος I – Ομάδα 10Α

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,6 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 5/6 strong brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα, τα χείλη και την στεφάνη.

Ελλιπές ως προς το αριστερό τμήμα, από τον πήχυ και κάτω.

AK 1532 – Τύπος I – Ομάδα 6

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,5 εκ. Πλάτος: 2,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επίχρισματος.

Ακέραιο.

AK 1533 – Τύπος I – Ομάδα 10Α

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,7 εκ. Πλάτος: 4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Τχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1534 – Τύπος I – Ομάδα 8

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9 εκ. Πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 7/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ακέραιο.

AK 1535 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,1 εκ. Πλάτος: 3,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα του θρόνου.

AK 1536 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,3 εκ. Πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς δεξί άνω τέταρτο του προσώπου.

AK 1537 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10 εκ. Πλάτος: 4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1538 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,4 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά. Επίσης, από το αριστερό τμήμα σώζει το χέρι, το πόδι μέχρι την κνήμη και τμήμα του θρόνου.

AK 1539 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10 εκ. Πλάτος: 3,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Τχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα, τα χείλη και την στεφάνη.

Ελλιπές ως προς το αριστερό τμήμα, από τον πήχυ και κάτω.

AK 1540 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,6 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1541 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,1 εκ. Πλάτος: 3,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1542 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,9 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1543 – Τύπος I – Ομάδα 1Α

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8 εκ. Πλάτος: 3,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/3 very pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1544 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8, 3 εκ. Πλάτος: 3,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Απολεπισμένο κίτρινο χρώμα στο μάτι.

Ελλιπές ως προς το κάτω μισό τμήμα της πίσω όψης.

AK 1545 – Τύπος I – Ομάδα 6

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8, 5 εκ. Πλάτος: 2,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1546 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,6 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και κίτρινο στο ιμάτιο.

Ελλιπές ως προς το αριστερό τμήμα του θρόνου.

AK 1547 – Τύπος I – Ομάδα 15B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 5 YR 5/6 yellowish red

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω, εκτός από το αριστερό τμήμα του θρόνου.

AK 1548 – Τύπος I – Ομάδα 8

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,6 εκ. Πλάτος: 3,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7,5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα του θρόνου.

AK 1549 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9 εκ. Πλάτος: 3,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

AK 1550 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,4 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1551 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,4 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7,5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και τα χείλη.

Ακέραιο.

AK 1552 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,2 εκ. Πλάτος: 3,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1554 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,9 εκ. Πλάτος: 3,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στο χιτώνα και ίχνη κίτρινου
χρώματος στο μάτιο.

Ακέραιο.

AK 1555 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,4 εκ. Πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1557 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,5 εκ. Πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη
ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1559 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10 εκ. Πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επίχρισματος. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1560 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 7,5 εκ. Πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1561 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,5 εκ. Πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1562 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,7 εκ. Πλάτος: 4,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/6 reddish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ελλιπές ως προς το δεξί μισό τμήμα του προσώπου.

AK 1563 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11 εκ. Πλάτος: 4,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ακέραιο.

AK 1564 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,7 εκ. Πλάτος: 5,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1565 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,6 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1566 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,2 εκ. Πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/3 very pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1567 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,8 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και την στεφάνη και κίτρινο στο μάτιο και την πίσω όψη.

Ακέραιο.

AK 1568 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9 εκ. Πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1570 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,4 εκ. Πλάτος: 3,4 εκ.

Πηλός με προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και την στεφάνη.

Ελλιπές ως προς το δεξί άνω τμήμα του κεφαλιού.

AK 1571 – Τύπος I – Ομάδα 10Α

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,4 εκ. Πλάτος: 4,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος. Τχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1572 – Τύπος I – Ομάδα 10Β

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,3 εκ. Πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ελλιπές ως προς το άνω τμήμα του προσώπου.

AK 1573 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,8 εκ. Πλάτος: 3,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1574 – Τύπος I – Ομάδα 3Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,6 εκ. Πλάτος: 4,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1575 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,3 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα του προσώπου, το αριστερό χέρι και το δεξί γόνατο.

AK 1576 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,2 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ελλιπές ως προς το αριστερό κάτω τμήμα.

AK 1577 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,2 εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ακέραιο.

AK 1578 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,1 εκ. Πλάτος: 4,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/3 pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα και κίτρινου στο μιάτιο.

Συγκολλημένο από τρία τμήματα. Ελλιπές ως προς το κατώτερο τμήμα των ποδιών, του θρόνου και το υποπόδιο.

AK 1579 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,3 εκ. Πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς το δεξί κάτω τμήμα του θρόνου.

AK 1580 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,2 εκ. Πλάτος: 4,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ελλιπές ως προς το δεξί κάτω τμήμα του θρόνου.

AK 1581 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,5 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω και ως προς το δεξί κάτω τμήμα του θρόνου.

AK 1582 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,8 εκ. Πλάτος: 3,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 5/6 yellowish red

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη κίτρινου χρώματος στο μάτιο.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω, ως προς το δεξί κάτω τμήμα του θρόνου και την πίσω όψη.

AK 1583 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,5 εκ. Πλάτος: 4,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω, ως προς τμήματα του θρόνου και το κάτω μισό τμήμα της πίσω όψης.

AK 1584 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 12,1 εκ. Πλάτος: 4,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα του θρόνου.

AK 1585 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,5 εκ. Πλάτος: 4,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς την πίσω όψη.

AK 1586 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,9 εκ. Πλάτος: 6,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1587 – Τύπος I – Ομάδα 2A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 15,9 εκ. Πλάτος: 9,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στην μπροστινή όψη του θρόνου.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Ελλιπές ως προς το κατώτερο τμήμα των ποδιών και το υποπόδιο.

AK 1588 – Τύπος I – Ομάδα 2B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,1 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ελλιπές ως προς το δεξί άνω τμήμα του κεφαλιού και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1589 – Τύπος I – Ομάδα 2B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς το ανώτερο τμήμα του κεφαλιού και τα πτερύγια του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1590 – Τύπος II – Ομάδα 3

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Ύψος: 11,9 εκ. Πλάτος: 4,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επισχίσματος.

Ακέραιο.

AK 1591 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 16,4 εκ. Πλάτος: 6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1592 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 11,5 εκ. Πλάτος: 6,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω.

AK 1593 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 13,5 εκ. Πλάτος: 5,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές ως προς τμήμα της πίσω όψης.

AK 1594 – Τύπος I – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 16,4 εκ. Πλάτος: 10,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ελλιπές από τα γόνατα και κάτω. Από το θρόνο σώζει το αριστερό τμήμα και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου.

AK 1595 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 15,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/6 reddish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Συγκολλάται από δύο τμήματα. Από το θρόνο σώζει το αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου.

AK 1596 – Τύπος I – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 11,2 εκ. Πλάτος: 5,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στο θρόνο.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω.

AK 1598 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 11,9εκ. Πλάτος: 3,9εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 5/4 reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον πέπλο και το πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

Συγκολλάται από δύο τμήματα. Ελλιπές ως προς το μπροστινό τμήμα του κορμού, το άνω τμήμα του δεξιού χεριού και το δεξί ερεισίνωτο του θρόνου.

AK 1599 – Τύπος I – Ομάδα 15Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 13,4 εκ. Πλάτος: 5,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη κίτρινου χρώματος στον πέπλο.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Ελλιπές ως προς τμήμα της δεξιάς πλευράς του θρόνου.

AK 1600 – Τύπος III

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά περιστέρι.

Ύψος: 8,5 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές ως προς το κατώτερο τμήμα των ποδιών και το μπροστινό τμήμα του υποπόδιου.

AK 1601 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 13,8 εκ. Πλάτος: 6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Δέσμες από ερυθρές ταινίες στον πέπλο, απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στο περιδέριο, τα χείλη και σε τμήματα του θρόνου.

Συγκολλημένο από τρία τμήματα. Ελλιπές ως προς το αριστερό χέρι, το κατώτερο τμήμα των ποδιών, τμήμα της δεξιάς πλευράς του θρόνου και της πίσω όψης.

AK 1602 – Τύπος I – Ομάδα 15Α

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Συγκολλάται από τρία τμήματα. Ελλιπές ως προς το αριστερό τμήμα του κορμού, το αριστερό ερεισίνωτο του θρόνου, την κοιλιά, το δεξί πόδι και από τις κνήμες και κάτω.

AK 1603 – Τύπος I – Ομάδα 19

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,5 εκ. Πλάτος: 5,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα.

AK 1604 – Τύπος I – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 11,5 εκ. Πλάτος: 6,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα, από την κνήμη και κάτω.

AK 1605 – Τύπος I – Ομάδα 4

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,9 εκ. Πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1606 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 4,8 εκ. Πλάτος: 1,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1607 – Τύπος IX

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ορθογώνιο κιβωτίδιο.

Ύψος: 9,2 εκ. Πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα του θρόνου.

AK 1608 – Τύπος IX

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ορθογώνιο κιβωτίδιο.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,8 εκ. Πλάτος: 2,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω.

AK 1689 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,6 εκ. Πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Ακέραιο.

AK 1690 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,4 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ακέραιο.

AK 1757 – Τύπος III

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά περιστέρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,5 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι.

AK 1758 – Τύπος III

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά περιστέρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,9 εκ. Πλάτος: 4,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι και από τις κνήμες και κάτω.

AK 1780 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,7 εκ. Πλάτος: 4,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1781 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,9 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ακέραιο.

AK 1782 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/3 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα, από την κνήμη και κάτω και το αριστερό, από τον ώμο και κάτω.

AK 1783 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και την πίσω πλευρά του άνω τμήματος του κορμού.

AK 1784 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 10,4 εκ. Πλάτος: 6 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1785 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 11,8 εκ. Πλάτος: 8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος στην μπροστινή όψη.

Σώζει το άνω τμήμα, ως προς τη δεξιά πλευρά μέχρι κάτω από το στήθος, και την αριστερή μέχρι το ύψος του πήχυ.

AK 1786 – Τύπος I – Ομάδα 15Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στα μαλλιά.

Σώζει το κεφάλι, το άνω τμήμα της πλάτης, τον αριστερό ώμο και και το αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1787 – Τύπος I – Ομάδα 15Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,4 εκ. Πλάτος: 5,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στα μαλλιά, το λαιμό και τον θρόνο. Με μαύρο χρώμα σχηματίζεται το περίγραμμα του δεξιού ματιού και στιγμή στο κέντρο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1788 – Τύπος I – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,7 εκ. Πλάτος: 4,6 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στα μαλλιά και το ερεισίνωτο του θρόνου.

Ελλιπές ως προς το δεξί άνω τμήμα του κεφαλιού, το αριστερό τμήμα του ερεισίνωτου του θρόνου και από τα γόνατα και κάτω.

AK 1789 – Τύπος I – Ομάδα 19

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5 εκ. Πλάτος: 5,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στα μαλλιά και τον θρόνο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1790 – Τύπος I – Ομάδα 19

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7 εκ. Πλάτος: 5,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος στην μπροστινή όψη.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1791 – Τύπος I – Ομάδα 7

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της δεξιάς πλευράς.

AK 1792 – Τύπος II – Ομάδα 4

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,7 εκ. Πλάτος: 5,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη κίτρινου χρώματος στον πέπλο.

Ελλειπές ως προς το δεξί τμήμα, από το μηρό και κάτω, και το αριστερό από το στήθος και κάτω.

AK 1793 – Τύπος I – Ομάδα 15Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι, τη δεξιά ωμοπλάτη και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1794 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.
Μέγ. σωζ. ύψος: 8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 7,1 εκ.
Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown
Απολεπισμένο λευκό επιχρίσμα στην μπροστινή όψη.
Σώζει το κεφάλι και τη δεξιά ωμοπλάτη.

AK 1795 – Τύπος I – Ομάδα 9

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.
Ύψος: 9,1 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.
Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown
Ίχνη λευκού επιχρίσματος στην μπροστινή όψη.
Ελλιπές ως προς το αριστερό χέρι και τα πόδια.

AK 1796 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.
Μέγ. σωζ. ύψος: 7 εκ. Πλάτος: 3,3 εκ.
Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown
Ίχνη λευκού επιχρίσματος.
Ελλιπές από τους μηρούς και κάτω.

AK 1797 – Τύπος I – Ομάδα 9

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.
Μέγ. σωζ. ύψος: 6,1 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,8 εκ.
Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown
Ίχνη λευκού επιχρίσματος.
Σώζει το κεφάλι και τη δεξιά πλευρά μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1798 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,3 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος και το αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου. Ελλιπές ως προς το αριστερό άνω τμήμα του κεφαλιού.

AK 1799 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,5 εκ. Πλάτος: 6,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε ολόκληρη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι το ύψος της κοιλιάς.

AK 1800 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,4 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε ολόκληρη την επιφάνεια. Τχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα και κίτρινου στο ιμάτιο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1801 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,2 εκ. Πλάτος: 3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1802 – Τύπος I – Ομάδα 15B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,9 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1803 – Τύπος I – Ομάδα 15B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,9 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1804 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,7 εκ. Πλάτος: 6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε ολόκληρη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1805 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,9 εκ. Πλάτος: 3,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος. Ίχνη κίτρινου χρώματος στο μάτι και το ερεισίνωτο του θρόνου.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα από το στήθος και κάτω, και το αριστερό από τον μηρό και κάτω.

AK 1806 – Τύπος I – Ομάδα 15B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,1 εκ. Πλάτος: 4,1 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 5 YR 5/4 reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στο περιδέραιο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από την κοιλιά.

AK 1807 – Τύπος I – Ομάδα 2A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 15,7 εκ. Πλάτος: 8 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, εκτός από τα πτερύγια του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1808 – Τύπος I – Ομάδα 2A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 11,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 9,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, εκτός από το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1809 – Τύπος I – Ομάδα 7

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,2 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη κίτρινου χρώματος στο ένδυμα και το πρόσωπο.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της δεξιάς πλευράς.

AK 1810 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,9 εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον πέπλο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1811 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,2 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, εκτός από την αριστερή πλευρά από τον ώμο και κάτω.

AK 1812 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 10,3 εκ. Πλάτος: 5,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα και κίτρινου στο ιμάτιο.

Ελλιπές ως προς ως προς το δεξί τμήμα από την κνήμη και κάτω, και το αριστερό από το στήθος και κάτω.

AK 1813 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,7 εκ. Πλάτος: 5,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1814 – Τύπος Ι – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,6 εκ. Πλάτος: 5,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1815 – Τύπος Ι – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,3 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στο περύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου και κίτρινο στον πέπλο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, εκτός από την αριστερή πλευρά από τον ώμο και κάτω.

AK 1816 – Τύπος Ι – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,2 εκ. Πλάτος: 8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι, τη δεξιά ωμοπλάτη και το δεξί περύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1817 – Τύπος ΙΙ – Ομάδα 4

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 15 εκ. Πλάτος: 10,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Τχνη κίτρινου χρώματος στον θρόνο.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα από την κοιλιά και κάτω, και το αριστερό από τον καρπό του χεριού και κάτω.

AK 1818 – Τύπος I – Ομάδα 1B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 10,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά, εκτός από το αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1825 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 12 εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και κίτρινο στο ιμάτιο.

Ακέραιο.

AK 1831 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,9 εκ. Πλάτος: 4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα, τα χείλη και την στεφάνη και κίτρινο στο ιμάτιο.

Ελλιπές ως προς τη δεξιά πλευρά από το γόνατο και κάτω.

AK 1833 – Τύπος I – Ομάδα 15B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,6 εκ. Πλάτος: 4,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1836 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,6 εκ. Πλάτος: 4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1839 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10 εκ. Πλάτος: 3,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα και την στεφάνη και κίτρινου στο μάτι.

Ακέραιο.

AK 1840 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 9,9 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Ελλιπές από τις κνήμες και κάτω, εκτός από το αριστερό τμήμα του θρόνου.

AK 1844 – Τύπος I – Ομάδα 15B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 10,1 εκ. Πλάτος: 4 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ακέραιο.

AK 1846 – Τύπος II – Ομάδα 4

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,2 εκ. Πλάτος: 3,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα από τον μηρό και κάτω, και το αριστερό από τον πήχυ και κάτω.

AK 1847 – Τύπος II – Ομάδα 1

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,5 εκ. Πλάτος: 6,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.
Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και το αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι και το αριστερό πόδι από την κνήμη και κάτω.

AK 1848 – Τύπος II – Ομάδα 3

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,3 εκ. Πλάτος: 4,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι και από τις κνήμες και κάτω.

AK 1849 – Τύπος II – Ομάδα 3

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Ύψος: 12,9 εκ. Πλάτος: 5,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ελλιπές ως προς την αριστερή πλευρά από την κνήμη και κάτω.

AK 1850 – Τύπος II – Ομάδα 3

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,6 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι, την αριστερή και την πίσω πλευρά.

AK 1851 – Τύπος II – Ομάδα 3

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,4 εκ. Πλάτος: 4,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι, τμήμα του δεξιού χεριού και το δεξί ερεισίνωτο του θρόνου.

AK 1854 – Τύπος VI

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά τύμπανο.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,9 εκ. Πλάτος: 4 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι.

AK 1855 – Τύπος II – Ομάδα 2

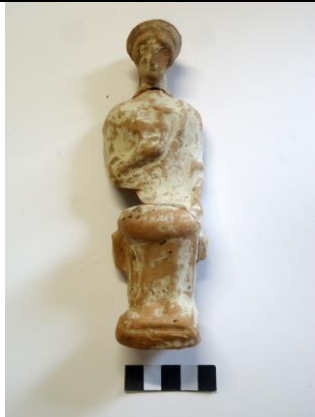
Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά λιοντάρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 10 εκ. Πλάτος: 5,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στο μάτιο.

Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα από τον ώμο και κάτω, από τις κνήμες και κάτω και την πίσω πλευρά από την πλάτη και κάτω.

AK 1856 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Ύψος: 18,6 εκ. Πλάτος: 5,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Συγκολλημένο από τρία τμήματα. Ελλιπές ως προς τμήμα της δεξιάς πλευράς στο ύψος της κοιλιάς και την πίσω όψη.

AK 1857 – Τύπος VII

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ζώο.

Μέγ. σωζ. ύψος: 12,1 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Σώζει τμήμα της δεξιάς πλευράς από το λαιμό μέχρι τα γόνατα και τμήμα του αριστερού χεριού.

AK 1858 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 14,3 εκ. Πλάτος: 5,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/6 reddish yellow

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Συγκολλημένο από τρία τμήματα. Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα από τον ώμο και κάτω, το κατώτερο τμήμα του αριστερού χεριού και τα πέλματα.

AK 1859 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 14,1 εκ. Πλάτος: 5,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι και την πίσω όψη.

AK 1860 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 15,7 εκ. Πλάτος: 6,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Συγκολλημένο από πέντε τμήματα. Ελλιπές ως προς το κεφάλι και την πίσω πλευρά από την πλάτη και κάτω. Αποκεκρουμένο στα γόνατα.

AK 1861 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 12,2 εκ. Πλάτος: 7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Ελλιπές ως προς το κεφάλι και το ελάφι.

AK 1862 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,2 εκ. Πλάτος: 5,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1864 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,5 εκ. Πλάτος: 5,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1866 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,5 εκ. Πλάτος: 5,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Ελλιπές ως προς το κεφάλι, το αριστερό τμήμα από τον ώμο και κάτω, και το δεξί από την κνήμη και κάτω.

AK 1867 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 12,8 εκ. Πλάτος: 7,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Συγκολλημένο από τρία τμήματα. Ελλιπές ως προς το κεφάλι, μικρό τμήμα στην κοιλιά, τμήματα του θρόνου και από τις κνήμες και κάτω.

AK 1868 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,7 εκ. Πλάτος: 5,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Ελλιπές ως προς το δεξί τμήμα από τον μηρό και κάτω, και το αριστερό από τον ώμο και κάτω.

AK 1869 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ.σωζ. ύψος: 13 εκ. Πλάτος: 5,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Ελλιπές ως προς το κεφάλι, από τις κνήμες και κάτω και την πίσω όψη.

AK 1870 – Τύπος V

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 11,4 εκ. Πλάτος: 6,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Σώζει τμήμα των χεριών και το τμήμα από τα γόνατα και κάτω.

AK 1889 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 10,2εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1890 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,4 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος. Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στην στεφάνη και το ερεισίνωτο του θρόνου.

Ελλιπές ως προς το μπροστινό τμήμα από το στήθος και κάτω, και το δεξί τμήμα του θρόνου.

AK 1891 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,2 εκ. Πλάτος: 4,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 5/4 brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα.

Ελλιπές από τα γόνατα και κάτω.

AK 1892 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,5 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Ίχνη λευκού επίχρισματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1893 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,9 εκ. Πλάτος: 6,2 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα και κίτρινου στο ερεισίνωτο του θρόνου.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1894 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,9 εκ. Πλάτος: 4,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 brownish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Ελλειπές ως προς το μπροστινό τμήμα από το στήθος και κάτω.

AK 1895 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Ύψος: 8,9 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και την στεφάνη και κίτρινο στο μάτιο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1896 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψ.: 9,1 εκ. Πλάτος: 5,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.
Απολεπισμένο κίτρινο χρώμα στον πέπλο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1897 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,1 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5 YR 6/6 reddish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος. Ελλιπές ως προς το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1898 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,7 εκ. Πλάτος: 5,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1899 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,5 εκ. Πλάτος: 7,5 εκ.

Πηλός με προσμίξεις. Munsell 5 YR 6/4 light reddish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1900 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,5 εκ. Πλάτος: 5,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1901 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,4 εκ. Πλάτος: 6,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1902 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,1 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά, εκτός από το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1903 – Τύπος I – Ομάδα 3B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,6 εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 2.5 YR 5/2 grayish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1904 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,9 εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1905 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,4 εκ. Πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ελλιπές ως προς το μπροστινό τμήμα από την κοιλιά και κάτω.

AK 1906 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,1 εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1907 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Τχνη ερυθρού χρώματος στο αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά, εκτός από το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1908 – Τύπος I – Ομάδα 10B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,7 εκ. Πλάτος: 3,3 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι, τους ώμους και τμήμα της δεξιάς πλευράς μέχρι τον πήχυ.

AK 1909 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,6 εκ. Πλάτος: 4,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1910 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 10 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε ολόκληρη την επιφάνεια.

Σώζει το δεξί τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, και το αριστερό μέχρι τον πήχυ.

AK 1911 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,1 εκ. Πλάτος: 7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στο αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

Σώζει το δεξί τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, και το αριστερό μέχρι τον πήχυ.

AK 1912 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,5 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον χιτώνα.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1913 – Τύπος I – Ομάδα 10A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,8 εκ. Πλάτος: 3,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1914 – Τύπος I – Ομάδα 2B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6 εκ. Πλάτος: 5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1915 – Τύπος I – Ομάδα 1A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,7 εκ. Πλάτος: 4,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1916 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,8 εκ. Πλάτος: 4,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επιχρίσμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1917 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,6 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι, τη δεξιά ωμοπλάτη και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1918 – Τύπος I – Ομάδα 10Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7 εκ. Πλάτος: 4,4 εκ.

Πηλός με προσμίξεις. Munsell 10 YR 6/3 pale brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το δεξί τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, και το αριστερό μέχρι τον πήχυ.

AK 1919 – Τύπος I – Ομάδα 9

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,5 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι το στήθος.

AK 1920 – Τύπος I – Ομάδα 9

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,5 εκ. Πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλειπές ως προς το μπροστινό τμήμα του κορμού και την πίσω πλευρά από τη μέση και κάτω.

AK 1921 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/6 brownish yellow

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, εκτός από το πρόσωπο και τμήμα του αριστερού περύγιου του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1922 – Τύπος I – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,2 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5,8 εκ.

Πηλός με λίγες προσμίξεις. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι, τη δεξιά ωμοπλάτη και το δεξί περύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου. Αποκεκρουμένο στο πρόσωπο.

AK 1923 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,7 εκ. Πλάτος: 5,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά. Αποκεκρουμένο στο πρόσωπο.

AK 1924 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 11,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το δεξί τμήμα μέχρι το μηρό.

AK 1925 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 1926 – Τύπος I – Ομάδα 15B

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,1 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Τχνη κίτρινου χρώματος στον πόλο.

Σώζει το κεφάλι, το άνω τμήμα της πλάτης και τους ώμους.

AK 1927 – Τύπος I – Ομάδα 17

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το δεξί τμήμα μέχρι τον πήχυ, και το αριστερό μέχρι κάτω από το στήθος.

AK 1928 – Τύπος Ι – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και την αριστερή ωμοπλάτη. Αποκεκρουμένο στο πρόσωπο.

AK 1929 – Τύπος Ι – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 8,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι, τμήμα της πλάτης και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου. Αποκεκρουμένο στο πρόσωπο.

AK 1970 – Τύπος Ι – Ομάδα 12Α

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 19,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 13,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Συγκολλημένο από τέσσερα τμήματα. Σώζει το άνω τμήμα μέχρι τα γόνατα, εκτός από το πρόσωπο, το λαιμό και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 1971 – Τύπος Ι – Ομάδα 12Γ

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 17,7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 14,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Σώζει το άνω τμήμα μέχρι τα γόνατα, εκτός από το κεφάλι και το δεξί τμήμα από τον ώμο και κάτω.

AK 1972 – Τύπος I – Ομάδα 12B

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 19,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 8,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Συγκολλημένο από τρία τμήματα. Σώζει το δεξί άνω και κάτω άκρο και τμήμα του θρόνου.

AK 1973 – Τύπος I – Ομάδα 12A

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Σώζει το κεφάλι.

AK 1974 – Τύπος I – Ομάδα 12A

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το αριστερό τμήμα του κεφαλιού.

AK 1975 – Τύπος I – Ομάδα 12A

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 12,7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Συγκολλημένο από τρία τμήματα. Σώζει το άνω τμήμα του κορμού και τμήμα της κόμμωσης.

AK 1976 – Τύπος I – Ομάδα 12A

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το άνω τμήμα του κορμού και τμήμα της κόμμωσης.

AK 1977 – Τύπος I – Ομάδα 12A

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,1 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 7,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το τμήμα από τους μηρούς και κάτω, εκτός από το δεξί πέλμα και την αριστερή πλευρά.

AK 1978 – Τύπος I – Ομάδα 12E

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9 εκ. Μέγ. σωζ. διάμετρος: 9,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το τμήμα από τα γόνατα και κάτω.

AK 1979 – Τύπος I – Ομάδα 12E

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,7 εκ. Μέγ. σωζ. διάμετρος: 9,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα.

Σώζει το τμήμα από τα γόνατα και κάτω.

AK 1980 – Τύπος I – Ομάδα 12E

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,3 εκ. Μέγ. σωζ. διάμετρος: 10,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα.

Σώζει τμήμα της δεξιάς κνήμης, τα πέλματα και τμήμα της βάσης.

AK 1981 – Τύπος I – Ομάδα 12E

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 2,3 εκ. Μέγ. σωζ. διάμετρος: 7,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/3 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα.

Σώζει τα πέλματα και τμήμα της βάσης.

AK 1982 – Τύπος I – Ομάδα 12ΣΤ

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Σώζει τμήμα της αριστερής κνήμης, τα πέλματα και τμήμα της βάσης.

AK 1983 – Τύπος I – Ομάδα 12A

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 14 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 9,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Συγκολλημένο από τρία τμήματα. Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, εκτός από τον αριστερό ώμο.

AK 1984 – Τύπος I – Ομάδα 12B

Ένθρονη γυναικεία μορφή.

Μέγ. σωζ. ύψος: 20,6 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 8,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επίχρισματος. Ίχνη κίτρινου χρώματος στον θρόνο.

Συγκολλημένο από πέντε τμήματα. Σώζει το δεξί τμήμα από τον ώμο μέχρι την κνήμη.

AK 2018 – Τύπος I – Ομάδα 18

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,6 εκ. Πλάτος: 5,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη ερυθρού χρώματος στο αριστερό αυτί.

Σώζει το δεξί τμήμα μέχρι τον μηρό, και το αριστερό μέχρι τον πήχυ.

AK 2019 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 6,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στο ένδυμα και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά, εκτός από τα χέρια.

AK 2020 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι, τη δεξιά ωμοπλάτη και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 2021 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 6/4 light yellowish brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στο ένδυμα και απολεπισμένη κίτρινη ταινία κάτω από τον πόλο.

Σώζει το κεφάλι, την αριστερή ωμοπλάτη και το αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 2022 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 8,3 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στην αριστερή πλευρά του λαιμού και το πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

Σώζει το κεφάλι, τμήμα της πλάτης και το αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 2023 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,6 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2024 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,7 εκ. Πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2025 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,4 εκ. πλάτος: 2,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2026 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,3 εκ. Πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον λαιμό.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2027 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,4 εκ. Πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι.

AK 2028 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,3 εκ. Πλάτος: 2,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2029 – Τύπος I – Ομάδα 14

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,8 εκ. Πλάτος: 2,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2030 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 9,8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το δεξί τμήμα μέχρι τον ώμο και το αριστερό μέχρι τον πήχυ.

AK 2031 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,6 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά. Από το δεξί χέρι σώζει τον πήχυ, ενώ από το αριστερό σώζει το ανώτερο τμήμα.

AK 2032 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και τους ώμους.

AK 2033 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι και το άνω τμήμα της πλάτης.

AK 2034 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και το άνω τμήμα της πλάτης.

AK 2035 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος. Ίχνη ερυθρού χρώματος στον πέπλο.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της δεξιάς ωμοπλάτης.

AK 2036 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της αριστερής ωμοπλάτης.

AK 2037 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Ίχνη κίτρινου χρώματος κάτω από το αυτί.

Σώζει το κεφάλι και το άνω τμήμα της πλάτης.

AK 2038 – Τύπος I – Ομάδα 13

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,6 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της αριστερής ωμοπλάτης.

AK 2039 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 5,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι, το άνω τμήμα της πλάτης και τις απολήξεις του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 2040 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της δεξιάς ωμοπλάτης.

AK 2041 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και το άνω τμήμα της πλάτης.

AK 2042 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/3 pink

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2043 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,2 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2044 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,2 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της δεξιάς ωμοπλάτης.

AK 2045 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2046 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 3,7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2047 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 3,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2048 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,3 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή επιφάνεια.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2049 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,6 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της αριστερής ωμοπλάτης.

AK 2050 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,6 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της πλάτης.

AK 2051 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10 YR 7/4 very pale brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2052 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το κεφάλι, τη δεξιά ωμοπλάτη και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 2053 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή επιφάνεια.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της αριστερής ωμοπλάτης.

AK 2054 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της πλάτης.

AK 2055 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 3,2 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 1,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2056 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 3,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 1,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2057 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 3,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2058 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 3 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 1,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2059 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 3,7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 1,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2060 – Τύπος I – Ομάδα 15A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 2,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 1,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Σώζει το κεφάλι και τον λαιμό.

AK 2061 – Τύπος I – Ομάδα 3A

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,9 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,2 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη κίτρινου χρώματος στην στεφάνη.

Σώζει το κεφάλι και την αριστερή ωμοπλάτη.

AK 2062 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,8 εκ. Πλάτος: 3 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/6 reddish yellow

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια.

Σώζει το δεξί τμήμα μέχρι το στήθος και το αριστερό μέχρι τον πήχυ.

AK 2063 – Τύπος I – Ομάδα 5

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,2 εκ. Πλάτος: 3,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5 YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα σε όλη την επιφάνεια. Απολεπισμένο ερυθρό χρώμα στον χιτώνα και το ιμάτιο.

Σώζει το άνω τμήμα μέχρι την κοιλιά.

AK 2064 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 10YR 7/4 very pale brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι, τη δεξιά ωμοπλάτη και το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 2065 – Τύπος I – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 4,8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Σώζει το κεφάλι και τμήμα της δεξιάς ωμοπλάτης.

AK 2066 – Τύπος X

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ελάφι με το αριστερό χέρι και φιάλη με το δεξί.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,7 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 8,4 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι και από το στήθος και κάτω.

Αποκεκρουμένο στο αριστερό πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 2067 – Τύπος VIII

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά κυλινδρικό κιβωτίδιο.

Μέγ. σωζ. ύψος: 6,6 εκ. Πλάτος: 4,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 7/4 pink

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι και από τους μηρούς και κάτω.

AK 2068 – Τύπος IV – Ομάδα 2

Ένθρονη γυναικεία μορφή που φέρει το δεξί χέρι κάτω από το στήθος.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,6 εκ. Πλάτος: 6,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 7/4 pink

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι και από την κοιλιά και κάτω.

AK 2069 – Τύπος III

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά περιστέρι.

Μέγ. σωζ. ύψος: 3,8 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 3,7 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5YR 7/4 pink

Δεν σώζει ίχνη διακόσμησης.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι, το δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου και από την κοιλιά και κάτω.

AK 2070 – Τύπος IV – Ομάδα 1

Ένθρονη γυναικεία μορφή που φέρει το δεξί χέρι ανάμεσα στο στήθος.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,8 εκ. Πλάτος: 6,8 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 5YR 6/4 light reddish brown

Ίχνη λευκού επιχρίσματος.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι, τμήμα του αριστερού ερεισίνωτου του θρόνου και από την κοιλιά και κάτω.

AK 2071 – Τύπος IX

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ορθογώνιο κιβωτίδιο.

Μέγ. σωζ. ύψος: 5,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 2,9 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη. Ίχνη ερυθρού χρώματος στο κιβωτίδιο.

Ελλιπές ως προς το κεφάλι, τη δεξιά και πίσω πλευρά και από τα γόνατα και κάτω.

AK 2072 – Τύπος I – Ομάδα 11

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζ. ύψος: 12,5 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 9,6 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα στην μπροστινή όψη.

Συγκολλημένο από δύο τμήματα. Σώζει το άνω τμήμα μέχρι κάτω από το στήθος, εκτός από τα χέρια. Αποκεκρουμένο στο δεξί πτερύγιο του ερεισίνωτου του θρόνου.

AK 2073 – Τύπος IX

Ένθρονη γυναικεία μορφή που κρατά ορθογώνιο κιβωτίδιο.

Μέγ. σωζ. ύψος: 7,4 εκ. Μέγ. σωζ. πλάτος: 4,1 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Απολεπισμένο λευκό επίχρισμα.

Σώζει τον δεξί πήχυ, τα γόνατα και τις κνήμες.

AK 2075 – Ομάδα 16

Ένθρονη γυναικεία μορφή με τα χέρια στους μηρούς.

Μέγ. σωζόμενο ύψος: 5,1 εκ. Πλάτος: 5,5 εκ.

Πηλός καθαρός. Munsell 7.5YR 6/4 light brown

Τχνη λευκού επιχρίσματος.

Σώζει το κεφάλι και τους ώμους.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Πίνακες Τύπων – Ομάδων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 1Α

 <p>AK 1524</p> <p>A small, light-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>	 <p>AK 1543</p> <p>A small, light-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>	 <p>AK 1550</p> <p>A small, light-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>
 <p>AK 1560</p> <p>A small, light-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>	 <p>AK 1562</p> <p>A small, light-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>	 <p>AK 1563</p> <p>A small, light-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>
 <p>AK 1575</p> <p>A small, light-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>	 <p>AK 1606</p> <p>A small, dark-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>	 <p>AK 1780</p> <p>A small, light-colored terracotta figurine with a rounded head and a simple, elongated body. It is shown next to a black and white scale bar.</p>

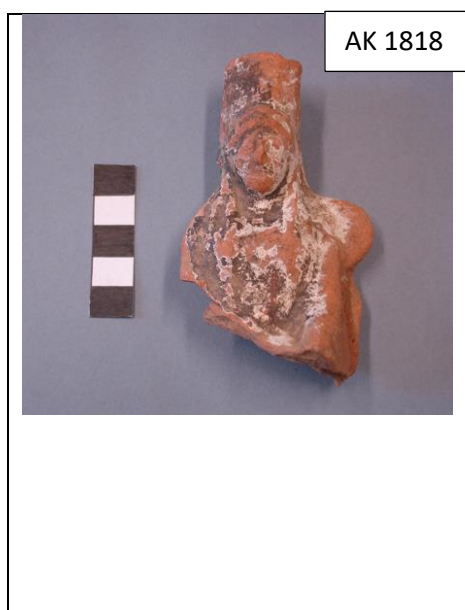
ΠΙΝΑΚΑΣ 2Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 1Α

ΠΙΝΑΚΑΣ 2Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 1Β

ΠΙΝΑΚΑΣ 3Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 2Α

ΠΙΝΑΚΑΣ 3Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 2Β

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 3Α

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 3B

ΠΙΝΑΚΑΣ 6Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 3Β

ΠΙΝΑΚΑΣ 6Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 3Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ 7Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 7Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 5

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 5

ΠΙΝΑΚΑΣ 9Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 5

ΠΙΝΑΚΑΣ 9Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 6

ΠΙΝΑΚΑΣ 10Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 7

ΠΙΝΑΚΑΣ 10Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 8

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 9

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 10Α

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 10Α

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 10B

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 10B

AK 1551

AK 1552

AK 1554

AK 1559

AK 1572

AK 1581

AK 1690

AK 1782

AK 1796

ΠΙΝΑΚΑΣ 16Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 10Β

ΠΙΝΑΚΑΣ 16Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 10Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 10Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 10Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 11

ΠΙΝΑΚΑΣ 22Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 12Β

ΠΙΝΑΚΑΣ 22Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 12Γ

ΠΙΝΑΚΑΣ 23Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 12Δ

ΠΙΝΑΚΑΣ 23Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 12Ε

ΠΙΝΑΚΑΣ 24Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 12Ε

ΠΙΝΑΚΑΣ 24Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 12ΣΤ

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 13

 <p>AK 2030</p>	 <p>AK 2031</p>	 <p>AK 2032</p>
 <p>AK 2033</p>	 <p>AK 2034</p>	 <p>AK 2035</p>
 <p>AK 2036</p>	 <p>AK 2037</p>	 <p>AK 2038</p>

ΠΙΝΑΚΑΣ 26

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 14

 <p>AK 1811</p> <p>A reddish-brown ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible to the right.</p>	 <p>AK 2019</p> <p>A light-colored ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2020</p> <p>A reddish-brown ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible below.</p>
 <p>AK 2021</p> <p>A light-colored ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2022</p> <p>A light-colored ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2023</p> <p>A light-colored ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible below.</p>
 <p>AK 2024</p> <p>A light-colored ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2025</p> <p>A light-colored ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2026</p> <p>A light-colored ceramic fragment with a bulbous top and a wider base. A scale bar is visible below.</p>

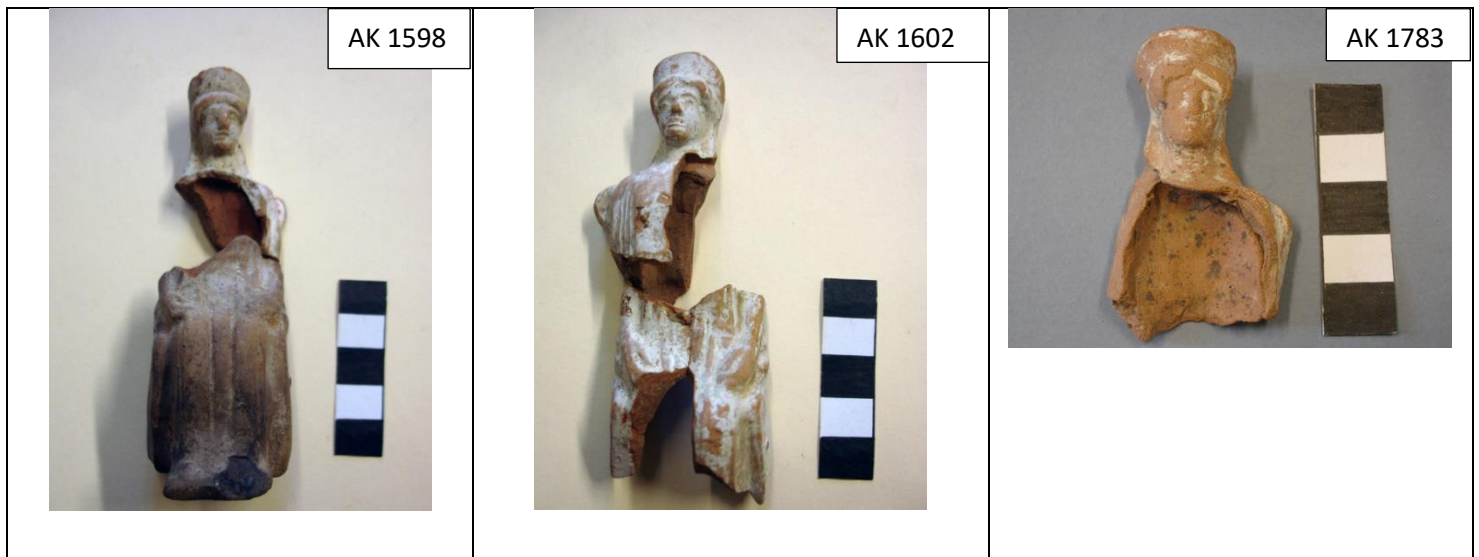
ΠΙΝΑΚΑΣ 27Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 14

ΠΙΝΑΚΑΣ 27Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 15Α

ΠΙΝΑΚΑΣ 28

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 15Α

 <p>AK 1810</p> <p>A terracotta bust fragment, likely of a female figure, showing the head and upper torso. The head is slightly tilted, and the hair is styled in a bun. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible to the right.</p>	 <p>AK 1815</p> <p>A terracotta bust fragment, similar to AK 1810, showing the head and upper torso. The head is slightly tilted, and the hair is styled in a bun. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible to the right.</p>	 <p>AK 2053</p> <p>A small terracotta fragment, possibly a head or bust fragment, showing a rounded top and a slightly flared base. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible below.</p>
 <p>AK 2054</p> <p>A small terracotta fragment, possibly a head or bust fragment, showing a rounded top and a slightly flared base. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2055</p> <p>A small terracotta fragment, possibly a head or bust fragment, showing a rounded top and a slightly flared base. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2056</p> <p>A small terracotta fragment, possibly a head or bust fragment, showing a rounded top and a slightly flared base. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible below.</p>
 <p>AK 2057</p> <p>A small terracotta fragment, possibly a head or bust fragment, showing a rounded top and a slightly flared base. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2058</p> <p>A small terracotta fragment, possibly a head or bust fragment, showing a rounded top and a slightly flared base. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible below.</p>	 <p>AK 2059</p> <p>A small terracotta fragment, possibly a head or bust fragment, showing a rounded top and a slightly flared base. The fragment is light brown and has a weathered surface. A black and white scale bar is visible below.</p>

ΠΙΝΑΚΑΣ 29Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 15Α

ΠΙΝΑΚΑΣ 29Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 15Β

ΠΙΝΑΚΑΣ 30

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 15B

AK 1806

AK 1833

AK 1844

AK 1926

ΠΙΝΑΚΑΣ 31

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 15Γ

AK 1599

AK 1786

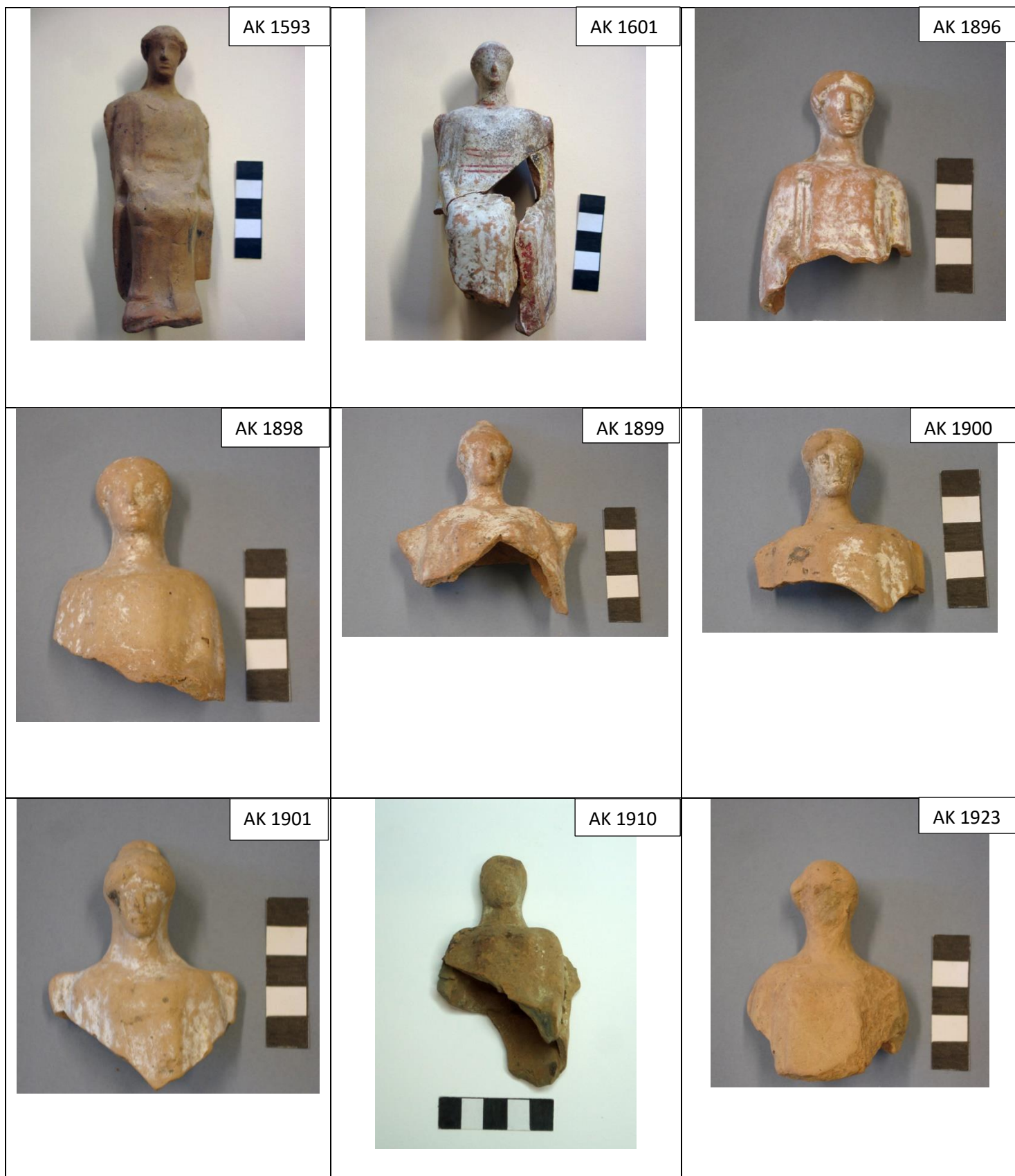
AK 1787

AK 1793

ΠΙΝΑΚΑΣ 32

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 16

 <p>AK 1924</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible to the right of the fragment.</p>	 <p>AK 1925</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	 <p>AK 2039</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>
 <p>AK 2040</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	 <p>AK 2041</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	 <p>AK 2042</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>
 <p>AK 2043</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	 <p>AK 2044</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	 <p>AK 2045</p> <p>A terracotta bust fragment showing the head and upper torso. The head is slightly tilted to the right. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>

ΠΙΝΑΚΑΣ 34

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 16

<p data-bbox="384 315 531 365">AK 2046</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, possibly a head or torso, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	<p data-bbox="890 315 1038 365">AK 2047</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, similar to AK 2046, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	<p data-bbox="1390 315 1540 365">AK 2048</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, similar to AK 2046, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>
<p data-bbox="376 893 531 943">AK 2049</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, similar to AK 2046, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	<p data-bbox="898 898 1038 947">AK 2050</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, similar to AK 2046, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	<p data-bbox="1374 898 1540 947">AK 2051</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, similar to AK 2046, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>
<p data-bbox="384 1458 531 1507">AK 2052</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, similar to AK 2046, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	<p data-bbox="890 1458 1038 1507">AK 2064</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, similar to AK 2046, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>	<p data-bbox="1390 1458 1540 1507">AK 2065</p> <p>A small, light-brown terracotta fragment, similar to AK 2046, with a rounded top and a slightly flared base. A black and white scale bar is visible below the fragment.</p>

ΠΙΝΑΚΑΣ 35Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 16

ΠΙΝΑΚΑΣ 35Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 17

ΠΙΝΑΚΑΣ 36

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 17

ΠΙΝΑΚΑΣ 37Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 17

ΠΙΝΑΚΑΣ 37Β

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 18

ΠΙΝΑΚΑΣ 38Α

ΤΥΠΟΣ Ι – Ομάδα 19

ΠΙΝΑΚΑΣ 38Β

ΤΥΠΟΣ ΙΙ – Ομάδα 1

ΠΙΝΑΚΑΣ 39Α

ΤΥΠΟΣ ΙΙ – Ομάδα 2

ΠΙΝΑΚΑΣ 39Β

ΤΥΠΟΣ ΙΙ – Ομάδα 3

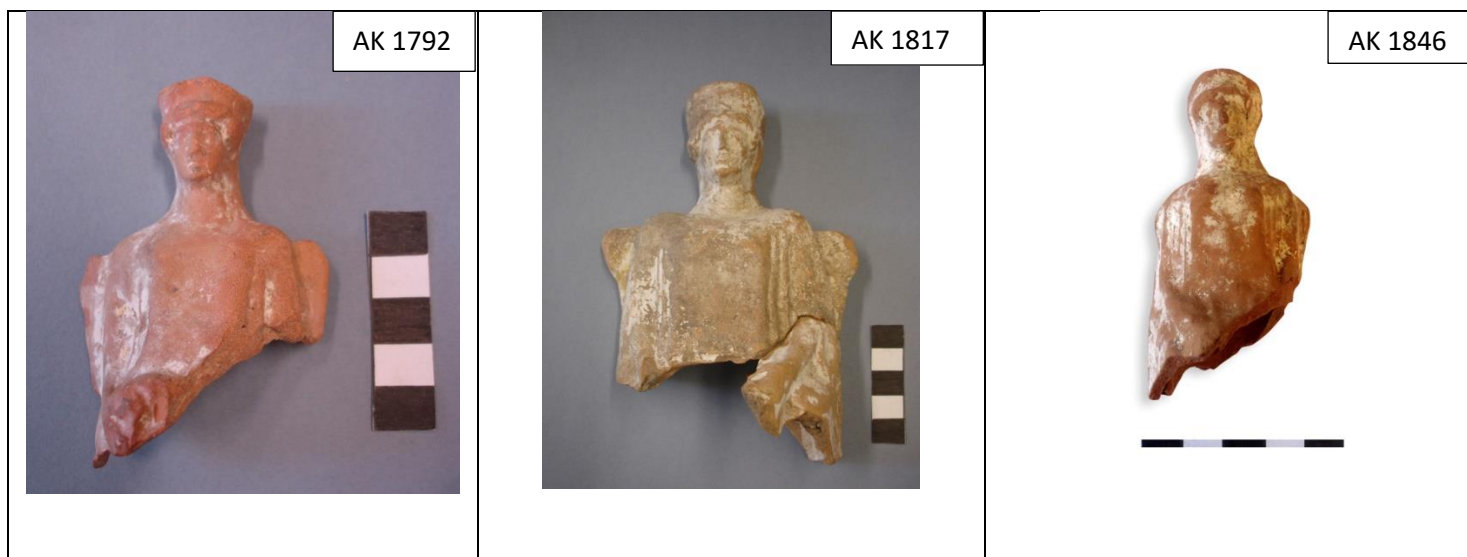
ΠΙΝΑΚΑΣ 40Α

ΤΥΠΟΣ ΙΙ – Ομάδα 3

ΠΙΝΑΚΑΣ 40Β

ΤΥΠΟΣ ΙΙ – Ομάδα 4

ΠΙΝΑΚΑΣ 41

ΤΥΠΟΣ III

 <p>AK 1600</p> <p>A terracotta figurine of a human figure, standing, with a rounded head and a simple body. A vertical scale bar with alternating black and white segments is placed to the right of the figurine for size reference.</p>	 <p>AK 1757</p> <p>A terracotta figurine of a human figure, standing, with a rounded head and a simple body. A vertical scale bar with alternating black and white segments is placed to the left of the figurine for size reference.</p>	 <p>AK 1758</p> <p>A terracotta figurine of a human figure, standing, with a rounded head and a simple body. A vertical scale bar with alternating black and white segments is placed to the left of the figurine for size reference.</p>
 <p>AK 2069</p> <p>A small, rounded terracotta figurine, possibly a head or a small figure. A horizontal scale bar with alternating black and white segments is placed below the figurine for size reference.</p>		

ΠΙΝΑΚΑΣ 42Α

ΤΥΠΟΣ IV – Ομάδα 1

ΠΙΝΑΚΑΣ 42Β

ΤΥΠΟΣ IV – Ομάδα 2

ΠΙΝΑΚΑΣ 43

ΤΥΠΟΣ V

ΠΙΝΑΚΑΣ 44Α

ΤΥΠΟΣ V

ΠΙΝΑΚΑΣ 44Β

ΤΥΠΟΣ VI

ΠΙΝΑΚΑΣ 45Α

ΤΥΠΟΣ VII

ΠΙΝΑΚΑΣ 45Β

ΤΥΠΟΣ VII

ΠΙΝΑΚΑΣ 46

ΤΥΠΟΣ ΙΧ

ΠΙΝΑΚΑΣ 47

ΤΥΠΟΣ Χ

